
De rollen van migrantenzelforganisaties in het Utrechts gemeentelijk beleidsproces

Een verkennend onderzoek naar de huidige en toekomstige rollen van migrantenzelforganisaties in het Utrechts gemeentelijk beleidsproces

**EEN VERKENNEND ONDERZOEK NAAR DE HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE ROLLEN VAN
MIGRANTENZELFORGANISATIES IN HET BELEIDSPROCES VAN DE GEMEENTE UTRECHT**

SALIM EL MOUGHNI

15 JUNI 2018

De rollen van migrantenzelforganisaties in het Utrechts gemeentelijk beleidsproces

Een verkennend onderzoek naar de huidige en toekomstige rollen van migrantenzelforganisaties in het Utrechts gemeentelijk beleidsproces

PRODUCT: BACHELOR SCRIPTIE: EEN VERKENNEND ONDERZOEK NAAR DE HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE
ROLLEN VAN MIGRANTENZELFORGANISATIES IN HET UTRECHTS GEMEENTELIJK BELEIDSPROCES OPLEIDING:
BESTUURSKUNDE/OVERHEIDSMANAGEMENT

NAAM: SALIM EL MOUGHNI

STUDENTNUMMER: 500698214

LOCATIE: SALUTI – STEDELIJK ADVIESORGAAN INTERCULTURALISATIE

PRAKTIJKBEGELEIDER SALUTI: DHR. S. EVSEN

STUDIEBEGELEIDER HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM: MEVR. F. MZALLASSI

EERSTE EXAMINATOR: DHR. F. VAN LUIK

TWEEDE EXAMINATOR: DHR. M. HOFMAN

DATUM: 15 JUNI 2018

PLAATS: OVERVECHT, UTRECHT, NEDERLAND

Voorwoord

De bachelor scriptie die voor u ligt is het resultaat van een vijftal jaar Bestuurskunde/Overheidsmanagement aan de Faculteit Maatschappij en Recht aan de Hogeschool van Amsterdam.

In die periode heb ik als student een veelvoud aan kennis mogen opdoen omtrent de werking van de betrekkingen tussen mens, maatschappij en overheid, wat te danken is aan de verscheidenheid van disciplines die zijn voorbij gekomen. De meewerk –en afstudeerstage hebben mij de praktijkervaring gegeven waardoor ik – hopelijk – in het beroepsleven goed beslagen ten ijs kan komen.

Uiteraard heb ik datgene wat ik heb volbracht, niet alleen kunnen bereiken. Allereerst is er een dank verschuldigd aan de opleiding voor de, over het algemeen, interessante en nuttige colleges die in die periode voorbij zijn gekomen. Deze hebben mij voorzien van kennis en inzichten die de rest van mijn leven zullen bijblijven. Daarnaast is een dank aan de docenten op zijn plaats, die me niet alleen bijstonden in goede én slechte tijden, maar tevens nagenoeg altijd de bereidheid toonden klaar te staan, mee te denken en feedback te verlenen wanneer dat aan hen werd gevraagd. De Bestuurskundesectie verdient wat dat betreft een dikke pluim!

Aan dit afstudeeronderzoek hebben tevens de nodige personen een steen bijgedragen en de wil getoond om dit tot een succes te brengen. Aangaande dit onderzoek zou ik op de eerste plek de organisatie waar ik stage heb mogen lopen, Saluti, willen bedanken voor alles wat ze voor me hebben betekend; niet alleen door het geven van een plek maar ook door het aanreiken van de nodige tools. In het verlengde hiervan is er een dank verschuldigd aan mijn praktijkbegeleider Sinan Evsen en – in het bijzonder – bestuurslid Hanneke Haaksma, die mij kennis hebben laten maken met het thema, de diverse organisaties en betrokken spelers.

Het onderzoek zou niet voltooid kunnen worden zonder de input van organisaties en professionals. Een dank is verschuldigd aan Mustapha Bah, Mohammed Hammami, Sylvia Hiert, Hülya Karahirsarli, René Kronenburg, Marja Manders, Housnia el Mimouni, Walter Palm en Radj Ramcharan, die allen de bereidwilligheid toonden om een uitgebreid gesprek te voeren omtrent hun relatie met én kennis van het onderwerp.

Tot slot wil ik mijn stagebegeleider Fatima Mzallassi bedanken, die tevens liet merken betrokken te zijn middels de nodige feedbackmomenten en oppeppende woorden tijdens deze interessante, echter soms vermoeiend avontuur.

Mijn dank aan een ieder van jullie is op zijn plaats.

Samenvatting

In dit onderzoek staat het thema van de migrantenzelforganisaties in Utrecht centraal, met specifieke aandacht voor de huidige en, eventueel toekomstige, rollen bij het beleidsproces van de gemeente Utrecht.

In het verleden hebben we kunnen constateren dat dit type organisatie veelal werd betrokken door (lokale) overheidsinstanties: met de voelsprietten binnen de samenleving, hebben migrantenorganisaties in vroegere jaren dikwijls gevraagd om te fungeren als brug, van overheid c.q. gemeente naar (betreffende doelgroep). Op het huidige moment zijn de verhoudingen tussen deze organisaties enerzijds en die met de gemeente anderzijds minder zichtbaar; tevens is het niet zichtbaar in hoeverre deze organisaties kunnen bijdragen aan – en optreden als – partner van de gemeente. Vandaar dat dit onderzoek is uitgevoerd.

Analyse

Uit de analyse is naar voren gekomen dat op het huidige moment migrantenzelforganisaties *onvoldoende* in staat zijn om een prominente rol in te nemen als het gaat om betrokkenheid bij het beleidsproces in zijn geheel.

- Uit de ervaringen van respondenten blijkt dat migrantenorganisaties *in de organisatie* bepaalde zaken ontberen om gedurende alle fasen van beleid te participeren. Zo komt er naar voren dat migrantenorganisaties onvoldoende *professioneel* opereren om de complexiteit van beleid te kunnen ondervangen.
- Daarnaast blijkt er volgens de respondenten dat migrantenorganisaties te weinig kennis hebben in de werking van de gemeente(lijke wegen) enerzijds en met beleid specifieke zaken anderzijds.
- Migrantenorganisaties opereren, op de derde plaats, in veel gevallen ‘op hun eigen eiland’ ter behartiging van het eigen belang: bij (vorming van) gemeentelijk beleid is het wenselijk dat er rekening wordt gehouden met alle belangen uit de samenleving.
- Ten vierde staan migrantenorganisaties over het algemeen *stil in hun ontwikkeling*. Er wordt in onvoldoende mate gewerkt aan versterking van lokale banden (bindingen met andere gemeenschappen/actoren) enerzijds en anderzijds loopt de ontwikkeling *intern* ook vast.

Hoewel een groot deel van de Utrechtse migrantenorganisaties in de huidige tijd onvoldoende in staat zouden zijn om een verregaande rol bij het gemeentelijk beleidsproces te spelen, blijkt uit de ervaringen van de respondenten dat de gemeente er *wel* goed aan zou doen *meer* erkenning te geven aan én toenadering te zoeken bij dergelijke organisaties in algemene zin, en voor meer betrokkenheid bij mzo’s voor hun beleid in specifieke zin.

- Hoewel de gemeente Utrecht zich niet langer specifiek op doelgroepen richt maar op de ‘inclusieve’ Utrechtse samenleving, blijkt uit de analyse op de eerste plaats dat migrantenorganisaties hun waarde in het verleden hebben bewezen bij maatschappelijke zaken (lees: spanningen) binnen specifieke doelgroepen én diensgevolge binnen de samenleving.
- Het ‘verminderen’ van de aandacht op problematische doelgroepen omwille van het inclusief denken is volgens de respondenten geen juiste ontwikkeling en kan er toe leiden dat bepaalde doelgroepen juist aan het zicht van de gemeente zullen worden onttrokken.
- Op de derde plaats is Utrecht een diverse stad en zal dit verder toenemen door de komst van nieuwe, tamelijk onbekende migranten (met als voorbeeld de Turkse Bulgaren). De gemeente Utrecht dient, volgens de respondenten, voor deze verschillen in de Utrechtse samenleving oog te hebben, óók in beleidsmatige zin, door cultuursensitiviteit toe te passen.

Advies

Om migrantenorganisaties bij eventueel toekomstig beleid – ongeacht de beleidsfase – te betrekken, dient er vanuit zowel migrantenorganisaties als de gemeente *beweging* te komen.

- Migrantenorganisaties dienen meer in te zetten op verjonging van de organisatie. Door de organisatie te verjongen/te vernieuwen, wordt de continuïteit van de organisatie (voor het gedeelte waarop zij invloed heeft) gewaarborgd.
- Tevens kan er een inhaalslag gemaakt worden op gebied van professionaliteit c.q. deskundigheid binnen de organisatie. Van de onderzochte migrantenorganisaties en uit de ervaringen van de respondenten, kan er worden gesteld dat migrantenorganisaties op bepaalde gebieden onvoldoende weet hebben van (de werking van) de gemeente en beleid.
- Toon betrokkenheid bij de thema’s die de organisatie c.q. de doelgroep aangaan en probeer hier aan bij te dragen. Migrantenorganisaties kunnen namelijk een grote rol spelen als het gaat om diversiteitsthema’s door de behoeften van die doelgroep aan te leveren én aan te kaarten welke ontwikkelingen in die gemeenschap spelen.
- Migrantenorganisaties kunnen doorgaans meer dan ze denken te kunnen! Probeer deze waarde zelf (als organisatie) ook in te zien!

Voor de gemeente Utrecht zijn er eveneens verbeterpunten aan te merken om een eventuele verregaande betrokkenheid van migrantenorganisaties in het beleidsproces mogelijk te maken.

- De betrokkenheid van migrantenorganisaties dient op de eerste plaats aangewakkerd te worden: bereik en betrek mzo's (zeker) in de voor hun belangrijke beleidsthema's en laat deze organisaties deel zijn van het beleid wat voor hen bestemd is. De signalerings –en brugfunctie kunnen van grote waarde voor de gemeente en haar beleidsprogramma's zijn, zowel op het gebied van *effectiviteit* van beleid alsmede *draagvlak* voor beleid. Neem als gemeente Utrecht hier het voortouw in.
- Tevens dient de gemeente Utrecht een inhaalslag te maken op het gebied van cultuursensitiviteit, zowel binnen de eigen gelederen als binnen het beleid voor de samenleving. In eerdere rapporten van onder andere Saluti kwam dit naar voren als een verbeterpunt, echter is uit de analyse gebleken dat dit tot op heden onvoldoende is opgevolgd. De diversiteit is er (reeds) in Utrecht; laat dit tevens onderdeel uitmaken van de gemeente intern alsmede in wat het extern (in beleid) uitdraagt.
- Tot slot kan er, afgaande op de geluiden uit de beleidspraktijk, *meer* worden gedaan door de gemeente als het gaat om het ondersteunen van migrantenorganisaties enerzijds alsmede in de ondersteuning van kwetsbare en/of onzichtbare migrantengroepen anderzijds. Blijf als gemeente investeren in de doelgroepen in de samenleving met extra aandacht/ondersteuning voor de kwetsbaren onder hen

Inhoudsopgave

Samenvatting		5
Inhoudsopgave		7
1.	Inleiding: van doelgroepenbeleid naar inclusief beleid	10
1.2.	Probleemstelling	10
1.1.1.	Doelstelling	12
1.1.2.	Onderzoeksvragen	12
1.3.	Relevantie	13
1.3.1.	Bestuurskundig	13
1.3.2.	Maatschappelijk	14
2.	Theoretisch kader	14
2.1.	Zelforganisaties	15
2.2.	Profiel van migrantenzelforganisaties	15
2.3.	Beleidsproces	18
2.3.1.	Beleid agenderende fase	18
2.3.2.	Beleid ontwikkelende fase	20
2.3.3.	Beleid uitvoerende fase	22
2.3.4.	Beleid evaluerende fase	24
2.3.5.	Beleidsfasen: conceptueel kader	25
2.4.	Bezwaren	26
3.	Methodologische werkwijze	28
3.1.	Onderzoekstrategie: Casestudy	28
3.2.	Tijdspad onderzoek	29
3.3.	Onderzoeksmethoden	29
3.3.1.	Literatuuronderzoek	29
3.3.2.	Documentenanalyse	29
3.3.3.	Semigestructureerde interviews	30
3.4.	Coderen van interviews	31
3.5.	Respondenten	32
3.6.	Validiteit	32
4.	Analyse	33
4.1.	Welke maatschappelijke rol spelen migrantenzelforganisaties voor hun gemeenschap?	34
4.1.1.	Identiteitsgerichte/interne functie	35

4.1.2.	Maatschappelijke brugfunctie	37
4.1.3.	Door brugfunctie naar instrumentele organisatie	39
4.1.4.	Conclusie	40
4.2.	Welke rollen zouden migrantenzelforganisaties in het heden toekomst kunnen aannemen bij Utrechts, gemeentelijk beleid? en/of voorwaarden zitten hieraan verbonden? 41	en Welke condities
4.2.1.	Mogelijke rollen en condities/voorwaarden voor migrantenorganisaties bij toekomstig beleid?	42
4.2.2.1.	Fase 1: Beleidsagendering	42
4.2.2.2.	Fase 2: Beleidsontwikkeling	46
4.2.2.3.	Fase 3: Beleidsuitvoering	50
4.2.2.4.	Fase 4: Beleidsevaluatie	58
4.3.	Welke (mogelijke) kansen en bedreigingen kunnen er naar voren zijn van een (verregaande) rol in migrantenzelforganisaties? 61	komen indien er sprake zal het Utrechts beleidsproces voor
4.3.1.	Wenselijkheid van meer betrokkenheid	61
4.3.2.	Kansen bij meer betrokkenheid	63
4.3.3.	Bezwaren bij meer betrokkenheid	66
5.	Conclusie	69
6.	Advies	70
7.	Discussie	72
7.1.	Resultaten	72
7.2.	Validiteit	74
7.3.	Limitatie van het onderzoek	75
8.	Bijlagen	76
8.1.	Bibliografie	76
8.2.	Respondentenlijst	79
8.3.	Interviewvragen migrantenzelforganisaties	80
8.4.	Interviewvragen professionals	85
9.	Profileringssportfolio	86

1. Inleiding: van doelgroepenbeleid naar inclusief beleid

De overheid heeft in de afgelopen decennia op diverse wijzen beleid gehanteerd dat uitsluitend bestemd was voor bepaalde ‘kwetsbare’ groepen: veelal beleid voor burgers met een 1) migratieachtergrond en/of die 2) in een sociaaleconomische achterstandspositie verkeren. Dit *doelgroepenbeleid* of *categoriaal* beleid werd in de afgelopen decennia door de overheid zowel gepropageerd als mede werd er van gedistantieerd.

(Doelgroepenbeleid terug van weggeweest, 2008)

Met de massale instroom van ‘gastarbeiders’ in de jaren zestig diende de overheid beleid te formuleren om hen goed te kunnen opvangen. Met de kabinetsnota Minderhedenbeleid (1983) was er voor het eerst sprake van specifiek beleid gericht op etnische minderheden; een belangrijk aspect hiervan was het oprichten van een Landelijk Overleg Minderheden (LOM). Hiermee poogde men enerzijds de immigranten thuis te laten voelen in Nederland, anderzijds ook ‘grip’ te krijgen op de maatschappelijke ontwikkelingen c.q. spanningen ten gevolge van eerdergenoemde migranteninstroom. (Ham & Meer, 2012) Daarnaast diende er ondersteuning te zijn in de voorzieningenopbouw voor deze minderheden, zoals taal en onderwijs, eigen (radio –en tv) omroepen en, op lokaal niveau, migrantenzelforganisaties.

De migrantenzelforganisatie, kortweg mzo, is een bepaalde vorm van de zelfsturende organisatie. Dit type zelforganisatie werd door migranten met dezelfde etnische achtergrond gevormd in de zoektocht naar een plek in de samenleving, een identiteit, om *ergens bij te horen* en hen met elkaar te *bonden*. Zo zijn er in de afgelopen decennia in Utrecht een veelvoud aan mzo’s opgericht, veelal op gebied van religie, cultuur, emancipatie en sport, zoals Turkse moskeeën, Surinaamse kerkgenootschappen, Marokkaanse sportverenigingen. (van Heelsum, 2004)

Het doelgroepenbeleid of categoriaal beleid was tot aan het begin van dit decennium leidend; vanaf dat moment werd door de Rijksoverheid aan gemeenten opgedragen een einde te maken aan specifiek beleid voor minderheden. Het doelgroepenbeleid was immers *niet meer van deze tijd* (Groen, 2017).

Voor de gemeente Utrecht werd *inclusief* beleid tevens de nieuwe standaard wat teruggezien kan worden met de inwerkingtreding van het actieplan ‘Utrecht zijn we samen’ in 2015; een plan dat door bewoners, organisaties en gemeente is opgesteld om alert te zijn op polarisatie c.q. verscherpingen in de Utrechtse samenleving en het stimuleren van culturele diversiteit om zodoende radicalisering het hoofd te bieden. (Actieplan 'Utrecht zijn we samen': een inclusieve aanpak van radicalisering, 2016) De gemeente acht een dergelijk aanpak noodzakelijk: Utrecht is - met 175 verschillende nationaliteiten - een zeer diverse stad. Tevens is de samenleving in de gemeente aan verandering onderhevig met de instroom van bepaalde, nieuwe groepen in de Utrechtse samenleving, zoals vluchtelingen en migranten afkomstig uit Oost-Europa. (Gespreksnotitie: Cultuursensitief werken in Buurtteam in Utrecht, 2016) Beleid op maat is complex en kan

leiden tot het denken in bepaalde hokjes, wat zodoende een polariserend effect heeft op de samenleving. Met de inclusieve aanpak streeft de gemeente Utrecht ernaar dit te voorkomen, evenals ieder andere vorm van uitsluiting van groepen c.q. individuen binnen de samenleving. (Wel verschillend, niet apart! Utrechtse Antidiscriminatie Agenda 2016 – 2020, 2016)

1.2 Probleemstelling

Saluti als onafhankelijk adviesorgaan voor de gemeente Utrecht op gebied van interculturalisatie en diversiteit veronderstelt dat met deze inclusieve aanpak – en met het verleggen van de *etnische* bril en het aanmeten van de *inclusieve* bril – het zicht van gemeentelijke instanties op zowel kwetsbare migrantengroepen als migrantenzelforganisaties is verminderd. In haar diversiteitsagenda 2010-2014 ‘*Utrecht: sterk door diversiteit*’ werd er gesteld dat het proces van integratie en interculturalisatie ‘nog niet is afgerond’: diversiteit ten gevolge van *inclusiviteit* niet langer als een op zichzelf staand beleidsthema behandelen zou ongewenst zijn gelet op de diverse migrantengroeperingen binnen de samenleving.

Ongewenst, gezien migrantenorganisaties een vertegenwoordiger (kunnen) zijn van deze gemeenschappen, die kennis hebben van de behoefte van – maar ook problematiek binnen – een bepaalde bevolkingsgroep. Dergelijke organisaties zijn immers in het verleden waardevolle stakeholders gebleken voor de gemeente in de brugfunctie die ze tussen de eigen gemeenschap en de gemeente hebben vervuld. (Saluti, 2010)

Gelet op deze brugfunctie, het nut die migrantenorganisaties met zich meebrengen, de stad Utrecht als een zeer diverse stad en daarmee samenhangend een stad met een grote groep (kwetsbare en/of onzichtbare) migranten, migrantenorganisaties een belangrijke actor in het politiek-maatschappelijk speelveld zijn.

Er wordt namelijk verondersteld dat – gelet op de waarde van migrantenzelforganisaties in het verleden – er tevens in de toekomst een rol voor deze organisaties is weggelegd in beleidsmatig opzicht. Het is op het moment voor Saluti echter onvoldoende duidelijk in welke mate de huidige Utrechtse migrantenorganisaties van waarde kunnen zijn bij gemeentelijk beleid. Daarbij is het tevens moeilijk in te schatten of deze migrantenorganisaties voor een prominentere rol voldoende toegerust zijn en - indien dit niet het geval is - aan welke voorwaarden voldaan dienen te worden om dit mogelijk te maken.

In dit verkennend onderzoek zal er zodoende worden gekeken naar Utrechtse migrantenzelforganisaties en de mogelijke rollen die zij zouden kunnen spelen in het Utrechts maatschappelijk-politiek speelveld c.q. het beleid van de gemeente Utrecht.

De centrale vraagstelling luidt: *Welke huidige en toekomstige rollen zijn er voor migrantenzelforganisaties weggelegd met betrekking tot het beleidsproces van de gemeente Utrecht?*

1.2.1. Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is op de eerste plaats in dit onderzoek naar voren te laten komen welke maatschappelijke en politieke functie c.q. rollen migrantenzelforganisaties hebben. Daarnaast zal er worden gekeken naar de voorwaarden waaraan zowel de gemeente Utrecht als migrantenzelforganisaties moeten voldoen om deze rollen tot uiting te kunnen brengen. Tevens dient dit onderzoek te resulteren in concrete adviezen gericht aan migrantenorganisaties enerzijds en de gemeente Utrecht anderzijds. Saluti kan vervolgens het thema onder de aandacht brengen bij enerzijds gemeente (in haar hoedanigheid van adviesorgaan van het Utrechts college) en anderzijds migrantenorganisaties.

1.2.2. Onderzoeksvragen

Aan de hand van bestaand literatuuronderzoek, zijn er op de eerste plaats de theoretische deelvragen gevormd: deze zullen van antwoord voorzien worden in het theoretisch kader. Dit onderdeel geldt als de basis waarop het onderzoek is gestoeld en vormt een eerste verkenning van de voor dit onderzoek relevante concepten, voornamelijk omtrent zelforganisaties en het beleidsproces.

De volgende theoretische deelvragen zijn geformuleerd:

- **Wat houdt de beleidscyclus in?**

De beleidscyclus of het beleidsproces is een proces van diverse fasen die alle stappen van het maken van beleid omsluiten. In deze onderzoeksvraag zal er dieper ingegaan worden op wat deze fasen zijn en welke stappen er gezet dient te worden. Vanuit de theorie van (Bekkers, 2012) zal deze vraag benaderd en behandeld worden.

- **Wat wordt er onder migrantenzelforganisatie verstaan?**

In de inleiding en probleemstelling is er reeds een inzage gegeven in migrantenzelforganisaties. In dit hoofdstuk zal er met behulp van enkele theorieën rondom *zelforganisatie* en *migrantenzelforganisatie* verder worden gekeken naar wat dit thema inhoudt. Er zal een onderscheid worden gemaakt in type (migranten)zelforganisaties, waarna er een profiel van ‘de’ migrantenzelforganisatie gegeven zal worden. Om de vraag te kunnen beantwoorden, zullen er een aantal wetenschappelijke artikelen en rapporten aangehaald worden die betrekking hebben op (migranten)zelforganisaties (in Utrecht). Hierbij is het van belang dat er een helder beeld ontstaat van de beweegredenen en functies van deze organisaties.

De empirische onderzoeksvragen zijn als volgt:

- Welke maatschappelijke rol spelen Utrechtse migrantenzelforganisaties voor hun gemeenschap?

De eerste empirische deelvraag is gericht op het achterhalen van de maatschappelijke functie van de Utrechtse migrantenorganisatie. In de theorie zijn er enkele functies naar voren gekomen die migrantenorganisaties voor de gemeenschap hebben; middels deze vraag zal er worden gekeken in hoeverre die functies overeenkomen met ervaringen van respondenten. Om aan relevante ervaringen te komen, zijn er in het interview specifieke onderdelen opgenomen omtrent deze maatschappelijke rol/functie (zie paragraaf 8.3, ‘organisatie’ en ‘doelgroep’).
- Op welke wijze spelen Utrechtse migrantenorganisaties in het heden een rol bij gemeentelijk beleid en hoe ziet deze er in de toekomst mogelijk uit?

Voor de tweede deelvraag zal er in worden gegaan in hoeverre migrantenorganisaties in het heden een rol spelen - en/of in welke hoedanigheid - bij gemeentelijk beleid en hoe deze er mogelijk in de toekomst uit komt te zien. In de theorie is naar voren gekomen dat migrantenorganisaties in het verleden werden betrokken bij beleid, op gemeentelijk en nationaal niveau. Deze tweede deelvraag zal worden beantwoord aan de hand van de antwoorden van de respondenten op de onderdelen ‘netwerksamenwerking’ en ‘gemeentelijk beleid’ (paragraaf 8.3) uit het interview en bestaand materiaal/documentatie van Utrechts, gemeentelijk beleid.
- Aan welke eisen, condities/voorwaarden moeten worden voldaan ter vervulling van deze rol(len)? In de analyse zal er tevens naar voren komen welke ontwikkelingen er plaats dienen te vinden om de toekomstige rollen van migrantenorganisaties in het beleidsproces mogelijk te maken. Met andere woorden: aan welke eisen en/of voorwaarden dienen te worden voldaan om mzo’s een gesprekspartner (en wellicht meer?) van de gemeente Utrecht te laten zijn? Deze vraag zal in de analyse samengenomen worden met de vorige.
- Welke (mogelijke) kansen en bedreigingen kunnen er naar voren komen indien er sprake zal zijn van een (verregaande) rol in het Utrechts beleidsproces voor migrantenzelforganisaties?

De laatste deelvraag heeft betrekking op de kansen en bedreigingen bij (meer) betrokkenheid van migrantenorganisaties bij het beleidsproces, waarbij er tevens een analyse plaatsvindt van de kansen en bezwaren uit de theorie en die (kansen en bezwaren) die door respondenten in de praktijk zijn benoemd.

1.3. Relevantie

1.3.1. Bestuurskundig

Bestuurskundig onderzoeken betekent in de praktijk onderzoek doen vanuit diverse disciplines naar het openbaar bestuur. Deze multidisciplinaire studie houdt zich immers met actuele, nieuwe thema's bezig, die betrekking hebben op mens, maatschappij, overheid én beleid. In dat kader is dit onderzoek uitgevoerd: dit onderzoek dient namelijk een bijdrage te leveren aan onderliggende bestuurskundige concepten als governance en (burger)participatie en gelet op de trends over de afgelopen decennia – waar in een gefaseerd traject de overheid zich meer en meer heeft teruggetrokken en burgers steeds meer regie c.q. sturing in handen kregen – kan er gesteld worden dat zelfsturende (migranten)organisaties óók tot die categorie behoren, en dus, vanuit de Bestuurskunde bezien, relevant zijn om nader te onderzoeken. (van Thiel, 2015)

1.3.2. Maatschappelijk

Door middel van dit onderzoek wordt er getracht in kaart te brengen wat de huidige situatie van actieve mzo's in Utrecht is. Deze organisaties vervullen een belangrijke rol voor enerzijds hun eigen gemeenschap, doelgroep en/of directe omgeving en anderzijds in het maatschappelijk-politiek debat: mzo's moeten dienen als verbindende factor. Hiermee is eigenlijk ook de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek aangetoond: dit type organisatie bestaat uit en ten behoeve van de maatschappij.

2. Theoretisch kader

In het theoretische kader worden de meest relevante thema's c.q. begrippen nader besproken, evenals bestaande literatuur, visie en theorieën aangaande het onderzoek en vindt er tevens een eerste, bondige verdieping van het onderwerp plaats. Kort gezegd: het theoretische kader is het fundament voor de beantwoording van de hoofdvraag en deelvragen.

Een verdieping van migrantenzelforganisaties komt als eerst aan bod: wat is een migrantenzelforganisatie en wanneer kan er gesproken worden van een dergelijke organisatie? Dit resulteert in de tweede paragraaf in een profiel en typologie van migrantenzelforganisaties.

Vervolgens zal er gekeken worden naar 'het' beleidsproces: hoe komt beleid tot stand? En: hoe verhoudt dit proces zich tot de betrokkenheid en input van migrantenzelforganisaties? Aan de hand hiervan wordt er een

conceptueel kader opgesteld, waarbij middels een schematische weergave gepoogd wordt per beleidsfase mogelijke, toekomstige rollen – en de condities c.q. voorwaarden voor uitvoering van deze rollen – van migrantenzelforganisaties te kenschetsen.

2.1. Zelforganisaties

Zoals in de aanleiding reeds is vermeld, klinkt de roep om de zelforganiserende burger steeds sterker. In de nabije toekomst zal op dit vermogen meer en meer beroep worden gedaan: niet alleen vanuit overheidswege om de (economische) druk van de samenleving aan te kunnen, ook de burger zélf lijkt meer inspraak te willen hebben op zijn of haar directe leefomgeving. (Dam & Eshuis, 2008; Huygen & Marissing, 2013; van der Velden, 2010)

Zodoende valt er een verschuiving op te merken in de relatie tussen burger en overheid, waarbij de overheid meer (taken) neerlegt bij de burger en van hen wordt geacht dat zij deze (publieke) taken zelf (of in een zelf organiserend team) uitvoeren. (Dam et al, 2008). Niet anders is dat bij de zelforganisaties geleid door migrantengroepen, de migrantenzelforganisaties. Omtrent dit thema – voornamelijk omtrent zelforganisaties – zijn er in het verleden de nodige definities, visies dan wel theorieën geformuleerd. In diverse, voorgaande onderzoeken wordt onder zelforganisatie de meest vergaande vorm van (burger)participatie verstaan. (Arnstein, 1969; Boutellier, Huygen, & Marissing, 2012; van der Velden, 2010)

2.2 Profiel van migrantenzelforganisaties

Mzo's zijn het groeperen van bepaalde migranten in een organisatievorm waarbij het zowel tracht haar doel c.q. haar belangen te behartigen alsmede een brugfunctie te kunnen vervullen voor haar doelgroep en (lokale) overheid.

Migrantenzelforganisaties vormen –

Wel...of geen migrantenzelforganisatie?

In dit onderzoek naar migrantenzelforganisaties (mzo's) is het tegelijkertijd duidelijk als onduidelijk welke organisaties vallen onder mzo's; het is een vrij grijs gebied wat dat betreft. Wat wordt er onder migrantenzelforganisaties verstaan?

Organisaties die door migranten voor migranten geïnitieerd zijn vanuit een identiteitsgerichte c.q. instrumentele benadering op gebied van:

- Sport
- Kunst, cultuur & muziek
- Religie
- Participatie, integratie en emancipatie
- Onderwijs/studie
- Politiek
- Media
- Hulpverlening

voornamelijk in de voorfase – een belangrijke actor bij maatschappelijke transitie en zijn tevens een bepalende factor van input voor beleidsmakers bij beleidsontwikkeling -en uitvoering.

Dit doen deze organisaties middels samenwerkingsverbanden met zowel gemeentelijke als maatschappelijke actoren. Daarnaast proberen mzo's een steen bij te dragen aan het maatschappelijke debat, het kenbaar maken van problematiek binnen de (eigen) samenleving en het wegnemen van taboes. (Maak taboes bespreekbaar: vraag een vergoeding aan, 2016) De vele migrantenzelforganisaties die Nederland kent, zijn zoals gezegd van grote waarde en op die 'kracht' (in dit geval: het vermogen om de eigen achterban te bereiken) wordt veelvuldig gebruik gemaakt.

Sinds het minderhedenbeleid wat werd gevoerd in de jaren '70 en '80 – wat betrekking had op het integratievraagstuk – zijn er wisselende gedachten geweest over het functioneren van (migranten)zelforganisaties, en hoe deze samen konden gaan met de voor Nederland geldende normen en waarden.

Men was het in de jaren '80 jaren over eens dat dergelijke organisaties van nut konden zijn – en een bepaalde kracht herbergden – om migrantengroepen op een degelijke manier te laten integreren in de samenleving. In de jaren erna (de '90'er jaren) kwamen er andere geluiden uit de politiek: zelforganisaties bevorderden de integratie van migranten niet, deze (migranten) zouden juist vanwege het omringen van de 'eigen' soort verder af komen te staan van de samenleving. (Scheffer, 2000; van Heelsum, 2004)

Migrantenzelforganisaties vervulden in die periode een paradoxale functie: er werd beroep op hen gedaan vanwege de benaderbaarheid c.q. bereikbaarheid van betreffende doelgroep, maar tegelijkertijd viel deze groepen c.q. organisaties kritiek ten deel juist omdat ze een eigen 'klik' vormden. (Duyvendak & Rijkschroeff, 2004)

Zelforganisaties kunnen worden onderverdeeld in twee typen c.q. migrantenzelforganisaties kunnen zich op twee wijzen – elk vanuit een ander perspectief – organiseren:

De identiteitsgerichte zelforganisatie: Dit type organisatie tracht een *interne* functie te vervullen: een groep (vrijwilligers) organiseert zich teneinde ondersteuning (bij/voor elkaar) te krijgen, vertrouwdschap (binnen de eigen groep c.q. met de eigen mensen) te creëren en geborgenheid (veiligheid en gemak) te ervaren. Dergelijke organisaties zijn, zeggend, gecreëerd uit een gedeelde identiteit: voorbeelden van dergelijke organisaties zijn door zelforganisaties opgerichte sportclubs en verenigingen.

De instrumentele zelforganisatie: Dit type organisatie dient, zoals de term al aangeeft, als een instrument om bepaalde zaken voor elkaar te krijgen. Deze organisaties ontstaan omwille van de externe omgeving: men tracht door middel organisatievorming zich te laten horen en een bepaald doel na te streven c.q. belang te

behartigen. Een dergelijke organisatie – zo kan gesteld worden – lijkt in zekere zin op de huidige vormen van micromobilisatie: kleine groepen mensen die zich mobiliseren tot een steeds grotere groep omwille van een bepaald doel c.q. belang.

In onderstaand kader zijn een tweetal zelforganisaties opgenomen om enerzijds een inkijk te geven in typologie van de migrantenzelforganisatie; anderzijds om de theorie ‘tastbaar’ te maken:

	<u>Identiteitsgerichte zelforganisatie</u>		<u>Instrumentele zelforganisatie</u>		
A	Stichting al Amal	→	Stichting al Amal	→	Stichting al Amal
B	Maghreb ‘90				

A) *Stichting Al Amal*

Stichting al Amal is een in 2001, door een groep Marokkaanse welzijnsmedewerkers opgerichte zelforganisatie. De stichting richt zich op participatie van iedereen in de samenleving: jong en oud, allochtoon en autochtoon. Hoewel de doelgroep in eerste instantie betrekking had op mensen met eenzelfde (Marokkaanse) achtergrond, richt Al Amal zich dus op de hele samenleving. Met deze blik naar buitenaf gericht, maakt het een instrumentele zelforganisatie. (Ontstaansgeschiedenis van Al Amal, sd)

B) Maghreb '90

Het derde voorbeeld van een migrantenzelforganisatie is de voetbalclub Maghreb '90, gelegen op een bedrijventerrein in Papendorp, Utrecht. Door een grote populariteit onder Marokkaanse Nederlanders in het spelletje 'voetbal' én in de zoektocht naar een 'eigen' club, is Maghreb '90 opgericht door migranten van deze komaf. Gelet op de 'oorsprong' van de club en de gedeelde identiteit waarmee deze is opgericht - en achterwege latend de huidige, diverse samenstelling van de club - is Maghreb '90 een identiteitsgerichte zelforganisatie. (Wikipedia, sd)

In een oogopslag valt op te merken dat migrantenzelforganisaties niet altijd onder één noemer vallen, zoals het in geval van al Amal. Een verklaring voor deze dynamiek en beweging naar de andere type c.q. perspectief, valt te vinden in de theorie van de organisatieecologie van (Hannan & Freeman, 1977; van Heelsum, 2004).

De U-vorm in zelforganisaties (Hannan & Freeman, 1977)

In 'The Population Ecology of Organizations' vertellen Hannan en Freeman over de condities waarin organisaties ontstaan, deze groeien en veranderen, met elkaar concurreren en ook uiteindelijk ten gronde gaan.

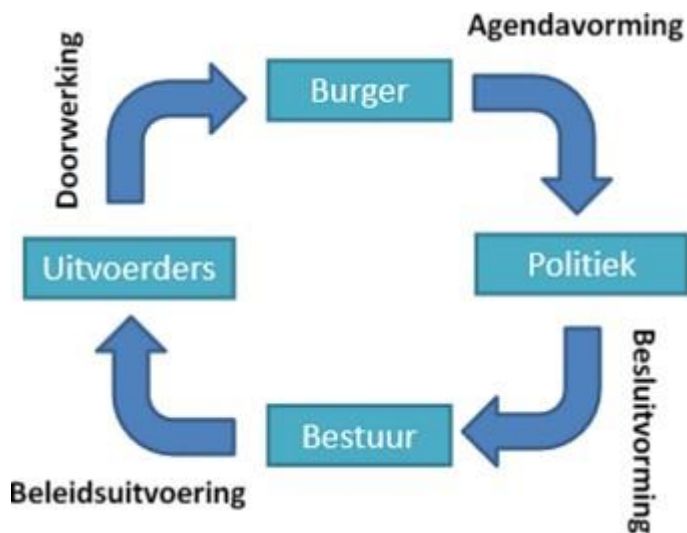
Het aspect 'verandering' trekt de aandacht in het hiernaast gegeven voorbeeld van al Amal. Hannan en Freeman hebben een organisatie-theorie geformuleerd om een patroon/trend te herkennen in (het ontstaan van) organisaties. De theorie gaat uit van een omgekeerde U-vorm waarbij vanaf het moment van aankomst de organisaties in aantallen beginnen te groeien, totdat het verzadigingspunt is bereikt: dan nemen de aantallen af vanwege de mindere behoefte of de organisatie gaat zich, zoals in het geval van al Amal, tevens 'openstellen' voor een breder publiek.

Over het algemeen geldt: hoe later de aankomst, hoe groter de aantallen worden. Zelforganisaties voor vluchtelingen zullen in de komende jaren zodoende verder toenemen.

2.3 Het beleidsproces

In deze paragraaf zal met de theorie van (Bekkers, 2012) nader op de beleidsfasen worden ingegaan, waarbij de rollen van migrantenzelforganisaties in iedere fase afzonderlijk wordt behandeld.

Voorafgaand aan beleid is er zeggend een 'probleem' – een maatschappelijk vraagstuk – waarvoor dient te worden. Van een probleem is sprake wanneer er een discrepantie is tussen de huidige situatie en de gewenste

situatie, ‘tussen de maatstaf en een voorstelling van de bestaande of te verwachten situatie’. Het maatschappelijk probleem of *beleidsprobleem* in dit onderzoek is het aan de oppervlakte brengen van de *waarde* en functies van migrantenzelforganisaties in Utrecht, met in het bijzonder de waarde van deze organisaties met betrekking tot gemeentelijk beleid.

Het beleidscyclus bestaat uit een aantal fasen: agendering, beleidsontwikkeling,

beleidsuitvoering en beleidsevaluatie. Deze vier

fasen zullen verklaard worden, waarbij dit geconcretiseerd wordt naar enkele Utrechtse beleidsstukken en de betrokkenheid van migrantenorganisaties daarbij.

2.3.1. Beleid agenderende fase

De agenderingsfase is de fase waarin maatschappelijk problemen, ontwikkelingen c.q. behoeften aan de oppervlakte dienen te komen door deze te positioneren. De agenderingsfase is immers bedoeld om de aandacht te vestigen op wat – in dit geval – enerzijds speelt bij migrantengroepen c.q. migrantenorganisaties, anderzijds in ogenschouw te nemen welke ontwikkelingen binnen de samenleving een gevolg hebben voor deze migrantenorganisaties.

In de agenderingsfase zijn er rollen weggelegd voor diverse actoren: burgers, maatschappelijke instellingen, buurtteams, politie, gemeente en ook migrantenzelforganisaties.

Deze gedeelde verantwoordelijkheid komt in diverse (actie)plannen en beleidsstukken binnen c.q. van de gemeente Utrecht naar voren, zoals in het project ‘Jezelf kunnen zijn in Utrecht’ (Langeslag, 2016). Zo voert de gemeente al een tijd beleid gericht op een sociaal en tolerant klimaat binnen de samenleving op het gebied van LHBT-acceptatie, voornamelijk binnen groepen met een bi culturele achtergrond. Hoewel er stappen in de juiste richting wordt gezet, blijft het nodig om extra te investeren in de integratie en zichtbaarheid van dit thema in genoemde doelgroep.

Jezelf kunnen zijn in Utrecht

Het eerste beleidsprogramma dat wordt besproken, is het project ‘Jezelf kunnen zijn in Utrecht’. Dit project is door een keten van (maatschappelijke) organisaties en de gemeente Utrecht gestart in 2014 met het doel het thema van *LHBT* onder de aandacht te brengen op de eerste plaats, het thema beter bespreekbaar te maken in (voornamelijk) bi

culturele kringen op de tweede plaats en een
*migrantenorganisaties een cruciale rol spelen in het op de afstemming van kaart zetten
 van belangrijke thema's. Zonder hen is het onmogelijk om de bespreekbaarheid van LHBT in
 biculturele*

middelen

kringen te stimuleren".

(hulpverlening) en

(Langeslag, 2016)

behoeften van bi

culturele LHBT'ers op de derde plaats. Gezien dit project zich vooral richtte op (bi)culturele
 Utrechtse, was er een belangrijke rol weggelegd voor migrantenorganisaties om dit project te laten
 slagen.

Voor migrantenorganisaties ligt hier een belangrijke taak weggelegd: dat begint bij het bespreekbaar
 maken van het thema binnen deze kringen. Fungerend als brugfunctie kunnen en konden mzo's namelijk
 problemen c.q. ontwikkelingen aangaande hun doelgroep aankaarten in het contact met de gemeente; vice
 versa hebben zij dus tevens waarde indien er binnen de eigen gemeenschap een bepaalde thema aangekaart
 dient te worden. Tevens kunnen mzo's door middel van netwerksamenwerking en het zijn van een
 gesprekspartner c.q. stakeholder hun organisatie als lokale, relevante actor positioneren.

Tegelijkertijd ligt er voor gemeentelijke instanties de taak verkregen informatie c.q. adviezen serieus te
 nemen, en dient er goede communicatie/contact te zijn, om zodoende zo veel mogelijk signalen en
 ontwikkelingen binnen migrantengroepen te kunnen opvangen.

Afgaande op de theorie, zien de rollen en condities voor de eerste beleidsfase – de agenderingsfase – er als
 volgt uit:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden
1^e fase: Agendering	☐ Signalering/aankaarten van ontwikkelingen in doelgroep/gemeenschap Zelforganisatie ☐ positioneren als belangrijke kracht/actor	☐ Direct contact met gemeente (ambtenaar) ☐ Gemeentelijke 'wegen' kunnen bewandelen ☐ Het kunnen bereiken van de doelgroep; aanzien hebben van 'vertegenwoordiger'

2.3.2 Beleid ontwikkelende fase

Als het probleem op de politieke agenda staat, is het probleem geagendeerd. De volgende stap in de aanpak ervan is het vormen van beleid. Er is eerder vastgesteld dat het hier gaat om een ongetemde, politieke probleem: dit gaat over een strijd om belangen, een netwerk van actoren die wederzijds afhankelijk van elkaar zijn en de machtsmiddelen die zij tot hun beschikking hebben. Van deze machtsbronnen zijn er een veelvoud, maar (ook) hier geldt: hoe meer van deze bronnen een actor ter beschikking heeft, hoe meer invloed deze kan uitoefenen op (de input van) de uiteindelijke beleidspropositie

In de tweede beleidsfase zijn er andere rollen – en hiermee samenhangend condities c.q. voorwaarden – voor mzo's weggelegd. Migrantenzelforganisaties hebben een belangrijke machtsmiddel gezien de 'aanzien' van vertegenwoordiger die ze hebben binnen migrantengemeenschappen. Dit kunnen ze als een machtsmiddel inzetten in de beleidsontwikkeling: door de vertegenwoordigende functie krijgen mzo's en sleutelfiguren binnen deze organisaties bepaalde thema's makkelijker bespreekbaar in de eigen kringen. (Langeslag, 2016) Daarnaast kunnen deze organisaties aanwijzingen aan gemeentelijke instanties geven betreffende de communicatie naar migranten(groepen) toe. (Jans, z.d.)

Utrecht zijn we samen

Het eerste beleidsprogramma dat naar voren komt is het anti-radicaliseringsaanpak van de gemeente Utrecht genaamd *Utrecht zijn we samen*. Utrecht kent met 350.000 inwoners en ca. 175 nationaliteiten een waarin diversiteit duidelijk in de samenleving is terug te zien. Binnen een diverse samenleving als deze kan er echter ook sprake zijn van in- of uitsluiting van groepen mensen, botsingen van culturen en/of waarden en, in het meest extreme geval, radicalisering van bepaalde individuen c.q. groepen. Middels dit inclusieve actieplan – Utrecht is nog altijd inclusief – tracht de gemeente de (scherpe) tegenstellingen tussen groepen te voorkomen en probeert men de inclusieve samenleving te stimuleren en te activeren door in te zetten op thema's als communicatie, integratie en acceptatie, onderwijs, opvoeding en werk. De Utrechtse samenleving dient met elkaar in verbinding te staan en met elkaar rekening te houden c.q. elkaar te respecteren. Het propageren is één ding, de gemeente Utrecht heeft met dit actieplan tevens de leiding genomen in de bevordering van het inclusieve denken door deze in samenwerking met burgers en (maatschappelijke en veiligheids-) organisaties te ontwikkelen. Tot de actoren behoren ook enkele migrantenzelforganisaties, die met hun inbreng op werkbijeenkomsten en dialoogavonden bij hebben gedragen aan de totstandkoming van dit actieplan. (Actieplan 'Utrecht zijn we samen': een inclusieve aanpak van radicalisering, 2016)

Aan deze rollen zitten voorwaarden/condities verbonden. Op de eerste plaats dient er enerzijds bij de migrantenorganisaties kennis te zijn omtrent de werking en her verloop van beleidsproces. Daarnaast is het van belang dat mzo's de (belangen van) samenleving als geheel in ogenschouw blijven nemen in datgene wat er in deze fase wordt aangedragen. Het spreken van de taal van de gemeente en/of het kunnen denken en redeneren in beleidstermen kan in de ontwikkelfase tevens van nut zijn als het gaat om invloed c.q. directe input op datgene wat er op papier komt te staan. (Jans, z.d.; Boutellier, Huygen, & Marissing, 2012))

Anderzijds ligt er in de beleid ontwikkelende fase bij de gemeente Utrecht de taak om actieve betrokkenheid te tonen in de signalen en problematiek die migrantenzelforganisaties bij hun achterban ophalen: samenwerking op basis van gelijkwaardigheid leidt ertoe dat migrantenorganisaties (meer) input leveren die kunnen bijdragen aan de Utrechtse samenleving. (Saluti, 2010) Daarnaast is het ook voor de gemeente van belang de (inclusieve) samenleving in ogenschouw te nemen zodat het beleid de gehele Utrechtse samenleving omvat.

Voor de beleidsontwikkeling, kunnen de volgende rollen en condities voor migrantenzelforganisaties uit de theorie herleid worden:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden
2^e fase: beleidsontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren voor knelpunten in bestrijding probleem ○ Mogelijkheden voor oplossingen probleem aanreiken 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Luisterend oor/betrokkenheid van de gemeente ○ Gelijkwaardige partners Kennis van werking/verloop ○ beleidsproces en beleid op papier Samenleving als geheel nemen ○
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren voor procedure in de omgang met mzo's (communicatieplan bv.) 	

2.3.3. Beleid uitvoerende fase

In de derde fase wordt beleidsontwikkeling omgezet in beleidsuitvoering. Het is van belang in ogenschouw te nemen vanuit welke benadering dit beleid wordt uitgevoerd. Eerder is naar voren gekomen dat de politieke benadering het standpunt is dat wordt ingenomen in dit onderzoek.

Beleidsuitvoering vanuit de politieke benadering betekent op de eerste plaats een ruime beleidsvrijheid van zogeheten *street level bureaucrats*. Tot deze groep behoren actoren die als sleutelfiguur (van een bepaalde wijk bijvoorbeeld) gekenmerkt kunnen worden; daarnaast slaat deze term ook op personen die in veelvuldig contact staan met burgers, zoals buurtteams, eerstelijnszorgverleners of politieagenten. De term *street level bureaucracy* is geïntroduceerd door (Lipsky, 1969) en opperde in zijn boek dat (onderzoek naar) beleidsuitvoering niet top-down gericht moest zijn, maar juist bottom-up. Zij die het dichtst bij de praktijk staan, zouden immers beter weten wat er speelt én wat er scheelt, dan zij die weinig tot niets met de uitvoeringspraktijk te maken hebben.

Hoewel migrantenorganisaties een *street level bureaucrat* kan zijn, spelen zij in de beleidsuitvoerende fase in het verleden zelden tot geen rol. Dan hebben we het over de mogelijke rollen die dergelijke organisaties kunnen vervullen vanuit beleidsmatig perspectief. De gemeente Utrecht – en ieder andere gemeente – zet in de uitvoering van beleidsprojecten doorgaans haar eigen mensen (ambtenaren en/of professionals) in.

Migrantenorganisaties zouden echter wel degelijk een rol kunnen spelen in de beleidsuitvoering. Migrantenorganisaties zijn, wat reeds enkele malen is gezegd, een brug tussen een bepaalde gemeenschap en de gemeente. Het zou dan ook niet ondenkbaar zijn om hen als lokaal bekende actor in te zetten in ‘hun’ wijk; om hen mee te laten helpen in de beleidspraktijk waar zij zich in bevinden. Een voordeel wat migrantenorganisaties hebben ten overstaande van ‘buitenstaanders’ is het (makkelijke) contact wat zij met migranten kunnen leggen: dit contact en het weten op welke wijze gecommuniceerd dient te worden, zou van waarde kunnen zijn in de beleidsuitvoering. (Gespreksnotitie: Cultuursensitief werken in Buurtteam in Utrecht, 2016)

Ook aan deze rollen in de derde beleidsfase zijn echter condities verbonden, voor zowel migrantenzelforganisaties als de gemeente Utrecht. Om beleid op papier over te kunnen brengen aan migrantengroepen, dienen migrantenorganisaties middelen aangereikt te krijgen om de gemeenschap te activeren. Middelen om als migrantenorganisatie voort te blijven bestaan: ten gevolge van (lokale) bezuinigingen in het welzijnswerk is er steeds minder subsidie beschikbaar voor migrantenorganisaties. Met beleid gericht op de inclusieve samenleving is er tevens geen sprake meer van ‘aparte’ subsidiepotjes waardoor iedere zelforganisatie c.q. maatschappelijk initiatief op dezelfde fonds aanspraak moet maken. (Uitvoeringsnota Vernieuwend Welzijn, 2011) Ruimte voor activiteiten is een tweede middel wat nog

regelmatig een obstakel blijkt: door het bijeen kunnen brengen van bewoners en/of buurt zijn migrantenorganisaties immers toegankelijker voor een gesprek of themabijeenkomst, wat resulteert in een effectievere aanpak. (Saluti, 2010)

De gemeente dient ervoor te zorgen dat deze (financiële) middelen voor iedere burger en/of organisatie bereikbaar is. Daarnaast zal er vanuit de gemeente vertrouwen moeten zijn in deze organisaties voor wat betreft de kennis van de eigen omgeving en kunde in het uitvoeren van door de gemeente beoogd beleid. Tevens dient het beleid gemonitord te worden door gemeente in specifieke zin als door het netwerk als geheel zodat er eventueel een tussentijdse bijstelling van het beleid kan plaatsvinden. (Huygen & Marissing, 2013)

Een overzicht van alle (mogelijke) rollen en condities in de beleidsuitvoerende fase.

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden
<i>3^e fase: beleidsuitvoering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van beleidsprogramma als lokaal bekende actor • Tussentijdse uitkomsten/proces overleggen met gemeente/netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Samenwerkingsverbanden/netwerk creëren met (lokale) actoren ☐ Vertrouwen vanuit gemeente: in de kennis en kunde van mzo's van dagelijkse praktijk en in een goede beleidsuitvoering ☐ Financiën/subsidie en fysieke ruimte voor activiteiten ☐ Autonomie: Ruimte voor handelen/zelf kunnen beslissen ☐ Monitoren voortgang beleidsuitvoering; ingrijpen indien nodig ☐ Hulp in uitvoering durven en kunnen vragen

2.3.4. Beleid evaluerende fase

In de vierde en laatste beleidsfase wordt het gevoerde beleid onder de loep genomen en afgezet tegen de gewenste situatie zoals die vooraf is opgesteld. Kort gezegd: zijn de doelen van de diverse actoren behaald

met de middelen die vooraf zijn bepaald? Met de beantwoording van deze vraag wordt het succes – of falen – gemeten van het gevoerde beleid; daarnaast leert men van de (negatieve) effecten van het gevoerde beleid.

Wanneer er sprake is van meerdere actoren of stakeholders, wordt er geëvalueerd op een wijze waarbij er wordt gekeken naar hoe het netwerk *in het geheel* aankijkt tegen het gevoerde beleid en in welke mate iedere actor *individueel* zijn of haar doel(stellingen) en belang heeft behaald. In deze fase van beleid is het een juiste stap om alle actoren te consulteren voor een evaluatie van het gevoerde beleid.

Het is onvoldoende duidelijk of en in welke mate migrantenzelforganisaties in eerdergenoemde beleidsplannen binnen de gemeente Utrecht een rol hebben gespeeld in het verleden bij het evalueren van beleid. Beleidsevaluaties zijn op de eerste plaats tamelijk complex: beleidsevaluatie wordt door ambtenaren als een ‘hobbel’ ervaren en een goeddeel van hen heeft weinig tot geen expertise erin. Mede vanwege deze argumenten besteden gemeenten dikwijls de beleidsevaluatie uit aan professionals c.q. adviesbureaus. (Boonstra, 2014)

Het voorgaande in ogenschouw nemend, is het lastig te duiden in hoeverre mzo’s in staat kunnen zijn om op gemeentelijk niveau beleid goed te evalueren. In de analyse zal hier naar verwachting meer inzicht in gegeven kunnen worden. Binnen de eigen kringen is het voor een migrantenorganisatie overigens wel noodzaak om te evalueren: op deze wijze kunnen migrantenorganisaties nagaan of hun eigen (organisatie)doelen enerzijds zijn behaald, en anderzijds in hoeverre de belangen voor de gemeenschap zijn behartigd. Voor de gemeente Utrecht ligt er de rol weggelegd om het proces enerzijds en effecten anderzijds goed te evalueren (indien nodig met kennis van buitenaf), met daarbij een analyse van de kosten en baten. Aan de hand hiervan kan men met het netwerk overleggen of het beleid zowel effectief als efficiënt te noemen is, én of er in het vervolg *nieuw* beleid gestart dient te worden.

De mogelijke rollen en condities voor migrantenzelforganisaties in de beleid evaluerende fase zijn als volgt:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo’s	Conditie/voorwaarden
4e fase: beleidsevaluatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beleidsevaluator: effecten + proces ○ Organisatie-evaluator: eigen doelen Als partner binnen netwerk ○ bepalen of beleid opvolging nodig heeft 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Keten/netwerkoeverleg over uitkomsten en effecten ○ Afzetten resultaten tegen eigen doelen/belangen ○ Afzetten positieve/negatieve effecten; kosten/baten ○ Evaluatiekennis bij gemeente

2.3.5. Beleidsfasen: conceptueel kader

In het voorgaande zijn de diverse beleidsfasen waaruit het beleidsproces bestaat verklaard. Tevens is er getracht vanuit bestaand literatuur en gemeentelijke beleidsstukken inzage te geven in de mogelijke rollen die migrantenorganisaties hebben gespeeld in het beleidsproces én welke condities daaraan verbonden zijn.

Elke fase werd afgesloten met een schematisch overzicht van deze rollen en condities. Om het geheel te verduidelijken, zijn de diverse fasen in onderstaand conceptueel kader samengevoegd:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden
1e fase: Agendering	<ul style="list-style-type: none"> • Signalering/aankaarten van ontwikkelingen in doelgroep/gemeenschap • Zelforganisatie positioneren als belangrijke kracht/actor 	<ul style="list-style-type: none"> □ Direct contact met gemeente (ambtenaar) □ Gemeentelijke 'wegen' kunnen bewandelen □ Het kunnen bereiken van de doelgroep; aanzien hebben van 'vertegenwoordiger'
2^e fase: beleidsontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren voor knelpunten in bestrijding probleem ○ Mogelijkheden voor oplossingen probleem aanreiken 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Luisterend oor/betrokkenheid van de gemeente ○ ○ Gelijkwaardige partners Kennis van werking/verloop beleidsproces en beleid op papier ○ Samenleving als geheel nemen
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren voor procedure in de omgang met mzo's (communicatieplan bv.) 	

3^e fase: beleidsuitvoering	<ul style="list-style-type: none"> □ Uitvoeren van beleidsprogramma □ Tussentijdse uitkomsten/proces overleggen met gemeente/netwerk □ Hulp in uitvoering durven en kunnen vragen 	<ul style="list-style-type: none"> □ Samenwerkingsverbanden/netwerk creëren met (lokale) actoren □ Vertrouwen vanuit gemeente: in de kennis en kunde van mzo's van dagelijkse praktijk en in een goede beleidsuitvoering □ Financiën/subsidie en fysieke ruimte voor activiteiten Autonomie: Ruimte voor handelen/zelf kunnen beslissen □ Monitoren voortgang beleidsuitvoering; ingrijpen indien nodig
4^e fase: beleidsevaluatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren van goede/minder punten ○ Nagaan of eigen doelen zijn behaald ○ In netwerk van actoren nut/noodzaak bespreken van beleid; bepalen of beleid opvolging nodig heeft 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Keten/netwerkoeverleg over uitkomsten en effecten ○ Afzetten resultaten tegen eigen doelen/belangen ○ Afzetten positieve/negatieve effecten; kosten/baten

2.4 Bezwaren vanuit de theorie

In het voorgaande zijn de beleidsfasen met behulp van de theorie opeenvolgend uiteengezet. Het beleidsproces is per fase behandeld, waarbij er is gekeken naar de theoretische bevindingen omtrent de rollen van migrantenorganisaties in het beleidsproces, en welke condities en/of voorwaarden hieraan zijn verbonden. Tevens zijn er enkele beleidsprogramma's in de gemeente Utrecht voorbij gekomen waarbij de rol van migrantenorganisaties is geduid.

Er is naar voren gekomen dat migrantenorganisaties in de diverse beleidsfasen – mits er wordt voldaan aan de condities – van waarde kunnen zijn in het beleidsproces en dat er genoeg kansen liggen voor deze organisaties én gemeente. De andere kant dient tevens belicht te worden: in hoeverre is het wenselijk dat migrantenorganisaties hun rol versterken in het beleidsproces, gedurende het proces? Welke bedreigingen/bezwaren kunnen er worden aangekaart betreffende meer betrokkenheid van mzo's bij gemeentelijk beleid?

Op de eerste plaats komt in de theorie naar voren dat een mogelijk bezwaar een gebrek aan deskundigheid is bij migrantenorganisaties. Vanwege de vrijwillige basis waarop leden van deze organisaties werken – waarbij de tijd doorgaans is gereserveerd voor activiteiten – is het wellicht teveel gevraagd om van dergelijke organisaties te verwachten dat zij op hoog niveau met gemeente en overige stakeholders over complexe beleidszaken kunnen meepraten. (Boutellier, Huygen, & Marissing, 2012)

Beleid is gebaat bij draagvlak onder hen voor wie het van toepassing is. Om een goede afspiegeling te hebben van de Utrechtse samenleving én dit vertaald naar beleid, dienen veel migrantenorganisaties aan tafel te schuiven. Naast een vertegenwoordiging van de grote migrantengroepen – Turken en Marokkanen – dienen ook de kleinere/onbekendere migrantengroepen vertegenwoordigd worden, met als voorbeeld de Eritreese gemeenschap. Het is tamelijk complex om *alle* gemeenschappen in de gemeente vertegenwoordigd te krijgen én deze vertegenwoordigingen aan tafel te krijgen, met als gevolg dat er in de keuze van migrantenorganisaties willekeur optreedt. Hiermee hebben we het tweede en derde bezwaar: draagvlak van beleid en een juiste representativiteit van (gekozen) migrantenorganisaties. (Jans, z.d.)

Op de derde plaats – en met het bovenstaande samenhangend – maakt het betrekken van meerdere *extra* actoren als migrantenorganisaties (naast de reeds aanwezige stakeholders) het beleidsvormingsproces een stuk gecompliceerder. Immers: hoe meer actoren, hoe meer belangen en des te 'heviger' de strijd om belangen. Een vierde bezwaar is de toename in complexiteit van beleidsvorming en de haalbaarheid te komen tot effectief beleid. (Bekkers, 2012)

Migrantenorganisaties zijn – voor een groot deel – organisaties die zich 'slechts' bezighouden met de eigen gemeenschap, eigen activiteiten, eigen belangen en zodoende eigen doelen. Wanneer een Chinese migrantenorganisatie in het beleidsproces wordt betrokken, is het logisch om te denken dat deze migrantenorganisatie tevens probeert dit eigen belang aan tafel te behartigen, zónder overzicht te hebben in (behoeften en/of problematiek) de samenleving. Niet alleen in de keuze van 'welke' mzo's treedt er willekeur op; het is tevens een bezwaar dat er willekeur optreedt *wiens* belangen wel en niet worden behartigd. (Huygen & Marissing, 2013)

In de theorie is naar voren gekomen dat de gemeente Utrecht een trend heeft ingezet waarbij de inclusieve samenleving leidend is, in tegenstelling tot eerdere jaren waarbij er specifiek beleid voor doelgroepen werd gemaakt. Deze inclusiviteit heeft de gemeente in meerdere beleidsprogramma's sterk naar voren gebracht en gepropageerd. Het zou in die zin haaks staan op het gevoerde beleid en wellicht 'vreemd' kunnen overkomen op de samenleving als de organisaties die die doelgroepen vertegenwoordigen, prominenter ingezet worden bij (toekomstig) gemeentelijk beleid. (Doelgroepenbeleid terug van weggeweest, 2008)

Afsluitend kan er gesteld worden dat er voldoende bezwaren/bedreigingen zijn voortgekomen uit de theorie bij meer betrokkenheid c.q. verregaande rol van migrantenorganisaties in het gemeentelijk beleidsproces. In het hoofdstuk van de analyse zal hier nader worden ingegaan, en zal er worden gekeken in hoeverre bovenstaande bezwaren ook in de praktijk worden ervaren.

3. Methodologische werkwijze

In deze paragraaf zal er nader ingegaan worden op de methodieken die gehanteerd worden voor dit onderzoek. Er zal worden ingezoomd op de onderzoeksmethode -en strategie én de wijze waarop data is verzameld en geanalyseerd.

Om aan de eisen van een degelijk onderzoekopbouw te voldoen – en uiteraard vanwege de vanuit de studie gehanteerde criteria – zijn de relevante paragrafen op dit gebied van het boek *'Bestuurskundig Onderzoek: een methodologische inleiding'* (van Thiel, 2015) geraadpleegd.

3.1. Onderzoekstrategie: Casestudy

De keuze voor een bepaalde onderzoeksstrategie hangt samen met de opzet van het onderzoek en vanuit welk oogpunt het onderzoek wordt verricht. De keuze voor een strategie, hoeft niet per definitie te betekenen dat er slechts op één manier/methode aan data gekomen kan worden: een strategie kan uit meerdere methoden bestaan en voor het uitvoeren van een onderzoek kan er gekozen worden voor meerdere strategieën.

De casestudy is de eerste strategie die voor dit onderzoek is gehanteerd. Bij een casestudy tracht de onderzoeker zijn onderzoek te baseren op data verkregen van verkozen onderzoeksobjecten die onderzocht zijn in de werkelijke situatie.

Een uitermate geschikte onderzoeksmethode voor aan de Bestuurskunde gerelateerde onderzoeken. Een dergelijke methode is geschikt gezien het de diepte ingaat: doorgaans wordt er gekozen voor een select aantal cases, maar deze worden wel uitgebreid onderzocht. Daarnaast is een dergelijke methode toepasbaar gezien het betrekking heeft op actualiteiten en recente ontwikkelingen in de praktijk. Het thema 'migrantenzelforganisatie' is er één die zowel actueel is als tamelijk 'onbekend'.

Voor dit onderzoek zal er dus op zoek moeten worden gegaan naar actoren in de stad Utrecht die met dit thema van doen hebben. Hierbij moet worden gedacht aan migrantenzelforganisaties in Utrecht, deskundigen op het gebied van vrijwilligerswerk, welzijnswork en/of de sociale dienstverlening én (een vertegenwoordiging van) de gemeente. Deze hebben een helikopterblik voor wat betreft de wijken en de problematiek hierin én kunnen dit relateren aan de wijze waarop de gemeente (met haar beleid) opereert in deze beleidspraktijk. Tevens is een geluid vanuit de gemeente eveneens onmisbaar, ter voorkoming van eenzijdige resultaten, ervaringen c.q. meningen omtrent het onderwerp.

3.2 Tijdsplan onderzoek

Dit onderzoek loopt van begin september 2017 tot half januari 2018. Binnen deze tijdsframe zijn er enkele belangrijke tussenmomenten. De eerste is eind september: binnen deze maand dient er een duidelijk plan van aanpak opgesteld te worden. Half december is met het aanleveren van een conceptversie van het onderzoek een tweede relevant meetmoment. Half januari dient, ten derde, het definitieve onderzoek afgerond te zijn. Het tijdsplan van het onderzoek wordt – indien noodzakelijk – verlengd.

3.3 Onderzoeksmethoden

3.3.1. Literatuuronderzoek

De eerste methode die aan bod komt is het literatuuronderzoek. Bij een dergelijke onderzoeksstrategie gaat de onderzoeker op zoek naar reeds bestaande literatuur c.q. theorieën aangaande het onderzoeksobject. Een dergelijke vorm van onderzoeken is niet-empirisch (= waarneembaar in de praktijk) van aard.

Deze onderzoeksmethode kenmerkt zich door een drietal zaken: er wordt gebruikt van bestaand materiaal (primair: door onderzoeker zelf verzameld, secundair: hergebruik eerdere bevindingen): dit materiaal sluit in principe (i.e. het object) niet aan op het onderzoek waarvoor het wordt gebruikt en dergelijk literatuur dient te worden belicht vanuit een ander perspectief dan het in beginsel voor bedoeld waren. Van deze methode van dataverzameling zal gedurende het hele onderzoek gebruik worden gemaakt. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan theorieën en/of literatuur omtrent (migranten)zelforganisaties, (gemeentelijk) beleid en de beleidscyclus.

3.3.2 Documentenanalyse

De documentenanalyse is de tweede methode die in dit onderzoek gehanteerd is. Diverse rapporten, beleidsstukken, actieplannen, verslagen, databases en/of (wetenschappelijke) artikelen omtrent beleid in de gemeente Utrecht zijn van waarde geweest om een inkijk te geven in de rol die migrantenzelforganisaties in het verleden in het beleidsproces hebben gespeeld.

De theoretische deelvragen in het vorige hoofdstuk zijn beantwoord aan de hand van het literatuuronderzoek en de documentenanalyse.

3.3.3. Semigestructureerde interviews

In het empirisch onderzoek zal er worden gesproken met (vertegenwoordigers van) migrantenzelforganisaties, professionals/experts in het sociaal-maatschappelijk veld én met (een vertegenwoordiger van) de gemeente Utrecht. De gesprekken worden gevoerd aan de hand van een gestructureerd interviewvragenlijst.

De interviews zijn opgebouwd aan de hand van het theoretisch kader en conceptueel model. Er is getracht de vraagstelling zo veel mogelijk eerdergenoemde theorieën en beweringen omtrent type en functie van de migrantenorganisatie én de fasen van beleid te laten omsluiten. Dit is op deze wijze gedaan zodat in het gedeelte van de onderzoeksresultaten een vergelijk kan worden getrokken tussen de theoretische en empirische bevindingen. Overige vragen die niet direct herleid kunnen worden aan het theoretisch kader of conceptueel model zijn ‘puur’ gebruikt ter opvulling c.q. ter verdieping van persoon of gesprek (zoals met de introductie het geval is). De interviews dienen ter beantwoording van de empirische onderzoeksvragen en beslaan de volgende vijf onderdelen:

De geïnterviewde

In het eerste onderdeel van de gesprekken wordt er kennis gemaakt met de geïnterviewde. In deze introductie zet deze persoon kort uiteen wie hij/zij is; vervolgens komt de functie en/of werkzaamheden van betreffende persoon aan bod. Aan de hand hiervan komt naar voren welke relatie de geïnterviewde met het onderwerp heeft. Aanvullende vragen zijn er voor de professionals met een migrantenachtergrond, welke zich richten op de afkomst van de betreffende persoon en eventuele nevenactiviteit bij een migrantenzelforganisatie.

Migrantenzelforganisaties

In het tweede onderdeel in het gesprek met mzo's en professionals zal er worden ingezoomd op de migrantenzelforganisaties zelf. Vertegenwoordigers wordt gevraagd naar de activiteiten, geschiedenis en doel van de organisatie; professionals om een inkijk te geven in (nog) actieve zelforganisaties: hierbij wordt er zowel een poging gedaan om een schatting te krijgen van nog actieve migrantenzelforganisaties in Utrecht alsmede wordt er gevraagd naar relevante ontwikkelingen c.q. patronen (in aantallen, gelet op de tijd en op gebied van achtergrond) bij migrantenzelforganisaties.

Vertegenwoordiging van de doelgroep

De doelgroep komt als volgt aan bod; de geïnterviewde professionals wordt gevraagd naar de wijze van vertegenwoordiging van de diverse gemeenschappen in Utrecht. Hierbij wordt er voornamelijk gelet op

welke gemeenschappen op het moment een goede vertegenwoordiging kennen en welke gemeenschappen op dit terrein winst zouden kunnen behalen. Vertegenwoordigers van de migrantenzelforganisaties zal worden gevraagd naar (de grootte van) hun doelgroep, de belangen van deze groep en de wijze (en mogelijk succes) van de vertegenwoordiging.

Samenwerking in het netwerk

In het onderdeel van de netwerksamenwerking – het vierde deel – zal er worden geprobeerd een inkijk te geven in de mate van samenwerking tussen migrantenzelforganisaties enerzijds en andere migrantenorganisaties én (gemeentelijke) instanties anderzijds. ‘Is er sprake van (veel) samenwerking tussen gemeente en migrantenorganisaties of laat de gemeente juist meer los’ zal één van de vragen zijn die de geïnterviewde dient te beantwoorden. Daarnaast wordt hen gevraagd om te verklaren op welke wijze, indien hier sprake van is, de samenwerking plaatsvindt

Betrokkenheid bij gemeentelijk beleid

De interviews zullen worden afgesloten met een blik op de wijze waarop migrantenzelforganisaties in het betrokken werden, in het heden betrokken worden én in de toekomst (mogelijk) betrokken zouden kunnen worden bij gemeentelijk beleid c.q. het beleidsproces. Tevens wordt de geïnterviewde gevraagd om antwoord te geven op de waarde van migrantenzelforganisaties bij toekomstig beleid en of deze organisaties ook intensiever betrokken dienen te worden c.q. een prominentere rol dienen te krijgen bij gemeentelijk beleid. Hoe deze rol eruit zou moeten zien en aan welke voorwaarden voldaan zou moeten worden, komt in het afsluitende gedeelte van de interviews aan bod.

3.4. Coderen

In de methodologische werkwijze is vooralsnog naar voren gekomen wat de gehanteerde onderzoekstrategie is: er zal gebruik worden gemaakt van een casestudy. Daarnaast is de wijze van dataverzameling naar voren gekomen: door middel van bestaand materiaal en het afleggen van semigestructureerde interviews zal geprobeerd worden te komen aan afdoende bruikbare en relevante data.

Om op een juiste wijze (die) relevante data te onderscheiden van wat (voor het onderzoek) irrelevant is, zal er een codering van de data plaatsvinden. Op deze wijze wordt er *orde* geschept in de transcripties en zal alleen datgene gebruikt worden wat de vraag kan beantwoorden.

Het coderen van transcripties kan op een aantal wijzen worden uitgevoerd; in dit onderzoek zal het principe van het open coderen toegepast worden. De interviews zullen onder de loep worden genomen aan de hand van de deelvragen op de eerste plaats. Op deze wijze zal de data reeds ‘in stukken’ geknipt worden wat voor

een eerste overzicht zorgt. Hiervoor zullen *labels* gebruikt worden passende bij de geformuleerde deelvragen.

Vervolgens zal er wederom een codering plaatsvinden, waarbij het doel is om de beleidsfasen (en daarmee samenhangende rollen, condities, kansen en bedreigingen) in de transcripties te kunnen herleiden. Op deze wijze is de verwachting dat data – en daarmee uitspraken/citaten – spoediger teruggevonden kan worden.

3.5. Respondenten

Met deze respondentenlijst is er getracht om – naast het verkrijgen van waardevolle informatie – een juiste weerspiegeling te geven van de Utrechtse demografie, zowel op basis van etniciteit, leeftijd en geslacht. Kennis aangaande het onderwerp is echter altijd leidend geweest in het benaderen van deze personen. Een overzicht van de personen met wie een (telefonisch of fysiek) diepte-interview gevoerd is in de bijlagen terug te vinden.

De keuze van de professionals en vertegenwoordigers van de migrantenorganisaties is op diverse gronden gebaseerd. Voor wat betreft de professionals, dienden zij op de eerste plaats thuis te zijn in en bekend te zijn met het welzijns –en vrijwilligerswerk in Utrecht, en in specifieke zin de migrantenzelforganisaties.

Er is op een bewuste wijze gekozen voor professionals/deskundigen met een breder portefeuille, in dit geval personen die momenteel werkzaam zijn als professional in de stad maar tegelijkertijd – of in het verleden – gelieerd zijn c.q. waren aan een migrantenzelforganisatie. Tevens is er gekeken naar de (etnische) achtergrond van de professionals en migrantenorganisaties gekeken, zodat er een goede vertegenwoordiging plaatsvindt en de diverse invalshoeken duidelijk naar voren komen.

In het gedeelte van de analyse, en daaropvolgend, zullen citaten van de geïnterviewde personen de kern vormen, om op deze wijze de motivatie én de sentimenten van de argumentaties duidelijk naar voren te laten komen.

3.6. Validiteit

De verwachting is dat deze twee methoden toereikend zullen zijn om (de resultaten van) dit onderzoek zowel intern als extern valide te maken. De interne validiteit heeft betrekking op de betrouwbaarheid van datgene dat onderzocht is en van diegenen die onderzocht zijn: zullen de respondenten op de vragen op eenzelfde wijze antwoorden als dat men eerder heeft gedaan? (Swaen, 2017)

Gelet op de aard van de kritieken van dergelijke organisaties in het (recente) verleden is de verwachting dat ook in dit onderzoek enkele bekende en eerder voorgekomen commentaar naar voren zal komen, wat duidt op een hoge interne validiteit.

De externe validiteit heeft te maken met de generaliseerbaarheid van de uitkomsten naar bv. de gehele populatie of – in dit geval – andere migrantenorganisaties in Nederland. Iedere migrantenzelforganisatie is er één op zich en een migrantenzelforganisatie in Utrecht loopt waarschijnlijk tegen andere dingen aan dan één in Groningen. Echter, de condities (of voorwaarden) voor het kunnen opereren als een migrantenzelforganisatie én om mee te kunnen doen in beleidsmatig opzicht, zullen wel nagenoeg overal hetzelfde zijn, waardoor de resultaten – met de al aanwezige kennis van de literatuur omtrent migrantenzelforganisaties – een zekere mate van externe validiteit bevatten. (Swaen, 2017)

4. Analyse

In het voorgaande is er getracht duidelijk te maken *waarom* dit onderzoek wordt uitgevoerd en *op welke wijze* dit dient te gebeuren. In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het onderzoek naar voren komen, waarbij er antwoord zal worden gegeven op de volgende empirische vragen:

- Welke maatschappelijke rol vervullen actieve mzo's voor hun gemeenschap?
- Welke rollen zouden migrantenzelforganisaties in het beleidsproces kunnen aannemen bij (toekomstig) Utrechts, gemeentelijk beleid? Aan welke eisen, condities en/of voorwaarden dienen in iedere beleidsfase te worden voldaan ter vervulling van deze rol(len) door migrantenzelforganisaties?
- Welke (mogelijke) kansen en bedreigingen kunnen er naar voren komen indien er sprake zal zijn van een (verregaande) rol in het Utrechts beleidsproces voor migrantenzelforganisaties?

In het theoretisch kader is er een inkijk geven in theorieën omtrent (migranten)zelforganisaties, de typen die onderscheiden kunnen worden en wat deze organisaties voor functie voor hun gemeenschap c.q. de Utrechtse samenleving hebben (gehad). Middels de eerste empirische onderzoeksvraag zal er getracht worden achter te komen of en in welke mate dit overeenkomt met de ervaringen, meningen c.q. visies van huidige stakeholders aangaande migrantenorganisaties en hun functie in de Utrechtse samenleving.

Daarnaast is het beleidsproces naar voren gekomen in zijn algemeenheid, waarbij er specifiek gerefereerd is naar beleidsprogramma's van de gemeente Utrecht en de mate in en wijze waarop migrantenorganisaties hier een rol bij hebben gespeeld, zoals in beleidsprogramma's als 'Utrecht zijn we samen', 'Jezelf zijn in Utrecht' en in de diversiteitsagenda 'Utrecht: sterk door diversiteit'. De tweede onderzoeksvraag is hieruit voortgekomen, waarbij er getracht wordt achter te komen hoe deze inbreng c.q. bijdrage van migrantenorganisaties in het verleden was en in het heden is én hoe er in de beleidspraktijk tegen een mogelijke rol van mzo's bij toekomstig gemeentelijk beleid wordt aangekeken.

Uit de theorie kwam naar voren dat in het verleden – zowel op landelijk als lokaal niveau – migrantenorganisaties met hun brugfunctie tussen gemeenschap en (lokale) overheid van waarde zijn geweest, en dat er ten tijden van het doelgroepenbeleid nog een prominente rol was weggelegd voor hen bij beleid. Om die rol aan te kunnen nemen, waren er echter wel bepaalde voorwaarden verbonden voor migrantenorganisaties enerzijds en (in de ondersteuning vanuit) de gemeente anderzijds. Met de derde onderzoeksvraag wordt geprobeerd uit de beleidspraktijk te halen wat deze voorwaarden en condities – met het oog op Utrechts inclusief beleid – in de huidige tijd zijn om zodoende een vergelijk te kunnen trekken met bevindingen uit de theorie.

4.1. Welke maatschappelijke rol spelen migrantenzelforganisaties voor hun gemeenschap?

In dit onderzoek staat de Utrechtse migrantenzelforganisatie centraal, met daarbij speciale aandacht voor de maatschappelijke rol én de (potentiële) rol bij gemeentelijk beleid. Om er achter te komen wat deze rollen zijn, is er gesproken met enkele migrantenzelforganisaties en deskundigen op dit gebied.

In deze paragraaf zal er worden gekeken naar hoe de ondervraagden *in het algemeen* kijken naar de Utrechtse migrantenzelforganisaties, waarbij naar voren dient te komen wat de ervaringen c.q. meningen van hen op het gebied van de maatschappelijke functie die mzo's hebben en de wijze waarop deze naar voren wordt gebracht in datgene wat ze voor de gemeenschap c.q. samenleving doen. Met een algemeen beeld van de Utrechtse migrantenzelforganisatie in de conclusie, wordt het geheel afgesloten.

Met de komst van arbeidsmigranten in diverse migratiegolven in de afgelopen eeuw, kwam er voor migrantenorganisaties steeds meer de behoefte om bindingen te creëren met migranten van dezelfde afkomst. Met het vervullen van deze behoefte, kregen migrantengroepen via hun organisatie 'een geluid'. Voor de (lokale) overheid waren dergelijke organisaties een belangrijke actor om mee te praten gelet op het bereik van de organisatie én de benaderbaarheid van (vaak moeilijk te bereiken) groepen migranten.

Afgaande op de theorieën rondom argumenten voor het oprichten van een zelforganisatie, kan er worden gesteld dat migrantenzelforganisaties op de eerste plaats een interne c.q. identiteitsgerichte functie voor de gemeenschap vervullen: met deze functie wordt bedoeld op een behoefte c.q. belangenbehartigende functie van een migrantenorganisatie voor de gemeenschap/doelgroep waar zij voor staat. Daarnaast – op de tweede plaats – hebben de nodige migrantenorganisaties een beweging gemaakt naar c.q. zich open gesteld voor andere gemeenschappen/de samenleving om zodoende een instrument te zijn voor de gehele samenleving.

Praktijk

In het empirisch onderzoek is er gekeken naar de mate waarop bovenstaande theorieën overeenkomen met de ervaringen van vertegenwoordigers omtrent de oprichting van hun organisatie. Hierbij is er een onderverdeling gemaakt in de wijze waarop deze interne functie in die organisaties terugkeert. Daarnaast is er gekeken of en in hoeverre de migrantenorganisaties zich openstellen voor andere (etnische) achtergronden om, zodoende, in kaart te brengen of de (gesproken) Utrechtse mzo's de ontwikkeling hebben doorgemaakt naar instrumentele (migranten)zelforganisatie.

4.1.1. Identiteitsgerichte/interne functie

Uit de gegeven antwoorden van de geïnterviewde actoren is - overeenkomend met de theorie - de identiteitsgerichte/interne functie naar voren gekomen als veelgehoord argument voor oprichting. Deze functie is echter niet in één vorm te gieten. De gesprekken met respondenten hebben geleid tot de volgende inzichten omtrent de identiteitsgerichte/interne functie van migrantenorganisaties:

Identiteit aankaarten

Afgaande op de antwoorden van de respondenten, kan er worden gesteld dat een gedeelde identiteit van migrantenorganisaties voor vertegenwoordigers van de gesproken migrantenorganisaties nog steeds hét belangrijkste argument was voor het oprichten van een organisatie. Alle respondenten – in het heden of verleden verwant aan een migrantenorganisatie – noemden (onder andere) deze functie. Een van de respondenten over de beweegredenen van zijn stichting:

“We zijn een culturele organisaties, dus aankaarten of in kaart brengen van identiteit van Imazighen in Nederland...en de kinderen bewust maken van hun eigen identiteit.”

Het aankaarten of in beeld brengen van een bepaalde identiteit is evident in de interne functie: middels het in kaart brengen van een bepaalde (nieuwe) identiteit in de samenleving, wordt de betreffende doelgroep in de samenleving geplaatst. Zoals hierboven het geval is voor de volgende generatie, zodat de cultuur van herkomst in de samenleving te zien blijft. De gedeelde identiteit was voor één van de andere respondenten eveneens een voorwaarde voor de organisatie:

“Maar van oorsprong is Al Amal een organisatie voor Marokkaanse vrouwen, zelfs praktiserende vrouwen...”

Het in kaart brengen van een (gedeelde) identiteit is de eerste dimensie van de interne functie.

Isolement voorkomen

De interne functie is voor ieder ondervraagde migrantenorganisatie het argument tot organiseren geweest. Dit geldt des te meer voor die (bevolkings)groepen die minder in beeld zijn, of minder zichtbaar zijn in de Utrechtse samenleving. Het in een isolement geraken van bepaalde groepen migranten kan daarmee in de hand worden gewerkt: door middel van een zelforganisatie kunnen ook deze groepen aan de oppervlakte komen.

Hiermee is een tweede component van de interne functie gegeven: verbindingen creëren tussen leden van de eigen gemeenschap door middel van een zelforganisatie teneinde (sociaal) isolement te voorkomen. Dit ideaal wordt door een tweede respondent c.q. vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie beschreven:

“De maatschappelijke rol is natuurlijk de verbinding maken met de generaties en gemeenschappen, vooral het Indische uitdragen (...) Mensen die sociaal geïsoleerd dreigen te raken, die mensen naar binnen halen...”

Het voorkomen van isolement van een bepaalde groep binnen de samenleving was voor één van de professionals met een verleden bij een migrantenorganisatie tevens het argument voor oprichting:

“...we zaten in participatietrajecten, op isolement van ouderen....vooral specifiek op Turkse vrouwen, maar we hadden een heel groot netwerk in Utrecht”

De tweede dimensie van de interne functie: het voorkomen van c.q. groepen onttrekken uit een isolement.

Emancipatie/participatie

De interne functie is in het voorgaande in twee dimensies geplaatst: het creëren van/ zichtbaar maken van een identiteit en het voorkomen van (sociaal) isolement van bepaalde (migranten)groepen. In bovenstaande, laatstgenoemde citaat is tevens de derde dimensie van de interne functie terug te vinden: participatietrajecten voor migranten.

Het belang van emancipatie c.q. participatie van migranten binnen een nieuwe samenleving c.q. de Utrechtse samenleving wordt alsmaar groter: binnen de inclusieve samenleving wordt er tevens geacht dat alle groepen ‘meedoen’ en in bepaalde mate zelfredzaamheid tonen. Eén van de vertegenwoordigers van een migrantenorganisatie hierover:

“Wij stimuleren mensen van Afrikaanse afkomst deel te nemen, bij te dragen aan de sociaal, politieke en economisch milieu...Dat is in Utrecht, in Overvecht, dat is wat wij doen. Dat is waar ook MOWAD voor staat. Wij proberen inclusieve diversiteit te bevorderen.”

Het laten participeren van migranten in de Utrechtse samenleving dient voor enkele ondervraagde migrantenorganisaties als doel. Participatie door alle groepen mensen in de samenleving is echter belangrijk en daar wordt ook door migrantenorganisaties op ingezet. Eén van de respondenten bracht naar voren op welke wijze haar organisatie de link legt met participatie van andere kwetsbare groepen:

“Het is wat je vraagt van vrijwilligers, wat kan je verwachten...we hebben ook vrijwilligers met een beperking, dat doen we bewust....we willen dat de mensen ook kunnen participeren, deel kunnen nemen aan een activiteit, waarbij je een dienst kan verlenen aan de maatschappij. Dat is ook de achterliggende gedachte.”

De emancipatie c.q. participatie van migranten is de derde dimensie van de interne functie en daarmee tevens de laatste, in de interviews naar voren gekomen uitdieping van de interne functie.

4.1.2. Maatschappelijke brugfunctie

In de verkennende fase kwam, naast de interne functie die migrantenzelforganisaties in directe wijze hebben voor hun gemeenschap, op de tweede plaats de brugfunctie van migrantenzelforganisaties naar voren: met hun achtergrond, positie in de maatschappij en daarmee het bereik wat deze organisaties bij de diverse doelgroepen konden genereren, waren deze organisaties een ideale schakel voor enerzijds de doelgroep onderling en tussen de doelgroep en (gemeentelijke) instanties anderzijds.

Praktijk

In het empirisch onderzoek is er gekeken naar de wijze waarop deze brugfunctie terugkeert in de antwoorden van de respondenten en hoe zij op het moment deze functie ervaren c.q. uitvoeren.

De brugfunctie die migrantenorganisaties hebben, is in het verleden een waardevolle gebleken. Landelijk was het zo geregeld dat het Landelijk Overleg Minderheden (LOM) bij elkaar kwam om actuele spanningen met elkaar te bespreken én op te lossen. Het LOM bestond uit een aantal organen die de grootste (etnische) bevolkingsgroepen vertegenwoordigden, waaronder het inspraakorgaan van de Turken (IOT), Marokkanen (SMN) en Caribische Nederlanders (OCAN). Dit landelijke minderhedenoverleg heeft in de voorbije jaren vóór de opheffing – het LOM is inmiddels opgeheven – de nodige successen geboekt in deze brugfunctie, zo stelt een van de ondervraagden:

“Bekendste voorbeeld van spanningen was toen de Irak-oorlog uitbrak...Van allerlei spanningen in het buitenland, we begrijpen de gevoelens heel goed. (..) Het gaat hier om dat we elkaar in de ogen kunnen

kijken en geen rotzooi trappen hier, want dat heeft geen zin. En dat heeft gewerkt, met de premier erbij.”

Met het opheffen van dit landelijke minderhedenoverleg kwamen de verbindingen en banden met de inspraakorganen tevens te vervallen (Groen, 2017); bovendien viel er een belangrijke gesprekspartner weg voor de overheid als het ging om de aansluiting van het beleid met de bevolkingsgroepen.

Een respondent stelt dat met het wegvallen dit overleg de overheid met haar beleid tevens heeft ingeboet aan representativiteit én draagvlak onder de minderheden:

“De Wet Landelijk Overleg Minderheden is ingetrokken, in 2013 en 30 januari 2017 hadden we een hele evaluatie...Toen heb ik gezegd: ‘Luister eens, het LOM is wel heel belangrijk. Representativiteit is de kern, je moet een representatieve organisatie hebben.’ Waarom is het zo belangrijk? Voor de effectiviteit van beleid, en voor de overheid zelf moet het draagvlak hebben. Als je geen draagvlak hebt...naja....”

Een samenwerkingsverband tussen diverse inspraakorganen heeft, blijkt uit voorgaande, op landelijk niveau veel successen gekend: door beroep te doen op de brugfunctie van (grote) migrantenorganisaties c.q. overlegorganen, kwamen er voldoende signalen binnen om tijdig te ageren bij spanningen én te zorgen voor representatief, breed gedragen beleid. In enkele gevallen was dit mede het resultaat van een samenwerking op diverse niveaus, zo stelt een respondent:

“Wat ik gezien heb bij het inspraakorgaan Turken, het bestuur is landelijk....daar zaten veel vrijwilligersorganisaties....ze hebben vrijwilligersorganisaties en het overlegorgaan...en het bestuur zegt gewoon: ja, het bestuursorgaan signaleert dit en dit...en dan kan de medewerkers van het bureau van het overlegorgaan op lokaal niveau iets ermee gaan doen, en in de volgende bestuursvergadering meenemen.”

Met het wegvallen van een orgaan als het Landelijk Overleg Minderheden is er een handvat voor de overheid weggevallen als het gaat om de brugfunctie van migrantenorganisaties. In dit onderzoek ligt de focus, echter, op een niveau lager – lokale mzo’s op gemeentelijk niveau – en wordt er gekeken naar de wijze waarop de brugfunctie in deze laag naar voren komt.

De migrantenzelforganisatie heeft als functie de interne functie, welke neerkomt op het aandacht vestigen op én behartigen van de belangen, doelen en positie van de doelgroep c.q. gemeenschap. Daarnaast, op de tweede plaats, heeft de mzo zoals hierboven naar voren kwam de brugfunctie: deze organisaties dienen een schakel te zijn tussen enerzijds de gemeente (en gemeentelijke instanties) en anderzijds de doelgroep.

In de gesprekken is geprobeerd naar voren te halen of deze brugfunctie, zoals enkele malen is gesteld, nog altijd meespeelt in de ogen van migrantenzelforganisaties. Een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie over de wijze waarop zijn organisatie als brug fungeert:

“Ja, wij fungeren ook als een verbindingsfactor tussen hulpverleners, organisaties en mensen zeg maar...”

Om de brugfunctie tussen gemeenschap en gemeente te kunnen vervullen, is er wel een vereiste: er dient óók sprake te zijn van een verbinding, contact c.q. relatie tussen de migrantenorganisatie(s) en de gemeente. Wanneer de veronderstelling leeft dat dat een waardevolle bijdrage (vanuit de mzo's en vóór de gemeente) zou zijn, dient er op een wederzijdse relatie ingezet te worden. Hierbij liggen er zowel verantwoordelijkheden voor de gemeente als voor migrantenorganisaties. Een respondent stelt de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft als eerst aan de kaak...:

“Voor de gemeente is het belangrijk dat er een brugfunctie komt, toch? Dan ligt de rol in die facilitering, in het mogelijk maken, bij de gemeente en niet bij de doelgroep zelf.”

...maar vergeet hierbij niet te zeggen dat er tevens een verantwoordelijkheid bij de mzo's ligt:

“Ja, ze moeten er zijn, ze moeten voor eens meedoen en netwerken in de samenleving, als brugfunctie. Maar ja, dat wordt dan niet intensief gecoördineerd, zoals het hoort...”

Om de brugfunctie te kunnen uitdragen, dienen zowel migrantenorganisaties als de gemeente te (re)ageren. Gelet op de beleidspraktijk van Utrecht én op het maatschappelijk krachtenveld waarin migrantenzelforganisaties zich begeven, zou er vanuit mzo's – ongeacht de doelgroep – zodoende meer aandacht kunnen zijn voor samenwerking met bijvoorbeeld andere migrantenorganisaties óf openstellen voor andere migrantengroepen.

4.1.3. Door brugfunctie naar instrumentele organisatie

In het voorgaande kwam de interne/identiteitsgerichte functie naar voren als reden voor het oprichten van een migrantenzelforganisatie. Een van de dimensies hiervan was emancipatie/participatie van de gemeenschap. Om als migrantenorganisatie de functie te kunnen uitdragen, moet er in beginsel sprake zijn van een levensvatbare organisatie: de organisatie dient zichzelf te kunnen redden.

Uit de antwoorden van een aantal respondenten blijkt dat – gedurende het bestaan van de ‘eigen’ migrantenorganisatie – er een verschuiving heeft plaats gevonden binnen het doel en bereik van de organisatie.

Door ontwikkelingen van en binnen de organisatie én die in de samenleving, is er bij enkele migrantenorganisaties de interne/identiteitsgerichte functie steeds meer losgelaten. Migrantenorganisaties stellen zich in enkele van de genoemde gevallen open voor de Utrechtse samenleving. Een respondent stelde eerder:

“Maar van oorsprong is Al Amal een organisatie voor Marokkaanse vrouwen, zelfs praktiserende

vrouwen...”

Wanneer de organisatie zich, echter, dermate ontwikkelt in de samenleving en van toegevoegde waarde blijkt vóór die (hele) samenleving, is het voor de samenleving én voor de organisatie zelf – mede omwille van het voortbestaan van de organisatie – wenselijk mee te gaan met die ontwikkeling.

Hiermee wordt tevens in beeld gebracht dat de brugfunctie in een ander daglicht kan worden gezet: met de verlegging c.q. loslaten van alleen de focus op de eigen gemeenschap, leggen migrantenorganisaties een brug naar andere doelgroepen/gemeenschappen. De gemeenschap is niet langer leidend, maar wat de organisatie voor de samenleving kan betekenen. *De identiteitsgerichte/interne migrantenorganisatie wordt een instrumentele c.q. taakgerichte migrantenorganisatie.*

Een respondent over hoe haar migrantenorganisatie is verworden tot de instrumentele (migranten)zelforganisatie:

“Eén van de geslaagde voorbeelden is Stichting Al Amal, dat is uitgegroeid van een zelforganisatie naar een semiprofessionele organisatie, zeg maar.” (...) “Het is ook niet altijd gemakkelijk gegaan. Als je het hebt over hoe Al Amal nu te werk gaat, inderdaad, dat is voor iedereen, omdat we erachter zijn gekomen: ‘ik kan niet in de wijk opereren en vasthouden aan je eigen achterban’. Want er wonen meer mensen in de wijk.”

Deze respondent c.q. migrantenorganisatie staat niet alleen als het gaat om het openstellen naar andere culturen. Een vertegenwoordiger van een andere organisatie sluit zich aan en legt zich – zonder een punt te maken – ‘neer’ bij deze ontwikkeling:

“En dan ASHA, hier, nou, een organisatie voor de Hindoestaanse Surinamers, maar je kan het niet maken dat als de Hindoestaanse kinderen niet komen in grote getalen, dat je het zou moeten stoppen. Dus voor ons was aanleiding om daarmee door te gaan, en vandaag de dag 90% Turkse en Marokkaanse kinderen.

En

ik doe heel veel met stagiaires.”

Door het binden of aantrekken van andere groepen/de samenleving als geheel, kunnen migrantenorganisaties middels hun functies het bereik – maar ook het collectieve belang – vergroten. Bovendien ligt er een voedingsbodem voor deze (instrumentele) zelforganisaties om in contact te treden met andere (interne) migrantenzelforganisaties. Voor de gemeenschappen in specifieke zin, voor de samenleving in zijn algemeenheid, kan er op deze wijze vanuit het veld een krachtig signaal afgegeven worden aan de gemeente, welke problematiek er speelt én waar de (migranten)samenleving als geheel behoefte aan heeft. Het

gezamenlijke, Utrechts belang uitdragen luidt tevens het devies van een vertegenwoordiger van een sociaal makelaar:

“Kijk, de gemeente vertegenwoordigt ook de overheid, en de gemeente is er voor Utrechters. Je kan niet zeggen dat de gemeente alleen maar de overheid vertegenwoordigt. Het is een bepaald belang wat je vertegenwoordigt en bepaalde dienstverlening in de maatschappij toevoegt....dat is wat wij doen...”

Diverse respondenten stellen dat migrantenorganisaties zodoende met enkele aanpassingen in hun werkwijze veel meer teweeg brengen dan nu het geval is. Omwille van de brugfunctie, maar ook gelet op het belang van/binnen de eigen doelgroep, is een verbinding creëren met collega-migrantenorganisaties één van de oplossingen om de (collectieve) behoefte te duiden:

“Zoek de samenwerking. Dan sta je veel sterker, als organisatie.”

4.1.4. Conclusie

In deze paragraaf is getracht in beeld te brengen hoe migrantenorganisaties hun maatschappelijke functie zien en op welke wijze zij deze uitdragen. Hierbij is er tevens gekeken naar wat voor de respondenten een belangrijke reden was om een mzo op te richten.

Er is naar voren gekomen dat migrantenorganisaties in Utrecht – overeenkomend met de literatuur – zijn opgericht vanuit het ideaal een (gezamenlijk) identiteit uit te dragen c.q. naar voren te brengen. Belangrijke dimensies van de interne/identiteitsgerichte visie is het creëren/zichtbaar maken van een bepaalde identiteit, het voorkomen van (sociaal) isolement van (betreffende) groep migranten en het stimuleren/bevorderen van emancipatie/participatie.

Daarnaast is de brugfunctie als tweede maatschappelijke functie naar voren gekomen: de wijze waarop mzo's in het heden en verleden als brug fungeren respectievelijk fungeerden. Deze brugfunctie heeft een nieuwe dimensie gekregen: mzo's spelen niet alleen de brugfunctie van (eigen) gemeenschap naar (lokale) overheid, maar ook de brugfuncties tussen gemeenschappen. Enerzijds omwille van het bestaansrecht van de organisatie te waarborgen, anderzijds om kennis/kunde open te stellen voor de samenleving. De instrumentele zelforganisatie – zonder nadrukkelijke focus op de eigen gemeenschap – is het resultaat van die ontwikkeling.

Er kan gesteld worden dat uit de ervaringen en antwoorden van respondenten er zowel sprake is van identiteitsgerichte als instrumentele migrantenorganisaties in Utrecht. Meerdere van hen stelden dat migrantenorganisaties baat zouden hebben bij een dergelijke ontwikkeling van de organisatie; waarbij door samenwerkingen c.q. het bundelen van lokale geluiden de mzo's in de toekomst ook deze functies nog kunnen uitdragen.

4.2. Welke rollen zouden migrantenzelforganisaties in het heden en toekomst kunnen aannemen bij Utrechts, gemeentelijk beleid? Welke condities en/of voorwaarden zitten hieraan verbonden?

In het voorgaande is getracht een beeld te geven van Utrechtse migrantenzelforganisaties, welke maatschappelijke functies de respondenten deze organisaties toedichten en in welke wijze en mate deze in de functie in de activiteiten terugkeert. Hiermee is tevens naar voren te brengen of, en in welke mate migrantenorganisaties met hun functie c.q. activiteiten (enigszins) aansluiting hebben op een beleidsmatige rol. In dit hoofdstuk zal deze rol in het beleidsproces besproken worden. Aangevangen wordt er met de rollen van migrantenorganisaties in/volgens enkele, Utrechtse beleidsprogramma's in de eerste paragraaf.

Daaropvolgend komt de beleidspraktijk naar voren: aan de hand van de resultaten zal er een beeld worden geschetst van de haalbaarheid en wenselijkheid van een mogelijke rol van migrantenorganisaties bij toekomstig beleid en aangaande iedere beleidsfase apart. Naast de rollen zullen ook de condities en/of voorwaarden worden besproken waaraan voldaan moet worden vooraleer mzo's deze rol(len) ook kunnen oppakken. Hierbij zal er een koppeling worden gemaakt tussen de theoretische rollen en condities en die komende vanuit de praktijk.

Eerder in dit rapport kwam het beleidsproces en enkele beleidsprogramma's naar voren, met daarbij de inbreng van migrantenorganisaties enerzijds en de in de theorie naar voren gekomen (mogelijke) inbreng anderzijds; middels de ervaringen van respondenten zal er nu een verdieping plaatsvinden van die mogelijke rollen die deze organisaties (bij toekomstig beleid) kunnen spelen met daarbij behorend de genoemde condities/voorwaarden. Hierbij zal er worden gekeken naar en een vergelijking getrokken worden met de bevindingen uit de theorie.

4.2.1. Mogelijke rollen en condities/voorwaarden voor migrantenorganisaties bij toekomstig beleid

Het beleidsproces bestaat uit vier fasen: agendering, beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie. Deze zullen in deze volgorde – en in relatie met migrantenzelforganisaties – achtereenvolgens verklaard worden.

4.2.1.1. Fase 1: Beleidsagendering

In de eerste fase van beleid, de agenderingsfase, is het van belang te kijken naar de wijze waarop migrantenzelforganisaties invloed zouden kunnen hebben op wát zichtbaar wordt voor de gemeente en zodoende ook datgene wat voor hen belangrijk is bespreekbaar wordt gemaakt.

In deze eerste fase is het van belang dat migrantenzelforganisaties op gedegen wijze de problematiek en behoeften binnen de doelgroep te signaleren; organisaties moeten weten wat er speelt, dienen de wijk c.q. doelgroep waarbinnen ze opereren, te kennen en daarmee ook de stakeholders uit betreffende groep. Tevens is het van belang dat mzo's zichzelf, in deze eerste fase, kunnen positioneren als een kracht 'waarmee samengewerkt dient te worden': op deze wijze genereert men aandacht van de gemeente, óók voor de doelgroep zelf.

Met de inwerkingtreding van het inclusief beleid in de gemeente Utrecht, richt de stad zich meer op verbindingen binnen én met de hele samenleving, en niet zozeer – zoals ten tijde van het minderhedenbeleid – specifiek met bepaalde doelgroepen, en zodoende dus met migrantenorganisaties. (Actieplan 'Utrecht zijn we samen': een inclusieve aanpak van radicalisering, 2016)

De gemeente tracht met het huidig beleid zoals gezegd de betrokkenheid van de Utrechtse burger en organisatie te vergroten door de samenleving te stimuleren mee te denken en mee te praten. (Jans, z.d.) Er zou gesteld kunnen worden dat er tevens een rol is weggelegd voor migrantenzelforganisaties, die voelsprietten binnen de gemeenschap hebben en de behoefte van – maar ook problematiek bij – hen kunnen aankaarten bij de verantwoordelijke instanties (Duyvendak & Rijkschroeff, 2004) In het empirisch onderzoek is getracht te achterhalen of de theorie overeenkomt met de ervaringen uit de beleidspraktijk. Stellen de respondenten eveneens deze rollen en condities voor? Tevens wordt er gekeken naar welke nieuwe rollen en condities worden voorgesteld.

Praktijk: rollen

Uit de gesprekken met zowel migrantenzelforganisaties als professionals blijkt unaniem dat migrantenorganisaties in deze eerste fase betrokken dienen te worden. Met hun ervaring met migrantenorganisaties enerzijds en de gemeente of een vertegenwoordigend orgaan van de overheid anderzijds, zien zij nog altijd een belangrijke rol weggelegd voor mzo's in deze eerste beleidsfase. De signaleringsfunctie is door meerdere van deze respondenten uitgelicht als reden voor meer betrokkenheid.

Beleid wordt door de gemeente gemaakt voor de (Utrechtse) samenleving. Een van de respondenten stelde zodoende dat beleid dan ook mede moet worden vormgegeven door actoren in die samenleving:

“In de voorfase, in de voorfase, snap je....de gemeente moet toch beleid maken voor de samenleving?

Maar er wordt beleid gemaakt wat niet aansluit op de totale samenleving...”

Signaleringsfunctie

In de theorie en uit eerdere beleidsprogramma's van de gemeente Utrecht kwam naar voren dat migrantenzelforganisaties betrokkenheid toonden door met informatie te komen over de behoeften en ontwikkelingen binnen de eigen gemeenschap. Deze signaleringsfunctie is door de meerderheid van de respondenten direct genoemd c.q. indirect beschreven.

Zo stelde een respondent dat in het verleden de signaleringsfunctie van migrantenorganisaties van wezenlijk belang was bij spanningen binnen migrantengroepen op landelijk niveau:

“Ik heb het gehad met het inspraakorgaan Turken...dat orgaan had een bestuur en veel vrijwilligersorganisaties...en die wisten veel en die hoorden veel...”

Migrantenorganisaties op lokaal niveau signaleerden problemen binnen de eigen gemeenschap en inspraakorganen gingen daarmee aan de slag. Op gemeentelijk niveau is het echter ook van belang dat de signalen worden meegenomen in het beleid. Een respondent stelde dat voor toekomstig beleid weer beroep op Utrechtse mzo's zou moeten worden gedaan en dat een dergelijke rol ook binnen het inclusieve beleid van de gemeente valt:

“Maar ook op beleidsniveau, dat er signalen worden verzameld en dat die signalen in het beleid – in het inclusief beleid – worden meegenomen...”

Het benaderen van migrantenorganisaties in deze fase evident als het gaat om zo veel mogelijk signalen in het beleid te verwerken. De gemeente Utrecht zou hiervoor de handreiking kunnen doen naar migrantenorganisaties, die weet hebben van de lokale behoefte en tevens bereid zijn een bijdrage te leveren, zo stelt een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie:

“Dat is in de eerste fase...bij de agendering moet je die mensen gewoon benaderen om te kijken hoe het beter moet, hoe het beter kan...”

Zelforganisatie positioneren als actor

Door in de eerste beleidsfase te participeren – gevraagd of ongevraagd – kan een migrantenzelforganisatie zich laten gelden voor de eigen gemeenschap én voor de Utrechtse samenleving als geheel. Door drie respondenten is de positionering van de eigen organisatie aangehaald als een mogelijke rol die migrantenorganisaties zouden kunnen vervullen.

Een van hen stelde dat niet alle migrantenorganisaties het doel van stakeholder binnen het beleidsproces nastreeft:

“Waarvoor ben je een organisatie? Alleen voor de doelgroep, dan doe je dat, maar dan ga je niet zeuren van ‘ja, niemand betreft mij’.

Migrantenzelforganisaties kunnen in de agenderingsfase de voorgenoemde rollen aannemen. Aan deze rollen zitten echter wel condities vast: wat ontberen migrantenorganisaties op het moment om te kunnen participeren in het gemeentelijk beleidsproces en wat hebben zij daarbij nodig?

Praktijk: condities

Vertegenwoordiger van een gemeenschap zijn

Een eerste voorwaarde die de meerderheid van de respondenten noemden, is dat een migrantenorganisaties het aanzien dient te hebben van een vertegenwoordiger van een bepaalde gemeenschap. Een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie over deze noodzaak:

“Want wat vertegenwoordig jij? Wat vertegenwoordig ik? Ik vertegenwoordig niets. Ik kan niet tegen de gemeente zeggen: ‘Ik vertegenwoordig de Afrikaanse gemeenschap’. En als ik bij de Afrikaanse gemeenschap kom: ‘Wie is die meneer?’”

Het zijn van een gemeenschapsvertegenwoordiger wordt door meerdere respondenten aangehaald als een relevant aspect voor het daadwerkelijk in acht nemen van signalen komende van migrantenorganisaties. De samenleving – en daarmee ook de doelgroep van mzo’s – is sinds de oprichting van deze organisaties tientallen jaren terug aan verandering onderhevig geweest. De migrantenorganisaties in Utrecht dienen zodoende óók de nieuwe, jongere generaties binnen hun gemeenschap aan te spreken. Een respondent met het volgende hierover:

“(…)omdat in de cultuur van jongeren toch anders kan zijn, en dat is niet per se de definitie van de oudere generatie....dus dat is, dat is altijd een beetje waar mijn twijfel zit van: vertegenwoordig je wel wie je zegt te vertegenwoordigen?”

Wederkerigheid

Meerdere respondenten benoemden het belang van wederkerigheid. Een belangrijke voorwaarde voor de signaleringsrol – of voor het aanleveren van informatie over de doelgroep – is begrip of erkenning voor de door de mzo geleverde bijdrage, zo stelt een van de respondenten:

“....Wanneer je iets bij hun ophaalt, geef ze daarin ook begrip voor. En dat kan in de vorm van dat ze hun achterban hebben aangesproken...”

“Ik ben voorstander van ‘geef ook dingen terug’, he.”

Een wederkerige relatie van de gemeente met migrantenorganisaties zorgt tevens voor betrokkenheid van migrantenorganisaties en leidt tot meer openheid voor de samenwerking in het netwerk, zo stelt een professional:

“Ik zit meer te denken, zoek naar de gemeenschappelijke dingen wat speelt, dan heb je die betrokkenheid, dan is de openheid naar elkaar ook groter, anders ga je weer de één vindt...”

Verschillen binnen doelgroepen erkennen

Een tweede voorwaarde is dat er vanuit de gemeente erkenning moet zijn voor de verschillen binnen doelgroepen en tussen doelgroepen. In het verleden is het voorgekomen dat de gemeente Utrecht tekort is geschoten in die erkenning, zo stelt een respondent:

“Vroeger wilde de gemeente één vertegenwoordiging vanuit de Surinaamse groep, maar dat kan niet...het zijn negen groepen: Hindoestanen, Creolen, Javanen, Chinezen, noem maar op...hoe wil je dat in één groep?”

Afsluitend

In het voorgaande zijn de inzichten van respondenten naar voren gekomen omtrent de rollen en daaraan verbonden condities voor migrantenorganisaties in de eerste fase, de agendering. Enkele van deze rollen komen overeen met de theorie, anderen zijn nieuw. In onderstaand overzicht de rollen en condities uit de theorie en praktijk:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden
--------------	-------------------	----------------------

Praktijk: rollen voor mzo's

Uit de gesprekken met de respondenten omtrent een mogelijke rol van migrantenorganisaties in de beleidsontwikkeling is de meerderheid van de respondenten voor een rol van mzo's in de beleidsontwikkeling. De beleidspraktijk schetst de volgende rollen.

Draagvlak creëren

Op de eerste plaats benadrukken een aantal respondenten het belang van draagvlak voor het beleid. Door met meerdere actoren in het netwerk beleid te ontwikkelen, wordt het beleid tevens breder gedragen, zo stellen enkele respondenten. En voor die draagvlak kunnen migrantenorganisaties voor hun achterban – indien ze het aanzien van vertegenwoordiger hebben – zorgen, stelt een respondent:

“Voor de minderheden is het ook belangrijk, anders doen ze niet mee. Het is natuurlijk ook emancipatie....dat beleid dat op hen van betrekking is, dat zij ook mee mogen praten en dat ze ook serieus worden genomen.”

Draagvlak onder de samenleving – en onder migrantenorganisaties – is van groot belang. Draagvlak zorgt immers voor effectief beleid. Aan deze effectiviteit van beleid schiet het wel eens tekort, zo blijkt uit de antwoorden van de respondenten. Beleid moet aansluiten op de samenleving, en dat is in het geval van inclusief beleid lastig, zo stelt een respondent:

“En het feit dat je het minderhedenbeleid afschaft, kan, dat is prima....mar dat betekent niet dat je geen overleg moet voeren...Want je moet kijken in hoeverre je algemeen beleid effectief is voor minderheden....in 9 van de 10 gevallen is het niet effectief. ”

Invloed uitoefenen

Migrantenorganisaties kunnen, op de tweede plaats, in de beleid ontwikkelende fase (directe) invloed uitoefenen op het beleid wat op papier komen te staan. Beleid wordt door de gemeente Utrecht ontwikkeld, echter in samenspraak en in samenwerking met diverse actoren. Migrantenorganisaties dienen dan ook invloed uit te oefenen als beleid in ontwikkeling is, zo stelt een respondent:

“Dan komt het in de politiek en dan vraag je kom op de tribune, want dat maakt indruk en praat met elkaar, met partijen ook, om invloed te hebben.”

Praktijk: condities

Ingang bij de gemeente

Een belangrijke voorwaarde voor de participatie, is op de eerste plaats het hebben van een ingang bij de gemeente c.q. de gemeentelijke weg kunnen bewandelen. Daarnaast is betrokkenheid van de gemeente evident, zodat voorgestelde actieplannen ‘serieus’ worden genomen en de mzo’s zich erkend voelen als partner. Een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie over de ondersteuning die zijn organisatie heeft gekregen:

“We hebben wel een contactpersoon van de gemeente waarmee we...die ons ook heel goed geholpen heeft...Monique de Koning, senior Gezondheidsadviseur, en ook heel veel anderen ook...Nelleke van Buurtteam....zij hebben ons goed geholpen...we hebben drie goede bijeenkomsten georganiseerd, gepraat...”

De erkenning van migrantenorganisaties en de waarde die zij in de tweede beleidsfase kunnen spelen, wordt door meerdere respondenten benoemd. Een gedeelde verantwoordelijkheid voor zowel organisaties als de gemeente Utrecht, zo stelt een respondent:

“Als je het samen wil doen....één stad maken we samen Utrecht, laten we het dan ook samen doen, en niet van ‘we doen wel even een avondje, want dat hoort er zo bij’....zogenaamde inspraak, even afvinken en dan klaar.”

Een tweede respondent over de relevantie van het erkennen en waarderen (‘serieus nemen’) van bereidwillige migrantenorganisaties:

“Maar eigenlijk moet je elke organisatie serieus nemen die ontstaat uit een behoefte. Dus ik merk wel dat de huidige gemeenteambtenaren iets meer tijd mogen nemen om na te denken, mee te praten.”

Collectief denken

Een tweede, veelgehoorde voorwaarde is dat migrantenorganisaties meer oog moeten hebben voor de samenleving en de ontwikkelingen hierin. Om beleid te kunnen en te mogen uitvoeren, is het noodzaak dat de organisaties die met de uitvoering belast zijn, tevens het collectieve belang in ogenschouw te blijven nemen. Door tevens aandacht te vestigen op wat de gemeenschap als geheel nodig heeft (en niet alleen wat het beste resultaat is voor de eigen gemeenschap), ontstaan er verbindingen in de samenleving, zo stelt een respondent:

“Ik wil niet dingen doen waar de overheid die ook een boodschap heeft en iets moet doen er niets aan heeft. Zo’n helpdesk heb ik opgezet met de gemeente voor ‘Utrecht zijn we samen’. Dus kijk, ik houd van verbindingen, maar ik baal van als de andere kant zegt: ‘Ja, leuk dat je het doet, succes’...Nee, ik zoek dan ook die verbindingen op, hoor. Het is afgelopen dat we op eilanden gaan zitten, dat kan niet.”

Voor migrantenorganisaties ligt er in de beleid ontwikkelende fase de taak weggelegd om in verbinding te staan met/te opereren in een lokale netwerk. Een respondent stelt dat de migrantenorganisaties in Utrecht hier eveneens een verantwoordelijkheid hebben:

“Ik zit meer te denken, zoek naar de gemeenschappelijke dingen wat speelt, dan heb je die betrokkenheid, dan is de openheid naar elkaar ook groter, anders ga je weer de één vindt...”

De betrokkenheid van migrantenorganisaties in de gehele samenleving brengt verbindingen tot stand, tussen lokale actoren die gezamenlijk veel voor de wijk kunnen betekenen. Dit *gezamenlijke* wordt nogmaals benadrukt door een respondent:

“Wij willen dat heel graag wij van de gemeente – niet wij als blanken –wij van de gemeente willen heel graag dat het opengesteld is, dus dat je je....wat ik net zei over verkiezingen bv dat je ook andere buurtbewoners voor kan uitnodigen of je ziet het bv met iftars, dat die voor buur georganiseerd worden, dus zo wordt het vermengd.”

Deskundigheid in beleidsvormen –en taal

In de beleidsontwikkeling is het van belang dat beleid op papier wordt gezet. Voor migrantenorganisaties die niet thuis zijn in het opstellen van beleid, kan dit een complexiteit zijn. Het is in deze tweede fase van beleid van belang dat migrantenorganisaties kennis hebben van beleid én in beleidstermen, zo stelt een respondent:

“Voor beleidsvoorbereiding hebben we een aantal competenties, affiniteit met beleid, mensen die beleidsvoorstellen kunnen maken.”

Door de meerderheid van de respondenten is de (ontbrekende) deskundigheid in *beleidszaken* aangekaart als een mogelijk obstakel voor een rol van migrantenorganisaties in de beleid ontwikkelende fase. Een tweede respondent stelt dat er meer nodig is dan bovenstaande respondent schetst:

“Je moet een deskundig bureau hebben, mensen met minimaal hbo-niveau, die moeten de beleidsstukken kunnen lezen en schrijven. “

Afsluitend

In het voorgaande zijn de inzichten van respondenten naar voren gekomen omtrent de rollen en daaraan verbonden condities voor migrantenorganisaties in de tweede fase, de beleidsontwikkeling. In onderstaand overzicht de rollen en condities uit de theorie en praktijk:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden

<p>2^e fase: beleidsontwikkeling</p> <p>Theorie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren voor knelpunten in bestrijding probleem ○ Mogelijkheden voor oplossingen probleem aanreiken ○ Input leveren voor procedure in de omgang met 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Luisterend oor/betrokkenheid van de gemeente ○ ‘Bottom-up’ ○ Op maat gemaakte plannen; erkenning van gemeente dat iedere mzo op een bepaalde
<p><u>Praktijk</u></p>	<p>mzo's (communicatieplan bv.)</p> <p><u>Draagvlak creëren</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Invloed uitoefenen</u> 	<p>manier benaderd dient te worden</p> <p><u>Ingang bij de gemeente</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Collectief denken</u> ○ <u>Deskundigheid in beleidsvormen –en taal</u>

4.2.1.3. Fase 3: Beleidsuitvoering

In deze fase wordt beleid, wat in de vorige fase werd ontwikkeld, ten uitvoering gebracht. Onderstaand de mogelijke rollen voor migrantenzelforganisaties, met daarbij in opgenomen de rollen en condities:

Praktijk: rollen voor mzo's

Om een beeld te kunnen geven van de beleidsuitvoerende fase, is de respondenten gevraagd naar welke rollen migrantenorganisaties eventueel zouden kunnen aannemen.

Uitvoeren beleidsprogramma

Zouden ze bij toekomstig beleid betrokken zijn, kunnen ze in de uitvoeringsfase op de eerste plaats bijdragen aan de uitvoering van het door de raad en college vastgestelde beleid. Gezien zij in de beleidspraktijk opereren – en dus ook voelsprietten hebben binnen die omgeving – is het niet onlogisch om te stellen dat zij dan ook zelf onderdeel zijn van wat er gedaan moet worden. *Zij spreken immers de taal van de mensen*, zo stelt een respondent vast:

“Laat ze onderdeel zijn van het beleid, maar ze moeten het ook nog uitvoeren. Ga niet een hele dure zzp'er inhuren die het dan in de wijk moet uitvoeren, terwijl die er geen kaas van heeft gegeten. (...) Laat ze een baan hebben in die wijk, zodat ze ook een voorbeeld kunnen zijn voor anderen en geef ook daarmee iets terug aan die wijk, zodat ze ook economisch vooruit kunnen gaan....Wat je vaak ziet in zwakkere wijken, er

komen allerlei van buitenaf die er werken, terwijl er tig werklozen zijn.”

Verantwoordelijkheidsdrager

Met de uitvoering van het beleid, dient er ook een terugkoppeling te zijn naar de gemeente – of de verantwoordelijke persoon/instantie – wat betreft tussentijdse uitkomsten enerzijds en obstakels, knelpunten of juist kansen in het proces anderzijds. Meerdere respondenten stellen zodoende dat met het faciliteren van de migrantenorganisaties enerzijds, de gemeente anderzijds een bepaalde verantwoordelijk van migrantenorganisaties kan verwachten in de uitvoering. Twee respondenten zeggen het volgende hierover: “Dus bied ook, bijvoorbeeld, financiën aan om ze daarmee op te leiden en stel als gemeente ook eisen. Ik vind datals gemeente kan je het vrijblijvend blijven doen, maar stel eisen eraan, maar bied wel mogelijkheden, waardoor die organisaties zich kunnen ontwikkelen.”

Door migrantenorganisaties een verantwoordelijke functie/rol te geven in de uitvoering, wordt het beleid omarmd én wint het tevens aan draagvlak in, zo stelt een respondent:

“Het voordeel is natuurlijk dat de mensen dan ook daadwerkelijk daarvoor staan en meegaan daarin en verantwoordelijkheid dragen van ‘ik heb er toe bijgedragen dus ik moet het ook waarmaken’”

Praktijk: condities

Om aan de uitvoerende rol te kunnen voldoen, zijn er echter ook condities waaraan voldaan moet worden. Uit de analyse van de gegeven antwoorden kwamen de volgende condities naar voren: ruimte (fysiek: een plek hebben, figuurlijk: handelingsruimte), ondersteuning vanuit het netwerk (kennisbevordering, hulp bij obstakels) én gemeente (voor beleid: ter procesbewaking, bij de gemeente zelf zoals cultuur sensitieve ambtenaren).

Ruimte

Op de eerste plaats, en overeenkomend met de theorie, stellen meerdere respondenten dat migrantenorganisaties in het beleidsuitvoerende proces kunnen bijdragen als er sprake is van ruimte: in fysieke zin alsmede in de ruimte om te handelen. In het verleden hadden veel migrantenorganisaties beschikking over een eigen (of gedeelde) ruimte, waarbij het eenvoudiger was om *de buurt* binnen te krijgen, op incidentele of structurele basis. Een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie zegt hierover het volgende:

“We hebben geen toegang tot de accommodaties (...) Wat ik erg vind, geld wordt uitbesteed aan andere organisaties. Het zou fijn zijn als ik zelf in dit pand wordt gestopt (...) We willen grote

activiteiten, dat kunnen we zelf plannen en realiseren op eigen kracht...maar als het gaat om incidentele afspraken, incidentele bijeenkomsten, dat wordt een groot probleem...”

Ondersteuning vanuit het netwerk

In de interviews met respondenten, kwam op de tweede plaats naar voren dat migrantenorganisaties vanuit het netwerk ondersteund dienen te worden om de uitvoering van beleid mogelijk te maken. Het netwerk in deze zin zijn de organisaties/stakeholders die deel uitmaken van het maatschappelijk middenveld, zoals de eerstelijnszorg en buurtteams. Deze organisaties hebben in hun werk veel te maken met migranten; door migrantenorganisaties te koppelen aan wijk –en buurtteams (actief netwerken), kunnen signalen/problematische ontwikkelingen binnen gemeenschappen eerder worden opgepakt. Een respondent stelt het volgende hierover:

“Als voorbeeld de stichting Turkse Ouders. Die was heel goed georganiseerd en die bereikte een heel grote groep, en zij waren gespecificeerd op opvoeding. Ze organiseerden ook dingen, er was ook een coördinator die betaald kreeg. En die coördinator hield alles in de gaten in de wijk....er was een grote Turkse gemeenschap, de signalering was makkelijk, maar dat is dus nu niet meer, waardoor er een grote groep is weggevallen.”

In dit citaat schetst de respondent een negatieve ontwikkeling wanneer de ondersteuning van migrantenorganisaties ontbreekt, namelijk het ‘wegvallen’ van migrantenorganisaties als de Stichting Turkse Ouders en daarmee samenhangend de ‘binding’ met, in dit geval, de Turkse gemeenschap in Utrecht. In de uitvoering van beleidsprogramma’s kunnen migrantenorganisaties die ondersteuning gebruiken. In het volgende citaat stelt een respondent dat dit in het verleden niet altijd het geval was:

“Er is een project gekomen voor mzo’s, met mzo’s op het gebied van ‘Meedoen naar Vermogen’, maar uiteindelijk is het uitstellen. Er is een vrouw en de samenwerking met de mzo’s, dat heb ik zelf gehoord, dat dingen niet helemaal realistisch verlopen...”

In de ondersteuning vanuit het netwerk is het eveneens een belangrijke voorwaarde dat migrantenorganisaties met regelmaat een *extra* zetje kunnen krijgen. Enkele respondenten over de verschillen in (vermogen van) migrantenorganisaties:

“Kijk, je hebt mensen waarmee je je nooit hoeft te bemoeien en een keer ‘als je die weg bewandelt’, geef je de site op en dan....maar er zit aan de onderkant wat, en daar wil je juist...en dat is dan lastig.”

“Als beleid gemaakt wordt, sommige mensen zijn snel, sommigen zijn langzaam...Er moet ruimte zijn voor de doelstelling, en dat de doelstelling behaald wordt, dat ben ik voorstander van. Ik zeg niet dat het zo moet ofzo, maar het zou prettig zijn als er klein beetje ruimte is voor doelgroepen die niet snel of minder hard hun doel kunnen bereiken.”

Ondersteuning vanuit de gemeente

Een derde conditie is dat er vanuit de gemeente op diverse gebieden meer moet doen aan ondersteuning van migrantenorganisaties. Zo stelden diverse respondenten vast dat zowel migrantenorganisaties als gemeente gebaat zijn bij een duidelijk geformuleerde, ondersteunende rol vanuit de gemeente:

“De gemeente kent de organisaties, en weet ook hun belang. Tuurlijk ligt de verantwoordelijkheid ook bij de zelforganisaties, maar ik vind ook dat de gemeente wat eerlijker in moet zijn en ook moet kijken: oké, wat hebben ze nodig in die ondersteuning?”

Een respondent haakt in op voorgaand citaat, waarin wordt gesteld dat in die ondersteuning niet te lichtzinnig wordt gedacht. Extra ondersteuning voor migrantenorganisaties helpen deze organisaties ontwikkelen:

“Maar eigenlijk had het al op 0...dit jaar 0 moeten zijn, maar dat....de organisaties hebben zelf ook aangegeven van: ‘wij willen Me’kaar hier nog niet kwijt, want wij zien dat het er verbeteringen zijn en die ondersteuning hebben we nodig. Dus ik ben blij dat ik die drie uurtjes nog heb, maar volgend jaar moet ik maar weer afwachten of ik ze dan nog hier heb.”

Ruimte is reeds genoemd, evenals de *ondersteuning* vanuit het netwerk. Een derde voorwaarde is het ter beschikking stellen van personeel vanuit de gemeente, die de beleidsuitvoerende praktijk dienen te monitoren. Een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie stelt het volgende voor:

“Een controlegroep om te kijken of het beleid wordt uitgevoerd of niet.”

Beleid dient in de praktijk te werken en, waar nodig, bij te sturen om het gewenste resultaat te behalen. Een controlegroep is hierbij een voorbeeld; een tweede respondent stelt dat het monitoren van de

beleidsuitvoering door een orgaan een juiste insteek is. Op wijkniveau een overlegorgaan bestaande uit maatschappelijk-politiek speelveld:

“Op gemeentelijk niveau, ja, ja. Op gemeentelijk niveau heb je een vrijwilligersorganisatie, die ziet van alles en nog wat...Zo’n vrijwilligersorganisatie heeft veel contacten met de gemeenschap, en je hebt – in het ideale geval – een overlegorgaan op lokaal niveau....met de wethouder erbij.”

Cultuursensitiviteit

Een derde voorwaarde die samenhangt met de ondersteuning vanuit de gemeente, heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente omgaat met *cultuursensitiviteit*. Utrecht is een diverse stad, met veel nationaliteiten. Om al deze groepen te kunnen bereiken en te betrekken in de uitvoering van beleid, dient er in de omgang met/communicatie naar de migrantengroepen bij de gemeente een inhaalslag te worden gemaakt. Een respondent stelt dat aandacht voor cultuursensitief werken de gemeente kan verrijken:

“Ik denk voor de gemeente dat sommige beleidsmedewerkers misschien wel door de mand kunnen vallen, omdat sommige toch niet weten hoe het gaat met cultuursensitief werken, en de etniciteit (...) En ik denk, het is een verrijking voor de gemeente, als ze zich daarvoor durven bloot te stellen, maar ik denk dat het voor sommige beleidsmedewerkers toch een lastige kan worden.”

Cultuursensitiviteit heeft – naast de externe omgeving – tevens betrekking op de interne omgeving van de gemeente Utrecht: het personeel/ de ambtenarij dient in de eigen geledingen ook kleur te (h)erkennen, zo stelt een respondent:

“We moeten inzetten op een betere relatie, op een betere aansluiting, cultuursensitief handelen. Het is gewoon heel erg belangrijk dat gemeente zelf het goede voorbeeld geeft, ook qua samenstelling, ook qua manier van werken. Toch veel meer richting maatwerk of voor organisaties die het nodig hebben.”

Meerdere respondenten benoemen het onvoldoende cultuursensitief (kunnen) werken van de gemeente Utrecht. Een respondent/vertegenwoordiger van de gemeente Utrecht met diens blik op dit thema:

“Je moet een beetje eigenlijk je eigen vooroordelen loslaten in al je contact, en anderen tegemoet treden van: oké, vertel maar wie je bent? Maar ja, daar missen we heel erg veel in en heel veel collega’s....Ik zie het zelfs in mijn eigen team...ik zit in een team van Sport en Samenleving, nou, met name die bij Sport zitten, daar zit geen cultuursensitiviteit.”

“Dus ik denk dat er nog best een hoop eh....maar ja, ik weet niet hoe dat snel te veranderen. We doen wel ons best, hoor, steeds meer bij jonge mensen ook te kijken, want ook in de leeftijd moest er iets gebeuren.

Maar om meer diversiteit bij het personeel te krijgen, dan krijg je vanzelf, hoop ik, meer verschillende meningen en meer verschillende inzichten, ja.”

Onderwijs

In de uitvoering van beleid is het daarnaast tevens noodzakelijk dat er ruimte is voor extra of passend onderwijs voor de migrantenorganisaties. Door onderwijs kunnen migrantenorganisaties zich enkele competenties eigen maken die voor de gemeente enerzijds bruikbaar zijn in de uitvoering van het beleid en anderzijds voor de migrantenorganisaties zelf, zo stelt een respondent:

“Ja, ik denk geef ze ook....Ik ben een voorstander van onderwijs. Bied ze cursussen aan op gebied van hoe zij zich kunnen ontwikkelen waardoor ze, zeg maar, beter kunnen profileren, maar ook onderdeel kunnen worden van beleid. Maar in zover dat ze daarvoor open staan, dat is heel belangrijk”

In nagenoeg alle interviews stellen respondenten dat het aanbieden van opleidingen en deskundigheidsbevorderingen een belangrijk onderdeel is van de mate waarin migrantenorganisaties zichzelf ontwikkelen. Enerzijds dient de gemeente Utrecht toegankelijk te maken voor deze organisaties; anderzijds dienen migrantenorganisaties zich hiervoor open te stellen.

“Ik denk echt de kennis van de ontwikkeling binnen de gemeente en welzijn, is wel een hele belangrijke vereiste voor het voortbestaan van de zelforganisaties. En niet alleen maar naar binnen toe gekeerd zijn als zelforganisatie, maar ook durven buiten je eigen terrein te kijken.”

Diverse respondenten stellen namelijk dat de gemeente Utrecht (of een aan de gemeente gelieerde instantie) deze opleidingen/cursussen (in het verleden) wél heeft aangeboden aan migrantenorganisaties:

“Vrijwilligerscentrale is er, die hebben dat kunnen doen. Ze zijn geweest hier, we hebben echt gevraagd bij ons ‘welke training willen jullie’ maar dan vind je ook geen mensen....het zit aan beide kanten een beetje vast.”

“Vrijwilligerscentrale heeft ons wel benaderd om te kijken wat wij nodig hebben....ze hebben cursussen aangeboden en noem maar op. Er zijn heel veel vrijwilligers die daar gebruik gemaakt van hebben. (...) Cursussen in bv. hoe je een eigen organisatie start, hoe kun je het belang van je organisatie behartigen, aanvraag indienen, noem maar op...”

Wederzijds vertrouwen

De laatste conditie die in de analyse van de beleidsuitvoerende fase naar voren is gekomen, is het begrip ‘vertrouwen’. Diverse respondenten stellen dat deze conditie aan beide zijden dient te worden opgepakt. Enerzijds dienen migrantenorganisaties meer vertrouwen te hebben in de juiste intenties/het handelen van de gemeente, en datgene wat de gemeente doet voor de samenleving op waarde schatten. Een respondent met zijn ervaringen met de gemeente op dit gebied:

“Ik praat nu met ambtenaren die echt heel veel vertrouwen hebben, die ook zeggen van ‘he, wat goed’. We hebben hier heel veel bijeenkomsten opgezet, waarbij we heel veel aan de gemeente hebben gehad. Dus ik heb er heel veel vertrouwen in. Maar het is hoe jij jezelf opstelt...”

Het vertrouwensprincipe is, volgens een tweede respondent, evengoed van belang. Vanuit zijn oogpunt heeft de gemeente Utrecht daarin te winnen:

“Dus het vertrouwen tussen beleidsmakers en migrantenzelforganisaties is echt...pff...
Helemaal niet...er is helemaal geen vertrouwen. Als ik bijvoorbeeld vrijwilligers bel en zeg ‘ga naar de bijeenkomst.’....ze hebben echt geen enkel vertrouwen.”

Een derde respondent vertelt over de wijze waarop vertrouwen van migrantenorganisatie in gemeente en vice versa zowel een evidente als complexe taak is:

“Om op beleidsniveau organisaties binnen te halen, moet je ook op het uitvoerende gaan zitten, vertrouwen te geven....dus het is, het is een veel groter probleem dan alleen mzo’s, snap je. Omdat zij een groot achterban vertegenwoordigen en voor de samenleving staan. Dan vind ik de voorwaarde dat ze een brugfunctie moeten zijn, en moeten vervullen, maar ja, de facilitering aan beide kanten ontbreekt. Het is een grote uitdaging van ‘hoe pak je zoiets op’, snap je?”

Afsluitend

In de analyse van de derde beleidsfase zijn er in de rollen van migrantenorganisaties en condities aan die rollen zowel zaken aangekaart die overeenkomen met de theorie, als nieuwe inzichten hebben opgeleverd. Voor de derde beleidsfase – de beleidsuitvoering – komen de rollen en condities uit op het volgende:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo’s	Conditie/voorwaarden
--------------	-------------------	----------------------

<p><i>3^e fase: beleidsuitvoering</i></p> <p>Theorie:</p>	<p>☐ <u>Uitvoeren van beleidsprogramma</u></p>	<p>☐ Samenwerkingsverbanden/netwerk creëren met (lokale) actoren</p> <p>☐ Vertrouwen vanuit gemeente: in de kennis en kunde van mzo's van dagelijkse praktijk en in een goede beleidsuitvoering</p> <p>☐ Financiën/subsidie en fysieke ruimte voor activiteiten</p> <p>☐ Autonomie: Ruimte voor handelen/zelf kunnen beslissen</p>
<p>Praktijk:</p>	<p>☐ <u>Uitvoeren van beleidsprogramma</u></p> <p>☐ <u>Verantwoordelijkheidsdrager</u></p>	<p>☐ Monitoren voortgang beleidsuitvoering; ingrijpen indien nodig</p> <p>☐ Hulp in uitvoering durven en kunnen vragen</p> <p>☐ <u>Ruimte</u></p> <p>☐ <u>Ondersteuning vanuit netwerk</u></p> <p>☐ <u>Ondersteuning vanuit de gemeente</u></p> <p>☐ <u>Cultuursensitiviteit</u></p> <p>☐ <u>Onderwijs</u></p> <p>☐ <u>Wederzijds vertrouwen</u></p>

4.2.1.4. Beleidsevaluatie

In de laatste fase, de beleidsevaluatie, is het voor migrantenorganisaties van belang dat zij – datgene wat zij in eender welke fase geleverd hebben – teruggekoppeld krijgen om dit af te zetten tegen het belang waar zij én hun doelgroepen voor staan.

In deze fase zijn de volgende rollen van belang migrantenorganisaties

Op de eerste plaats dienen de organisaties zélf terug te koppelen aan de verantwoordelijke functionaris bij/binnen de gemeente. Welke zaken waren goed en welke kunnen beter? Heeft het beleid gewerkt zoals in beginsel is beoogd? Voor deze rol dienen migrantenorganisaties overstijgend te kijken naar de samenleving en het beleid *an sich*. Daarnaast dienen de organisaties na te gaan of de eigen doelen, belangen en (eventueel) problematiek met het gevoerde beleid is aangekaart. Vervolgens, als laatste mogelijke rol, dienen organisaties – zoals gewoon bij beleid – het beleid ‘af te sluiten’ in samenspraak met de samenwerkende partijen: is het probleem hiermee opgelost? Als hier geen sprake van is, dan dient er, met de terugkoppeling van de resultaten, nieuw beleid te worden geformuleerd.

De mogelijke condities en voorwaarden die hieraan verbonden zijn, is een actieve en betrokken houding van het netwerk vereist. Om het beleid gedegen te evalueren, dient er door iedere actor binnen het netwerk kennis te zijn van wat heeft gespeeld én welke zaken voor verbetering vatbaar zijn. Hiervoor is een overlegstructuur op basis van gelijkwaardigheid – om alle visies, gedeeld of individueel, naar voren te laten brengen – noodzakelijk. Daarnaast dienen de actoren – individueel – de mogelijkheid te hebben de uitkomsten af te zetten tegen het eigen belang. Door middel van tussentijdse verslaglegging, een eindverantwoording en, bovenal, een transparante werkwijze kan aan deze conditie voldaan worden.

De tendens van mate van betrokkenheid werd in de voorgaande fases reeds duidelijk, en komt in deze vierde en laatste fase, in de beleidsevaluatie, eveneens over het algemeen neer op ‘hoe meer betrokkenheid, hoe beter’. Uit de gesprekken valt af te leiden dat betrokkenheid bij het evaluerende gedeelte migrantenorganisaties helpt te ontwikkelen tot een deskundige organisatie:

“Ja, bij de evaluatie moeten we ook betrokken zijn...wat zijn de dingen die goed gegaan zijn, wat zijn dingen die niet goed gegaan zijn, wat valt te verbeteren, en we willen graag deel uitmaken...”

Praktijk: rollen voor mzo's

Evaluator

Als er wordt gesproken over de beleidsevaluatie ziet een respondent wel een functie voor migrantenorganisaties. Beleid kan worden geëvalueerd door migrantenorganisaties in het volgende geval:

“Ja, voorbereiding en evaluatie bij elkaar, dat zijn de competenties...dus voorbereiding en evaluatie bij elkaar, zo doen we het ook op de ministeries, we voeren zelden uit. En dan kijken we in de evaluatie waar het goed ging en waar niet...”

Er wordt voorgesteld dat in het netwerk van partners – waartoe migrantenorganisaties behoren – een evaluatie dient plaats te vinden: met elkaar kan er worden gekeken waar beleid succesvol is geweest en op welke punten deze tekort schoot, zo stelt een respondent:

“Wat zijn de dingen die goed gegaan zijn, wat zijn dingen die niet goed gegaan zijn, wat valt er te verbeteren?”

Input/signalering

In de eerste beleidsfase kwamen de begrippen *input* en *signalering* reeds eerder naar voren. In de agenderingsfase hebben migrantenorganisaties de taak om problematiek binnen de gemeenschap aan te kaarten en – idealiter – op de agenda te brengen. In de laatste fase van beleid keert deze signaleringsfunctie terug. Beleid verloopt via een cyclus en de laatste fase brengt nieuwe input (lees: problematiek) voort voor als er nieuw beleid wordt gestart. Een respondent stelt hierover het volgende:

“Kijk, het werkplan van ons was vroeger gewoon te strak, het was meer wat de gemeente wilden, en nu gaat het ook meer om input van ons, dus ik neem alle signalen van hier mee in ons werkplan, en daar gaan we ook mee naar de gemeente toe. En ook onze evaluatie zit erbij.”

Praktijk: condities

Deskundigheid

Van de ondervraagde respondenten ziet de meerderheid – mits wordt voldaan aan de condities – een rol weggelegd voor migrantenorganisaties. Een eerste respondent benoemt een – op het moment – hinderlijke conditie voor migrantenorganisaties:

“Niet allemaal....omdat de expertise gewoon weer gemist wordt...”

Transparantie

Een tweede argument/voorwaarde voor het kunnen participeren in de beleidsevaluatie, is transparantie. Net als met het begrip vertrouwen, is transparant werken een wederzijdse verantwoordelijkheid van mzo en gemeente Utrecht. Met behulp van een gedegen, transparante evaluatie worden veranderingen (in beleid) breder gedragen, zo stelt een respondent van een migrantenorganisatie:

“We zijn niet tegen beleid of langetermijnbeleid....we zijn helemaal niet tegen....we vinden dat ook goed...we weten waar we aan toe zijn, maar er moet gewoon goed gecommuniceerd worden. Ook met evaluatie...na 2 jaar, 3 jaar evaluatie...er is niets mis mee om dingen te veranderen, dat vinden we helemaal niet erg, zo is het leven, zo moet het ook, alleen het moet transparant zijn.”

Transparantie heeft in deze zin nauw verband met vertrouwen c.q. wantrouwen. Als de gemeente in haar communicatie niet transparant is, kan dit tot gevolg hebben dat er wantrouwen bij het publiek (lees:

migrantenorganisaties) ontstaat. De gemeente Utrecht heeft op dat gebied – zo veel hiervoor te lezen – genoeg te winnen, zo stelt een respondent:

“Je moet het moment dat mensen in een bepaalde fase loslaten, gaan ze denken, wantrouwen, die willen het niet laten zien. Dan is de nota klaar...”

Evaluatie serieus nemen

Voor een correcte behandeling van de beleidsevaluatie, kwam naar voren dat het op de eerste plaats van belang is dat er deskundigheid (bij migrantenorganisaties) vereist is; daarnaast dient de evaluatie zo te geschieden, dat er transparantie bestaat over de uitkomsten/effecten van het beleid. *Bovenal* is het van belang dat de beleidsevaluatie serieus wordt genomen. Daarnaast dient hiervoor de tijd en ruimte gevonden te worden. Een respondent stelt hoe de beleidsevaluatie in de gemeente Utrecht in de praktijk verloopt:

“De beleid evaluerende fase...ja, daar zijn we zelf gewoon heel slecht in...Dus het is niet....ja, beleid evaluerend....hm...hoe doen we dat nou eigenlijk? Dat doen we eigenlijk maar heel weinig...dat staat los van migrantenorganisaties, dat doen we vaak niet. Er is vaak helemaal geen tijd voor, vaak word je ingehaald door, weet je...”

Door wisselingen in de wacht en wisselingen in beleidsprogramma's, komt de gemeente niet altijd toe aan de beleidsevaluatie. Op een *hoger* niveau wordt aan de beleidsevaluatie – in tegenstelling tot andere beleidsfasen – meer aandacht besteedt, zo stelt een respondent:

“Ja, voorbereiding en evaluatie bij elkaar, dat zijn de competenties...dus voorbereiding en evaluatie bij elkaar, zo doen we het ook op de ministeries, we voeren zelden uit. En dan kijken we in de evaluatie waar het goed ging en waar niet, maar we gaan niet zelf uitvoeren. Daar zijn andere organisaties voor.”

Afsluitend

Tot slot zijn de rollen (en condities aan deze rollen) naar voren gekomen voor de vierde, en tevens laatste, beleidsfase van het beleidsproces, de beleidsevaluatie. Deze laatste fase heeft interessante, nieuwe inzichten opgeleverd, voornamelijk aangaande de condities. De rollen en condities voor de beleidsevaluatie zijn als volgt:

Beleidsfasen	Rollen voor mzo's	Conditie/voorwaarden

4 ^e fase: beleidsevaluatie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Input leveren van goede/minder punten ○ Nagaan of eigen doelen zijn behaald ○ In netwerk van actoren nut/noodzaak bespreken van beleid; bepalen of beleid opvolging nodig heeft 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Keten/netwerkoeverleg over uitkomsten en effecten ○ Afzetten resultaten tegen eigen doelen/belangen ○ Afzetten positieve/negatieve effecten; kosten/baten
Theorie:		
<u>Praktijk</u>	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Evaluator</u> ○ <u>Nieuwe input/signalering</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Deskundigheid van evalueren ○ Transparantie ○ Evaluatie serieus nemen

4.3. Welke (mogelijke) kansen en bedreigingen kunnen er naar voren komen indien er sprake zal zijn van een (verregeande) rol in het Utrechts beleidsproces voor migrantenzelforganisaties?

In het voorgaande zijn er een aantal zaken naar voren gekomen als het gaat over migrantenzelforganisaties en hun relatie tot het Utrechts beleidsproces. In de eerste paragraaf is er ingezoomd op de migrantenorganisaties en hun functie voor de doelgroep specifiek en voor de Utrechtse samenleving in het algemeen. In de tweede paragraaf zijn deze organisaties vervolgens in verband gebracht met het gemeentelijk beleid in Utrecht, of én hoe zij hierbij een rol hebben gespeeld en hoe deze rol er in het vervolg – mits aan de volwaarden wordt voldaan – eventueel uit kan komen te zien.

In deze paragraaf zal er worden gekeken naar de mogelijke kansen die liggen bij een (prominentere) rol in het beleidsproces; daarnaast komen ook de bezwaren c.q. bedreigingen naar voren die door hen (bij deze rol) mogelijk worden geacht.

4.3.1. Wenselijkheid van meer betrokkenheid

In de voorgaande paragrafen zijn de resultaten geanalyseerd aan de hand van de antwoorden van de respondenten. Om een uitspraak te kunnen doen over de wenselijkheid van meer betrokkenheid van mzo's, zijn de diverse meningen/visies naast elkaar neergelegd.

Over het algemeen kan er worden gesteld dat de gesproken personen positief staan tegenover meer betrokkenheid bij het gemeentelijk beleid en in het beleidsproces. Zowel (vertegenwoordigers van) migrantenorganisaties, professionals als de gemeente hebben laten blijken dat meer betrokkenheid bij gemeentelijk beleid waardevol zou zijn voor (de effectiviteit van) het beleid. Beleid wordt immers gemaakt

voor – en in enkele gevallen zelfs (mede) door – de samenleving; de gemeente zou er zodoende goed aan doen deze signalen op te vangen en op te halen uit de beleidspraktijk.

Uit de gegeven antwoorden blijkt dat het voornamelijk in de agenderingsfase wenselijk is om migrantenorganisaties bij deze fase te betrekken c.q. te benaderen: alle respondenten benoemden deze fase als een *must*. Migrantenorganisaties dienen als brugfunctie tussen gemeenschappen en overheid: respondenten stellen dan ook dat hiervan gebruik moet worden gemaakt.

De meerderheid van de respondenten stelden dat meer betrokkenheid van mzo's bij de tweede beleidsfase, de beleidsontwikkeling, tevens waardevol zou zijn. Wel is er een onderscheid te maken in de gegeven antwoorden: waar de ene respondent het een vereiste vindt dat aan een bepaalde conditie voldaan moet worden, zoals bijv. het kunnen denken/schrijven in beleidstermen, vinden anderen dat geen vereiste. Ondanks deze verschillen in condities, is de algemene tendens van de gegeven antwoorden dat migrantenorganisaties ook in de tweede beleidsfase waardevol kunnen zijn.

Enkele respondenten – de minderheid – stelden dat er ook in de derde beleidsfase een rol is weggelegd voor de migrantenorganisaties. Deze respondenten wezen voornamelijk op de toevoeging die migrantenorganisaties hebben op, bijvoorbeeld, uitvoerders van de gemeente: bekendheid in de wijk leidt tot een betere connectie met c.q. benaderbaarheid van etnische minderheden in de wijk. De meerderheid van de respondenten stelde echter dat er geen rol in de beleidsuitvoering is (op korte termijn). De uitvoering vereist een dynamische migrantenorganisatie, die op bepaalde gebieden geprofessionaliseerd c.q. deskundig dient te zijn en oog hebben voor de Utrechtse samenleving als geheel. Op het moment – en in de nabije toekomst – dienen migrantenorganisaties grote stappen te zetten in hun ontwikkeling om in de derde fase te kunnen participeren. Daarmee gepaard gaan de nodige veranderingen of conditieverbeteringen vanuit de gemeente Utrecht.

Voor de vierde en laatste fase van beleid – de beleidsevaluatie – ziet de meerderheid van de respondenten eveneens een rol weggelegd voor migrantenorganisaties. Door migrantenorganisaties te betrekken bij de evaluatie, krijgen ook zij te weten wat er goed – en minder goed – is gegaan; daarnaast kunnen zij bij een betrokken, transparante evaluatie de uitkomsten van het beleid afzetten tegen hun eigen organisatiedoelstellingen. Tot slot zorgt de beleidsevaluatie voor een lerende, dynamische organisatie.

Een kanttekening bij deze vierde beleidsfase is, echter, dat beide respondenten met daadwerkelijk gemeentelijk c.q. landelijk *beleidsservaring* stellen dat de evaluatie van beleid zelden wordt gedaan door het (gemeentelijk/landelijk) bestuurlijk orgaan zelf: de evaluatie van beleid wordt doorgaans door een andere (professionele) organisatie gedaan óf komt – gelet op de meerderjarig termijn van beleid én de wisselingen binnen de politiek c.q. de volksvertegenwoordiging tegen het einde van dat termijn – helemaal op een

zijspoor te staan. Hoewel meerdere respondenten dus een rol voor mzo's zien, is het reëel vast te stellen dat – gelet op bovenstaande – eveneens in deze beleidsfase *niet echt* een rol voor (migranten) organisaties is weggelegd.

Een tweede kanttekening – over het geheel genomen – is dat er *welwillend* gedacht werd door de respondenten over meer betrokkenheid bij iedere fase, ondanks de vele ontberingen van migrantenzelforganisaties door diezelfde personen werd genoemd. Met deze mate van subjectiviteit is rekening gehouden in de beschrijving van het voorgaande, de wenselijkheid van meer betrokkenheid.

4.3.2. Kansen bij meer betrokkenheid

Kijkende naar de visies, meningen en/of ervaringen van de respondenten, is er over het algemeen vast te stellen dat migrantenorganisaties *meer* betrokken moeten worden bij het beleidsproces. Hierbij is het, zoals gezegd, noodzakelijk dat migrantenorganisaties de nodige ontwikkelingen dienen door te maken en dat de gemeente dit in bepaalde mate kan en moet faciliteren. Er liggen, zo blijkt uit de analyse, voldoende kansen indien deze organisaties meer betrokken zouden worden bij beleid.

Draagvlak en effectiviteit van beleid

Op de eerste plaats stellen respondenten dat er op het gebied van draagvlak terrein kan worden gewonnen bij migrantenorganisaties. Veelgehoord argument hierbij is dat de huidige, inclusieve aanpak niet afdoende een antwoord biedt aan verschillen binnen migrantengemeenschappen enerzijds en op de bestaande diversiteit in de Utrechtse samenleving anderzijds. Beleid sluit niet aan op de samenleving. Een respondent zegt het volgende hierover:

“Ik zie kansen als ze meedoen, dan hebben ze zeggenschap en wordt er beleid gemaakt voor de samenleving wat goed aansluit.”

Beleid dat in de praktijk niet representatief is en geen draagvlak heeft onder hen voor wie het van toepassing is, is ineffectief beleid. Een respondent stelt het volgende over deze drie kernbegrippen:

“Dus als je – en we zijn met serieuze zaken bezig: ik praat met je over effectiviteit van beleid, draagvlak – als je tegen mij zegt ‘dit beleid heeft draagvlak’. Vervolgens voer ik het uit en ik krijg allemaal kritiek dat de implementatie geen draagvlak heeft, dan heb je een heel groot probleem. Voor de effectiviteit van beleid, en voor de overheid zelf, moet het draagvlak hebben. Als je geen draagvlak hebt...naja...”

Migrantenorganisaties vergroten hun bereik

Op de tweede plaats stellen respondenten dat migrantenorganisaties een waardevolle inbreng hebben als het gaat om de bereikbaarheid van migrantengroepen. Het is in dit rapport enkele keren naar voren gekomen dat migrantenorganisaties – anders dan andere actoren in de wijk *of* de gemeente Utrecht – migrantengemeenschappen kunnen bereiken en activeren. In die zin zien respondenten kansen als het gaat om (verregaande) betrokkenheid van migrantenorganisaties in het beleidsproces.

Een respondent stelt het volgende hierover.

'Ja, dan zie ik vele kansen....jij bent binnen het systeem die functioneert....je zit er niet buiten....als je binnen bent, ga je er ook een bijdrage aan leveren, meedoen, ga je ook actief meedoen...Maar als je buiten bent, dan heb je tweedelingen...een tweedeling van groepen. "

Een tweede respondent benadrukt de *grotere* rol die migrantenorganisaties kunnen spelen in het vervullen van de brugfunctie:

"Want ik denk dat zij een grotere rol kunnen spelen in die brug tussen de hele kwetsbare mensen die niet bij die zorg komen, maar die wel juist bij hun komen."

Diversiteit/cultuursensitiviteit plaats in gemeentelijk beleid

Op de derde plaats stellen respondenten dat er tevens kansen liggen op het gebied van diversiteit en cultuursensitiviteit. In de interviews is meerdere malen naar voren gekomen dat het in de gemeente Utrecht ontbreekt aan erkenning voor diversiteit *binnen* de gemeente en *in* het door de gemeente gevoerde beleid.

Dientengevolge is de gemeente qua samenstelling en het beleid niet afdoende representatief voor de samenleving. Door migrantenorganisaties meer in het proces van beleidsvorming te betrekken in specifieke zin en migranten deel uit te laten maken van de gemeente in algemene zin, kan de gemeente Utrecht deze herkenbaarheid terugbrengen, zo stelt een respondent (vanuit de hoek van de gemeente Utrecht zelf) vast:

"Nou, de meeste mensen, als je ze hier aanschiet, die weten niet eens wat het is, dat inclusief werken, en hoezo doen we dat? En we maken er wel een aantal slagen in de afgelopen jaren, maar als je kijkt naar de gemeente als organisatie, dan denk ik ook: dat is zo totaal niet representatief voor als hoe we als stad zijn, qua samenstelling."

Minder kwetsbare migrantengroepen

Het betrekken van migrantenorganisaties in het beleidsproces biedt enerzijds niet alleen kansen in draagvlak/representativiteit van beleid; anderzijds is het tevens een middel om migrantengemeenschappen niet uit het oog te verliezen. In de analyse is enkele keren naar voren gekomen dat door het wegvallen van migrantenorganisaties – hetzij door gebrek aan kennis/middelen, hetzij door een gebrek aan ondersteuning vanuit bv. de gemeente – tevens enkele migrantengroepen uit het oog worden onttrokken:

“Na de herijking, zijn er heel veel organisaties met een Turkse achtergrond, die bestaan niet meer...nog maar enkele en die hebben allemaal specifiek een eigen achterban. En daarnaast is ook de Turkse gemeenschap, ook vanwege de couppoging en buitenlandse spanningen....het is heel naar binnen toe gekeerd.”

Deze respondent ziet – *daarnaast* – tevens dat er nieuwe, onbekende migrantengroepen in Utrecht ‘bivakkeren’, met eveneens hun eigen problematiek. Om deze groepen minder kwetsbaar te laten zijn – en om de samenleving niet in zekere zin te ontwrichten – dient er een adequate aanpak te komen:

“Als je ook kijkt naar de cijfers bij de Buurteams, Turks gemeenschap scoort daar wel hoog op. En ook de nieuwe doelgroep, Turkse Bulgaren bijvoorbeeld, die zijn ook niet echt bekend, maar de problemen zijn er wel, vooral in Kanaleneiland. Hoe ga je ermee om? Er is weinig over bekend....vluchtelingen, asielzoekers, nieuwe doelgroepen, hoe ga je ermee om?”

Een tweede respondent stelt dat migrantenorganisaties *goed* werk leveren in het bereiken van hun gemeenschappen/doelgroepen. Hij stelt echter vast dat aan beide zijden *meer* kan worden gedaan om de kwetsbare groepen te ondersteunen:

Ja ja, ze doen echt heel goed werk, alleen wat ik jammer vind, ik mis, is een stukje ontwikkeling in de processen, van hoe kunnen zij zich.... Bijvoorbeeld hoe kunnen zij zich ook op de juiste manier verkopen naar de gemeente toe, waarom ze het recht hebben te bestaan, he, in plaats van allerlei kleinschalige activiteiten organiseren. Want ik denk dat zij een grotere rol kunnen spelen in die brug tussen de hele kwetsbare mensen die niet bij die zorg komen, maar die wel juist bij hun komen.”

4.3.3. Bezwaren bij meer betrokkenheid

In het voorgaande is er gesproken over zowel de wenselijkheid van meer betrokkenheid van migrantenorganisaties bij het beleidsproces; daarnaast zijn de kansen aan bod gekomen die de beleidspraktijk in een dergelijke situatie ziet. In de gesprekken met respondenten zijn er tevens naar voren gekomen wat de mogelijke bedreigingen zijn bij een rol voor mzo's bij toekomstig beleid.

Onvoldoende expertise/capaciteit door vrijwillige basis

Op de eerste plaats stellen diverse respondenten dat de *gemiddelde* Utrechtse migrantenorganisatie onvoldoende toegerust is om meer betrokken te zijn bij het gemeentelijk beleidsproces. De onvoldoende kennis/deskundigheid heeft onder meer zijn oorzaak in de vrijwillige basis waarop de organisatie wordt geleid.

Migrantenorganisaties zijn vrijwilligersorganisaties die door enkele vrijwilligers een aantal uren per week – hooguit – wordt gevoerd naast de verplichtingen (werk, sociaal leven, zorg voor de familie) die de vrijwilligers hebben. In die zin zien stellen sommige respondenten dat het een lastige taak wordt hen zodanig op niveau te brengen/te professionaliseren, dat zij de complexiteit van beleidsvorming kunnen ondervangen. Een respondent zegt het volgende hierover:

“Ik zie gevaren, omdat...omdat ze gewoon niet kunnen handelen. En ze gaan niet komen, want er wordt teveel gevraagd van de vrijwilliger en dan haken ze meteen af.”

Dezelfde respondent stelt dan ook dat op het huidige moment weinig migrantenorganisaties van waarde zullen zijn voor het beleidsproces:

“Nee, op dit moment niet, dat weet ik zeker. Zelfs de organisaties die goed zijn georganiseerd – hebben we ervaren met mantelzorgprojecten, NOMU, UCentraal en met ‘Meedoen naar Vermogen’ – daar zitten allemaal haken en ogen, dus...nee, dat gaat niet lukken.”

Beleid op maat is niet-haalbaar

Op de tweede plaats is vanuit enkele respondenten het bezwaar naar voren gekomen betreffende de haalbaarheid van beleid specifiek voor doelgroepen. Iedere migrantenorganisatie heeft een eigen belang, zo wordt er gesteld, maar het is echter niet mogelijk ieder, afzonderlijk belang op te nemen in Utrechts beleid:

“Want kijk, beleid kan je niet maken op maatwerk, dat is onmogelijk, maar om doelstellingen voor de hele samenleving te kunnen realiseren, zijn er bepaalde groepen die extra aandacht nodig hebben.”

Tevens maakt het betrekken van *extra* stakeholders het besluitvormingsproces een stuk complexer.

Organisaties in de wijk – en ook de mzo’s – dienen zodoende in het collectief te denken. Het bezwaar omtrent het betrekken van iedere migrantenorganisatie bij het beleidsproces, omschrijft de volgende respondent als volgt:

“Ik zit meer te denken, zoek naar de gemeenschappelijke dingen wat speelt, weet je wel, meer die gemeenschappelijke punten eruit. Als je echt alles per organisatie, kom je ook nergens, want dan krijg je honderd mensen, honderd wensen.”

Welwillendheid migrantenorganisaties

Op de derde plaats is in de analyse naar voren gekomen dat hoewel het ideaal om migrantenorganisaties *meer* te betrekken een juiste ontwikkeling zou zijn, het echter tevens zo is dat niet iedere migrantenorganisatie op een (verregaande) rol zit te ‘wachten’:

“Ik weet niet of ik dat wil. Ik kan daarmee tegen mijn eigen haren instrijken van mensen waardoor ik ze niet meer binnen krijg...dat we teveel op het politieke zitten.”

De mzo’s dienen te werken aan de welwillendheid te vernieuwen, mee te gaan met de tijd, om in de toekomst te blijven voortbestaan, zo stelt een respondent:

“Nou, ik denk dat als zij zich niet beter weten te verdiepen in wat er nodig is in zo’n wijk, en wat de mogelijkheden zijn, en zich ook niet verdiepen in de vereisten vanuit zo’n gemeente, hoe zeker ben je dan van je voortbestaan?”

5. Conclusie

Uit de analyse is naar voren gekomen dat op het huidige moment migrantenzelforganisaties onvoldoende in staat zijn om een prominente rol in te nemen als het gaat om het beleidsproces. Signalen uit het veld vertellen

dat migrantenorganisaties de ‘signaleringsfunctie’ hebben in de eerste fase van beleid, echter, ontbeert het hen op meerdere gebieden de toerusting om te participeren in het verdere verloop van het proces.

De meest in het oog springende is – op de eerste plaats – het ontbreken van een zekere deskundigheid op gebied van de werking van het gemeentelijk apparaat enerzijds; anderzijds beschikken mzo’s over onvoldoende kennis van hoe belangen van de doelgroep naar buiten gebracht dienen te worden. Op de tweede plaats is de basis waarop migrantenorganisaties – de vrijwillige basis – een tweede belemmering in het ‘op niveau’ kunnen sparren met de gemeente Utrecht (en overige stakeholders).

Om migrantenorganisaties bij eventueel toekomstig beleid te betrekken, dient er vanuit henzelf maar ook vanuit de gemeente beweging te komen: er dienen verregaande ontwikkelingen plaats te vinden eer in de toekomst van een beleidsrol voor migrantenorganisaties sprake zal zijn. Met speciale aandacht dient er worden gekeken naar de ondersteuning vanuit de gemeente voor migrantenzelforganisaties op gebied van professionele ondersteuning, opleidingstrajecten, ruimte en toegankelijke middelen. Het bieden van ‘tegenprestaties’ in een van bovenstaande vormen voor door mzo’s geleverde diensten (en het voorkomen van overvraging) is door iedere respondent benoemd.

Vanuit de organisaties dient er, zoals gezegd, eveneens te worden gekeken naar verbeteringen waar nodig. Zo zullen organisaties van binnenuit met de tijd mee moeten gaan: een dynamische samenleving c.q. doelgroep – met allerlei nieuwe thema's – heeft een dynamische mzo nodig. Organisaties dienen dan ook hierop in te zetten door de interne organisatie onder de loep te nemen, en te kijken waar deze verbeterd kan worden.

6. Advies

Uit de conclusie kwam naar voren dat voor meer betrokkenheid van migrantenzelforganisaties bij het gemeentelijk beleidsproces de nodige zaken ontbreken bij enerzijds migrantenzelforganisaties en anderzijds bij de gemeente Utrecht. Er kan voornamelijk geconcludeerd worden dat in de hoedanigheid van beide partijen en in de samenwerking tussen hen grote stappen gezet dienen te worden vooraleer migrantenorganisaties hun waarde in het proces kunnen aantonen.

In dit hoofdstuk zal er een driedelig advies worden gegeven. De adviezen aan migrantenzelforganisaties en de gemeente vloeien voort uit bovengenoemde ontberingen en de wijze waarop beide partijen deze kunnen aanpakken.

Migrantenzelforganisaties

In het voorgaande is naar voren gekomen in hoeverre migrantenorganisaties op het moment toegerust zijn om een rol te spelen in het gemeentelijk beleidsproces. In de conclusie werd gesteld dat migrantenorganisaties die een rol willen spelen bij gemeentelijk beleid op meerdere gebieden een inhaalslag moeten maken. De belangrijkste adviezen aan migrantenorganisaties om hieraan te kunnen voldoen zijn als volgt:

- Migrantenorganisaties dienen meer in te zetten op verjonging van de organisatie. Op deze wijze wordt er met de tijd meegegaan en kan de volgende generatie migranten aangesproken worden.

Diverse respondenten stelden dat migrantenorganisaties tamelijk ‘vastgeroest’ zijn in hun denken en niet op de hoogte zijn van de veranderende samenleving enerzijds én wat er bij jonge migranten speelt anderzijds. Door de organisatie te verjongen/te vernieuwen, wordt de continuïteit van de organisatie (voor het gedeelte waarop zij invloed heeft) gewaarborgd.

- Tevens kan er een inhaalslag gemaakt worden op gebied van professionaliteit c.q. deskundigheid binnen de organisatie. Van de onderzochte migrantenorganisaties en uit de ervaringen van de respondenten, kan er worden gesteld dat migrantenorganisaties op bepaalde gebieden onvoldoende weet hebben van (de werking van) de gemeente en beleid. Rekening houdend met de vrijwillige basis waarop migrantenorganisaties werken, is dat niet onlogisch. Om echter een rol te kunnen spelen in het beleidsproces dient er wel sprake te zijn van enige kennis/deskundigheidsbevordering binnen migrantenorganisaties. Dit kan door, zoals gezegd, enerzijds door te *verversen*. Daarnaast zijn er opleidingstrajecten die door diverse organisaties (vanuit de gemeente) aangeboden worden.
- Toon betrokkenheid bij de thema’s die de organisatie c.q. de doelgroep aangaan en probeer hier aan bij te dragen. Migrantenorganisaties kunnen namelijk een grote rol spelen als het gaat om diversiteitsthema’s door de behoeften van die doelgroep aan te leveren en aan te kaarten welke ontwikkelingen in die gemeenschap spelen. Thema’s en beleidsprogramma’s in de gemeente Utrecht omtrent anti-discriminatie en radicalisering gaan ook migrantenorganisaties aan. Lever input vanuit de doelgroep om zodoende een stem te krijgen in het beleid wat uiteindelijk op papier komt.
- Migrantenorganisaties kunnen doorgaans meer dan ze denken te kunnen! Probeer deze waarde zelf ook in te zien; en deze niet alleen voor de eigen gemeenschap maar ook voor de samenleving c.q. de gemeente in te zetten zodat beleid ook meer op eigen behoeften kan aansluiten. Kortgezegd: blijf kijken naar wat je als organisatie kan doen voor een ander, in plaats van te benadrukken wat anderen voor jouw organisatie zou kunnen betekenen.

Gemeente Utrecht

In het empirisch onderzoek kwam naar voren dat ook de gemeente Utrecht aan een aantal zaken dient te werken om zodoende een prominentere rol van migrantenorganisaties in het beleidsproces mogelijk te maken. Het advies aan de gemeente luidt als volgt:

- Zet in op cultuursensitiviteit binnen de gemeente Utrecht. De samenleving kent veel nationaliteiten, achtergronden en culturen en er dient oog te zijn voor deze verschillen in de communicatie naar deze

groepen. Migrantenorganisaties kunnen hierbij helpen, echter is het ook verstandig wanneer de gemeente ook in het personeelsbestand deze diversiteit laat terugkeren.

- Blijf oog houden voor én maak specifiek beleid op thema's als integratie en diversiteit. In diverse beleidsprogramma's wordt uitgegaan van Utrecht als een inclusieve samenleving, echter blijven bepaalde doelgroepen extra aandacht nodig hebben. Daarvoor kan er een handreiking worden gedaan naar migrantenorganisaties, die bereidwillig zijn om te helpen.
- Betrek stakeholders als migrantenorganisaties bij thema's als diversiteit, anti-discriminatie en radicalisering vroeg in het beleidsproces én gedurende het hele beleidsproces. De signaleringsfunctie van organisaties als lokaal, bekende actoren zijn in het verleden van waarde gebleken en kunnen dat ook in de toekomst zijn. Naar het oordeel van diverse respondenten is de communicatie/verbindingen tussen enerzijds mzo en anderzijds gemeente minder intensief dan voorheen. De (vroeg) betrokkenheid van migrantenorganisaties bij dergelijke thema's kan van grote waarde zijn voor de gemeente Utrecht om zicht te blijven houden op deze organisaties.
- Probeer in te zetten op extra ondersteuning voor migrantenorganisaties waar dat kan en waar het binnen het beleid van de gemeente past. In de praktijk blijkt namelijk dat migrantengroepen –en organisaties net die ene zet kunnen gebruiken. Hierbij kan er worden gedacht aan toegankelijke middelen als ruimte voor activiteiten en hiervoor de ondersteuning vanuit bv. sociaal makelaars en vrijwilligersorganisaties; vice versa leidt deze erkenning tot meer acceptatie en welwillendheid vanuit migrantenorganisaties om de gemeente *van dienst* te zijn. In de rondvraag onder respondenten komt de hang naar meer ondersteuning (op meerdere vlakken) verscheidene keren voor. Hoewel het voorgaande (m.n. specifieke aandacht/middelen voor doelgroepen) niet past volgens het inclusieve denken, is het wellicht een noodzakelijk iets om bepaalde groepen niet (verder) uit het oog te verliezen.

7. Discussie

7.1 Resultaten

Met dit zevende hoofdstuk wordt deze scriptie ten einde gebracht. In het 'discussie'-gedeelte wordt er teruggekeken op het voorbije onderzoek en al datgene wat er naar voren is gekomen. Verder zullen de

beperkingen van het onderzoek – zowel in opzet als uitvoering – aan het licht komen; er wordt afgesloten met enkele adviespunten voor een vervolgonderzoek.

De belangrijkste resultaten die naar voren zijn gekomen in dit organisaties, zijn die uitkomsten die betrekking hebben op huidige en toekomstige rollen van migrantenzelforganisaties in relatie tot het (gemeentelijk) beleid(proces).

Allereerst is er naar voren gekomen dat migrantenzelforganisaties op dit moment onvoldoende zijn toegerust om een wezenlijke rol te spelen in het beleidsproces. De deskundigheid ontbreekt veelal in het ‘kunnen bewandelen van de gemeentelijke weg’ op de eerste plaats. Daarnaast – en op de tweede plaats – is er vooral naar voren gekomen dat mzo’s op het gebied van een ‘helpende hand’ te kort komen: met de weerlegging van de focus van de gemeente op de ‘inclusieve samenleving’, is op het welzijnswerk in de afgelopen jaren flink beknipt. Zo ook in de ondersteuning van (professionals van) de gemeente aan migrantenzelforganisaties.

Op de derde plaats worden er verder obstakels gezien in de bereidwilligheid – en volgens sommige zelfs ‘haalbaarheid’ – van mzo’s om überhaupt te kunnen participeren in het gemeentelijk beleid: met de sterke, interne functie, ligt de focus sterk op de gemeenschap en activiteiten voor hen, en minder om op ‘nog een manier’ te kunnen worden ‘gebruikt’ door de gemeente c.q. gemeentelijke instantie. Daarnaast is de vrijwillige – en dus vrijblijvende – basis waarop (betrokkenen van) mzo’s te werk gaan, niet afdoende om ‘complexe’ materie als het beleidsproces in zijn totaliteit te behandelen.

Er is vervolgens ingezoomd op wat er wél mogelijk zou moeten zijn – bij toekomstig beleid – voor migrantenorganisaties én aan welke voorwaarden of eisen dient te worden voldaan om deze rol te kunnen spelen.

Een groot deel van de ondervraagden is een voorstander van meer betrokkenheid van mzo’s bij iedere fase van beleid. Immers, in hun ogen blijkt: hoe meer betrokkenheid, hoe beter. Men ziet in de eerste fase een belangrijke rol weggelegd voor mzo’s bij het signaleren van problemen binnen de doelgroep: deze functie moeten de mzo’s (blijven) uitdragen, omwille van zichtbaarheid van de doelgroep maar ook van henzelf. Om aan deze rol te kunnen voldoen, dient er een ondersteuning plaats te vinden in het contact tussen enerzijds de mzo’s en anderzijds de gemeente. Voor de mzo is er echter ook een conditie voorbijgekomen: men moet het aanzien hebben van ‘vertegenwoordiger’: dit kan zijn van een doelgroep of, zoals één van de respondenten stelde, van het belang van de gemeenschap.

In de tweede fase van het beleidsproces, de beleidsontwikkeling, dienen migrantenorganisaties meerdere rollen aan te nemen: men dient in deze niet alleen te signaleren, er dient tevens – formeel en op niveau – beleid op papier worden gemaakt. Men dient daarnaast deskundigheid te hebben in de werking van beleid, de

vormen van beleid en ‘jargon’. Tevens dient men om te kunnen gaan met diverse verhoudingen om zo ook invloed uit te kunnen oefenen wélk beleid gevoerd gaat worden. Er worden echter ook condities gesteld door de diverse ondervraagden. Een van de respondenten stelde als voorwaarde dat één vast persoon vanuit de doelgroep – omwille van de continuïteit en communicatie – het traject meedraait; anderen gingen vooral in op de deskundigheid die bij (vertegenwoordigers van) migrantenorganisaties aangescherpt dient te worden.

In de beleidsuitvoering, op de derde plaats, is er eveneens een functie/rol weggelegd voor migrantenorganisaties. Diverse respondenten stelden dat met de positie van mzo’s in de samenleving én met het aanzien dat ze hebben in de doelgroep, zij ook degenen zouden moeten zijn die dicht op – of meewerkt aan – de uitvoering. Immers, die mensen weten het beste wat er nodig is en ‘dat mag je niet negeren’. De voorwaarden die hieraan worden gesteld zijn divers van aard. Door middel van opleidingen op de eerste plaats dienen mzo’s empowered te worden; met het toegankelijker maken van middelen, kan de doelgroep op de tweede plaats nóg beter bereikt en voorzien worden. Met de hulp van professionals in de wijk – en idealiter volgens sommigen een overleg c.q. wijkorgaan – dient het beleid ten derde vervolgens uitgevoerd te worden.

In de vierde en, tevens laatste, fase van de beleidsevaluatie, dienen mzo’s voornamelijk de positie in te nemen waarbij het belang van de doelgroep specifiek – en de samenleving in het algemeen – in overweging genomen dient te worden. Hierbij is het van belang dat migrantenorganisaties de uitkomsten van beleid kunnen interpreteren én koppelen aan c.q. afzetten tegen de eigen belangen en doelen.

7.2 Validiteit

In bovenstaande is beknopt weergegeven wat de analyse van de resultaten hebben opgeleverd. Echter, is de onderzoeksmethode valide te noemen? Zijn de uitkomsten valide te noemen? Zou bij een eventueel herhaaldelijk onderzoek de resultaten naar voren komen? Op deze vragen zal bondig antwoord gegeven worden.

Op de eerste plaats de onderzoeksmethode. Door middel van het onderzoek op te bouwen in diverse fases, is er getracht een logische samenhang binnen het onderzoek te creëren. Met een eerste verkenningsfase, is er geprobeerd relevante stakeholders naar voren te brengen, die in het empirisch onderzoek met waardevolle data zouden komen.

In deze opzet ben ik als onderzoeker geslaagd: op de eerste plaats heeft er met het aanbod van respondenten zo veel als mogelijk een vertegenwoordiging van de samenleving – maar voornamelijk ‘de migrantengroepen – naar voren te laten komen. De grootste bevolkingsgroepen zijn present, echter ook de wat minder zichtbare groepen.

Tevens is er bewust gekeken naar de disciplines waarin respondenten zich begeven: er is geprobeerd om juist die professionals c.q. deskundigen te interviewen die het dichtst op de beleidspraktijk in de gemeente Utrecht staan.

Daarnaast hebben de meeste van de professionals tevens een achtergrond bij een mzo: op deze wijze konden zij de zaak nog gevarieerder aan de kaak te stellen.

Of er bij een herhaaldelijk onderzoek dezelfde uitkomsten naar voren zouden komen, is nooit met zekerheid te zeggen. Wat ik wel met enige zekerheid kan zeggen is dat – met bovenstaande respondenten en de daaropvolgende argumentatie – een breed scala aan diverse respondenten aan bod zijn gekomen die enerzijds overstijgend kunnen kijken naar het welzijns – en vrijwilligerswerk en anderzijds een *helicopter view* hebben aangaande (gemeentelijk) beleid. Daarnaast – op de tweede plaats – zijn er tussen de antwoorden van de respondenten behoorlijk wat overeenkomsten gevonden in de wisselwerking tussen de gemeente enerzijds en mzo's c.q. de beleidspraktijk, zowel in het heden als in de toekomst. Diverse ervaringen worden met elkaar gedeeld; bij een nieuw onderzoek naar hetzelfde fenomeen zou er dus gesteld kunnen worden dat deze ervaringen niet zullen zijn veranderd.

7.3 Limitatie van het onderzoek

In dit onderzoek staat het thema 'migrantenzelforganisatie' centraal. Er is onderzoek gedaan naar dit fenomeen, de maatschappelijke functie die zij bekleedt en (mogelijke) rol die het heeft in het beleidsproces c.q. had bij het beleidsproces.

Het was een onderzoek welke op diverse punten moeizaam verliep, waardoor dit tevens effect heeft gehad op (de totstandkoming van) de resultaten. Een eerste beperking van het onderzoek is namelijk het aantal ondervraagde respondenten. Hoewel er overwegend tevredenheid heerst aangaande de input die zij hebben geleverd, leeft toch het gevoel dat 'het' nog niet afdoende is. Om een beter beeld te kunnen geven in de krachten in het Utrechts beleidsveld, zou er nog meer onderzoek worden gedaan in en navraag worden gepleegd bij migrantenzelforganisaties, gesitueerd in de hele gemeente. Dit onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de wijken Zuilen (waar de Oase zit) en Overvecht, waar twee van de ondervraagde respondenten met hun migrantenorganisatie opereren. Hierdoor is er in mijn oorspronkelijke opzet van het in kaart brengen van aantal actieve mzo's niet voldaan.

Daarnaast – doorgaand op de respondenten – ontbreekt de visie van (een vertegenwoordiger van) de gemeente. Het onderzoek heeft zich gericht op professionals, deskundigen c.q. migrantenorganisaties; het

zou ‘logisch’ zijn geweest dat – zeker in combinatie met het gemeentelijk beleidsproces – de stem van de gemeente eveneens aan bod zou komen. Uiteraard is het mijn opzet geweest om hieraan te voldoen; door een onfortuinlijk toeval in de laatste fase van het onderzoek kon betreffende respondent helaas niet meewerken.

In eventueel nieuw (vervolg) onderzoek zal er zodoende moeten worden gekeken naar de volgende aspecten:

- Er is geen duidelijk beeld weergegeven van aantallen actieve mzo’s: in een vervolgonderzoek zou er meer tijd moeten worden vrijgemaakt om de praktijk in te duiken en deze mzo’s op te sporen. Dit is tevens van belang voor het volgende punt:
- Daarnaast – omwille van representativiteit van het onderzoek – zouden er meer migrantenorganisaties aan bod moeten komen; nog meer divers van aard maar daarbij ook nieuwe migrantengroepen en, daarmee samenhangend, nieuwe problematiek
- Op de derde plaats dient er in een eventueel vervolgonderzoek gekeken te worden naar de wijze waarop adviezen voortkomende uit dit onderzoek realiseerbaar en haalbaar zijn voor de diverse partijen. Als het er, bijvoorbeeld, om gaat dat migrantenorganisaties zich beter toe kunnen rusten door enerzijds te verjongen binnen de organisatie of door anderzijds het geven van opleidingen, dient er te worden gekeken naar de wijze waarop dit gerealiseerd kan worden. In dit onderzoek is nog niet naar de haalbaarheid van de adviezen c.q. mogelijke oplossingen gekeken

8. Bijlagen

8.1. Bibliografie

(sd). Opgehaald van Platform Marokkaanse Jongeren Utrecht: <http://www.pmju.nl/contact/>

Altuntas, C. (2017, augustus 30). *Grote Turkse en Marokkaanse organisaties helpen niet tegen radicalisering*. Opgehaald van Joop.nl: <https://joop.bnnvara.nl/opinies/grote-organisatiesradicalisering>

Arnstein, S. (1969). *A Ladder of Citizen Participation*. Routledge: London.

Bekkers, V. (2012). *Beleid in beweging: Achtergronden, benaderingen, fasen en aspecten van beleid in de publieke sector*. Boom/Lemma: Den Haag.

Bellisario, J. (2011). *Migrantengroepen en ongedocumenteerde hulpvragers*. Stichting Los.

Boutellier, H., Huygen, A., & Marissing, E. v. (2012). *Conditie voor zelforganisatie*. Utrecht: VerweyJonker.

- Cilliers, P. (1998). *Complexity and postmodernism: Understanding complex systems*. London: Routledge.
- Dam, R. v., & Eshuis, J. (2008). *Zelforganisatie: Een studie naar gemeenschapsvorming in de Amsterdamse Doe-Het-Zelf Maatschappij en de Golfresidentie Dronten*. Wageningen: Wageningen University.
- De vereniging*. (sd). Opgehaald van Ak-der Utrecht: <http://www.akder-utrecht.nl/wie-zijn-wij/>
- Doelgroepenbeleid terug van weggeweest*. (2008, december 1). Opgehaald van Binnenlands Bestuur: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/doelgroepenbeleid-terug-vanweggeweest.102034.lynkx>
- Duyvendak, J., & Rijkschroeff, R. (2004).
- Duyvendak, J., & Rijkschroeff, R. (2004). De omstreden betekenis van zelforganisaties. *De Sociologische Gids*, pp. 18-35.
- Duyvendak, J., & Rijkschroeff, R. (2004). De omstreden betekenis van zelforganisaties. *Sociologische Gids*, 18-35.
- Edelenbos, J., & Teisman, G. (2008). Public-private partnership: on the edge of project and process management. Insights from Dutch practice: the Sijtwende spatial development project. *Environment and planning C: Government and policy*, 614-626.
- Fledderus, J. (2016, Maart 24). *Coproductie is meer dan participatie*. Opgehaald van Gemeente.nu: <https://www.gemeente.nu/dienstverlening/burgerzaken/coproductie-is-meer-dan-participatie/>
- Floor, L., & Salverda, I. (2006). *Zelforganisatie in het landelijk gebied: signalen uit de praktijk*. Wageningen: Wageningen University.
- (2016). *Gespreksnotitie: Cultuursensitief werken in Buurteam in Utrecht*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Groen, J. (2017, februari 17). *Rapport: overheid moet weer in overleg met migranten*. Opgehaald van Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/binnenland/rapport-overheid-moet-weer-in-overleg-metmigranten~a4467623/>
- Ham, M., & Meer, J. v. (2012). *De etnische bril: categorisering in het integratiebeleid*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Hannan, M., & Freeman, J. (1977). *The Population Ecology of Organizations*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Huygen, A., & Marissing, E. v. (2013). *Ruimte voor zelforganisatie*. Utrecht: Verwey-Jonker.

- Jans, P. R. (z.d.). *Checklist communicatie en participatie allochtonen*. Utrecht: Gemeente Utrecht.
- Lipsky, M. (1969). *Toward a theory of street-level bureaucracy*. Wisconsin: The University of Wisconsin.
- Maak taboes bespreekbaar: vraag een vergoeding aan*. (2016, Juli 19). Opgehaald van Kennisplatform Integratie & Samenleving: <https://www.kis.nl/artikel/maak-taboes-bespreekbaar-vraag-eenvergoeding-aan>
- Ontstaansgeschiedenis van Al Amal*. (sd). Opgehaald van Stichting Al Amal: <http://www.alamal.nl/ontstaansgeschiedenis-van-al-amal/>
- Over Stichting Asha*. (sd). Opgehaald van Stichting Asha: <http://www.stichtingasha.nl/>
- Penninx, R. (1979). *Etnische minderheden*. Staatsuitgeverij.
- Rhodes, R. (1996). The new governance: governing without government. *Political Studies*, 46-59.
- Scheffer, J. (2000, januari 29). Het multiculturele drama . *NRC Handelsblad*, pp. 1-5.
- Schrooten, M. (2017, maart 23). *Mobiele migranten en hun zelforganisaties hebben behoefte aan andere welzijnshulp*. Opgehaald van SocialeVraagstukken: <https://www.socialevraagstukken.nl/mobielemigranten-en-hun-zelforganisaties-hebben-behoefte-aan-andere-welzijnshulp/>
- Swaen, B. (2017, April 25). *Wat is externe validiteit?* Opgehaald van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/externe-validiteit/>
- Swaen, B. (2017, Maart 21). *Wat is interne validiteit?* Opgehaald van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/interne-validiteit/>
- Tips voor migrantenorganisaties om ondernemend te werken*. (2015, december 7). Opgehaald van Kennisplatform Integratie & Samenleving: <https://www.kis.nl/artikel/tips-voormigrantenorganisaties-om-ondernemend-te-werken>
- Tonkens, E., Trappenburg, M., Hurenkamp, M., & Schmidt, J. (2015). *Montessori democratie: Spanningen tussen burgerparticipatie en de lokale politiek*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Uitvoeringsnota Vernieuwend Welzijn*. (2011, September). Opgehaald van Utrecht.nl: https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zorg-en-onderwijs/informatie-voorzorgprofessionals/2016-Uitvoeringsnota-Vernieuwend_Welzijn.pdf
- van der Velden, J. (2010, November). Zelforganisatie in de stedelijke vernieuwing. *KEI Kenniscentrum stedelijke vernieuwing*, pp. 7-13.

van Heelsum, A. (2004). *Migrantenorganisaties in Nederland*. Utrecht: FORUM. van Thiel, S.

(2015). *Bestuurskundig onderzoek: een methodologische inleiding*. Bussum: Coutinho.

Wikipedia. (sd). Opgehaald van Magreb'90: https://nl.wikipedia.org/wiki/Magreb_%2790

8.2 Respondentenlijst

Professionals:

- Radj Ramcharan: projectcoördinator bij Stichting Lezen en Schrijven
- René Kronenburg: sociaal makelaar van Stichting Me'kaar
- Hülya Karahirsarli: projectcoördinator 'Vrijwillige Inzet' bij de Vrijwilligerscentrale
- Housnia el Mimouni: belangenbehartiger voor Centraal Orgaan van Samenwerkende Bonden voor Ouderen (COSBO) en Netwerk Oudere Migranten Utrecht (NOMU).
- Walter Palm: oud-integratiedeskundige, heeft gediend onder diverse ministers van BZK

Migrantenzelforganisaties:

- Mustapha Bah: voorzitter West-Afrikaanse migrantenzelforganisatie MOWAD
- Sylvia Hiert: voorzitter Indisch-Molukse migrantenzelforganisatie Madjoe Dua Utr
- Mohammed Hammami: voorzitter Marokkaanse migrantenzelforganisatie Syphax
- Radj Ramcharan: secretaris van de Hindoestaanse migrantenzelforganisatie ASHA
- Housnia el Mimouni: medeoprichtster migrantenzelforganisatie Al Amal
- Hülya Karahirsarli: ex-voorzitter Stichting Turkse Vrouwen

Gemeente

- Marja Manders: senior beleidsadviseur Participatie en Diversiteit gemeente Utrecht

8.3 Interviewvragen migrantenzelforganisaties

Interviewvragen migrantenzelforganisaties

Persoonlijk

- ☐ Wie bent u?
- ☐ Wat doet u in het dagelijkse leven?
- ☐ Bent u binnen of buiten Nederland geboren? Wat is uw afkomst?
- ☐ Tot welke generatie migranten behoort u?

Organisatie

- ☐ Welke organisatie vertegenwoordigt u?
 - ☐ Op welk maatschappelijk terrein beeft uw organisatie zich/welke activiteiten horen daarbij?
- ☐ Wat is de geschiedenis/wat zijn de missie/doelen van uw organisatie?
- ☐ Hoe lang is uw organisatie reeds actief in Utrecht?
- ☐ Hoeveel mensen zijn er werkzaam voor uw organisatie? Op welke basis?

☐ Ontvangt uw organisatie subsidie van de gemeente?

Doelgroep

☐ Wie/welke doelgroep/welk gemeenschap vertegenwoordigt uw organisatie? ☐ Hoe groot is de gemeenschap die uw organisatie vertegenwoordigt? (schatting)

☐ Wat zijn de eisen/wensen/belangen van uw doelgroep?

☐ Hoe verloopt de vertegenwoordiging? (bereik -en benaderbaarheid, belangenbehartiger.)

☐ Waar valt in deze vertegenwoordiging nog winst te behalen?

Netwerksamenwerking

☐ Werkt uw organisatie samen met andere (migrantenzelf)organisaties? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

☐ Werkt uw organisatie (intensief) samen met de gemeente? Zo ja, op welke wijze geschiedt deze samenwerking?

☐ Wat vindt u van de samenwerking met de gemeente? Positieve/minder positieve punten?

☐ Waarom wordt/werd uw organisatie door de gemeente benaderd?

Gemeentelijk beleid

☐ Werd uw organisatie in het verleden betrokken bij (lokaal) beleidsvorming? Zo ja, op welke wijze geschiedde deze betrokkenheid?

☐ Wordt uw organisatie in het heden betrokken bij (lokaal) beleidsvorming? Zo ja, op welke wijze geschiedt deze betrokkenheid?

☐ Hebt u kennis of – en zo ja in welke mate – andere mzo's in het verleden betrokken werden/in het heden worden bij (lokaal) beleidsvorming?

☐ Ziet u voor uw organisatie een rol weggelegd bij toekomstig (lokaal) beleid? Zo ja, hoe ziet deze rol eruit?

Zo nee, waarom niet?

☐ Welke kansen en bedreigingen ziet u voor uw organisatie specifiek (en voor mzo's in het algemeen) als het gaat om lokaal beleid?

Overig ☐ Tegen welke knelpunten/obstakels loopt uw organisatie aan? Algemeen/specifiek?

☐ Als u nog één advies zou mogen geven aan de gemeente, wat zou dat advies zijn?

☐ Als u mij één advies zou mogen geven aangaande dit onderwerp, wat zou dat zijn?

8.3 Interviewvragen professionals

Interviewvragen professionals

Persoonlijk

☐ Wie bent u?

☐ Wat doet u in het dagelijkse leven? Wat is uw relatie met het onderwerp?

☐ Bent u binnen of buiten Nederland geboren? Wat is uw afkomst?

☐ (Tot welke generatie migranten behoort u?)

☐ (Bent u zelf actief bij/verwant aan een migrantenzelforganisatie?)

Organisaties

- ☐ Hoeveel actieve migrantenzelforganisaties denkt u dat Utrecht herbergt?
- ☐ Welke relevante ontwikkelingen zijn er te benoemen op gebied van aantallen in/achtergrond van migrantenzelforganisaties? Patronen in tijd te herkennen?
- ☐ Hoe verhoudt de huidige mzo zich met de mzo in vroegere tijden? Overeenkomsten/verschillen?

Doelgroep

- ☐ Welk gemeenschap wordt door mzo's het meest/het best vertegenwoordigd?
- ☐ Welke doelgroep/ welke gemeenschap wordt naar uw mening het minst (goed) vertegenwoordigd?
- ☐ Welke doelgroep springt er nu tussenuit als het gaat om (het initiëren van/aantallen in) mzo's?
 - ☐ Ziet u verschillen/overeenkomsten tussen mzo's in de wijze van vertegenwoordiging van doelgroepen?

Netwerksamenwerking

- ☐ Is er in de huidige tijd sprake van samenwerking tussen mzo's en gemeenten? Op welke basis?
- ☐ Hoe verloopt de samenwerking tussen deze organisaties en de gemeenten? Positief/negatief?
 - ☐ Worden/Werden mzo's naar uw mening (voldoende) betrokken bij het beleidsproces? Op welke wijze geschiedt/geschiedde deze betrokkenheid?
- ☐ Wat zijn naar uw mening de knelpunten/obstakels voor mzo's in het vervullen van hun maatschappelijke en politieke functie?

Gemeentelijk beleid

- ☐ Werden migrantenzelforganisaties in het verleden betrokken bij (lokaal) beleidsvorming? Zo ja, op welke wijze geschiedde deze betrokkenheid?
- ☐ Worden migrantenzelforganisatie in het heden betrokken bij (lokaal) beleidsvorming? Zo ja, op welke wijze geschiedt deze betrokkenheid?
 - ☐ Ziet u een rol voor migrantenzelforganisaties? Welke rol ziet u voor migrantenzelforganisaties weggelegd in toekomstig gemeentelijk beleid?

- ☐ Welke kansen – en welke bedreigingen – ziet u voor migrantenzelforganisaties als het gaat om (betrokkenheid bij) lokaal beleid?

Overig

- ☐ Tegen welke knelpunten/obstakels lopen mzo's volgens u aan?
- ☐ *Als u één advies zou mogen geven aan mzo's en/of gemeente, wat zou dat advies zijn?*
- ☐ *Als u mij één advies zou mogen geven aangaande dit onderwerp,, wat zou dat advies zijn?*

9. Profileringsportfolio

POP

Product: Profileringsportfolio & Ontwikkel Plan

Naam: Salim el Moughni

Studentnummer: 500698214

Afstudeerbegeleider: mw. F. Mzallassi

Examinator 1: Dhr. F. van Luik

Examinator 2: Dhr. M. Hofman

1. Inleiding

Het product wat voor u ligt betreft het zogeheten profileringsportfolio. In dit document is uiteen gezet hoe ik de afgelopen vijf jaar (...) de studie Bestuurskunde heb ondervonden. Het was een periode met hoogte – en dieptepunten, zowel op het vlak van de studie als persoonlijk, maar het voelt inmiddels bijna écht alsof het einde is genaderd en ik me kan begeven in het (wellicht maatschappelijk) veld.

In dit portfolio zijn een aantal zaken opgenomen. Allereerst is er het onderdeel van de *showcase*: met behulp van een aantal kort uiteengezette praktijkervaringen zal ik vertellen hoe ik aan betreffende situatie heb bijgedragen en wordt daarnaast verklaard op welke wijze ik aan het competentieprofiel (de acht competentieparen) van een UPP'er voldoe.

Daarnaast, en op de tweede plaats, is mijn Curriculum Vitae opgenomen, dewelke mij (na afloop van de studie) moet voorzien in de zoektocht naar een baan.

Ten derde schets ik een toekomstbeeld met een voorlopige prognose van de komende vijf jaar. Afsluitend komt het ontwikkelplan aan bod, met een beschrijving van mijn sterke en zwakke kanten, eigenschappen c.q. competenties en een aanpak deze te verbeteren.

2. Showcase

In het tweede onderdeel, de showcase, vindt er zoals gezegd een korte uiteenzetting plaats van enkele ervaringen die ik heb opgedaan tijdens mijn studie. Met behulp van het competentieprofiel zal ik vervolgens een relatie leggen met betreffende ervaring en wordt er verklaard op welke wijze de competentieparen in deze ervaring zijn gebruikt c.q. gehanteerd.

Aan elke beschrijving van de competenties zullen de door de studie gehanteerde richtlijnen van die competenties vooraf gaan. Deze zijn vanuit de studiehandleidingen overgenomen; van daaruit vindt er zogezegd een beschrijving van een ervaring plaats.

Het competentieprofiel bestaat uit de volgende competenties:

- ❖ Verkennen en Agenderen
- ❖ Onderzoeken en Adviseren
- ❖ Ontwikkelen en Ontwerpen
- ❖ Co-creëren en Arrangeren
- ❖ Managen en Regisseren
- ❖ Monitoren en Handhaven
- ❖ Evalueren en Verantwoorden
- ❖ Reflecteren en professionaliseren

Verkennen en Agenderen

De UPP is in staat om (internationale) maatschappelijke vraagstukken en politiek gevoelige issues te signaleren en te (her)formuleren tot beleidsproblemen. Hij is in staat deze te agenderen door actoren effectief te beïnvloeden.

De eerste competentiepaar, verkennen en agenderen, is er één die veelvuldig is teruggekeerd tijdens de studie c.q. stages.

Met de laatste, de afstudeerstage, heb ik een onderzoek verricht naar het thema ‘migrantenzelforganisaties’ en hun waarde voor gemeentelijk beleid, ten behoeve van adviesorgaan Saluti. Het thema an sich is niet nieuw, echter kwam er in de afgelopen half jaar naar voren – zowel als aanleiding

voor de opdracht als uit gesprekken met respondenten – dat het thema in de Utrechtse gemeente wat ondergesneeuwd is geraakt. Dit type organisatie is, zo kan gesteld worden, uit het zicht verdwenen: aan mij was de taak om dit vraagstuk aan te kaarten, in beeld te brengen c.q. te doen ‘leven’.

Volgens een van de respondenten, en iemand waaraan ik vele heb gehad tijdens de stage, ben ik in dat opzet geslaagd:

RE: Onderzoek naar mzo's in Utrecht - Salim el Moughni
Radj Ramcharan
16-1-2018 06:35

Salim, proficiat van harte gefeliciteerd vriend, echt mooi, ik zal m lezen, heb net snel gekeken/gescand.

Had dan gelijk het idee om hiermee een studiedag te houden, met Partners organisaties, Politiek, Art 1 MN, Welzijn en anderen.

Maar misschien vanwege de aankomende gemeenteraadsverkiezingen een debat. We moeten met Sinan, Mieke en bestuur Saluti over hebben, maar voor nu geniet ervan, je hebt een mooie klus geklaard en tegelijkertijd de MZO's op kaart gezet,

Hartelijke groeten, Radj

Met hartelijke groet,
Radj Ramcharan
Projectleider
Rayon Midden

Ontwikkelen en Ontwerpen

De UPP is in staat tot het praktijkgericht ontwerpen, selecteren, hanteren en (her-) ontwerpen van instrumenten, methoden, technieken en diensten ten behoeve van integrale beleidsontwikkeling.

Met dit derde competentiepaar, moet ik terugdenken aan de meewerkstage in het derde jaar. Ik liep stage voor de Nederlandse Vereniging van Raadsleden en de stage bestond uit een verscheidenheid aan werkzaamheden. Als voorbeeld draag ik de (visuele) weergave aan van raadsleden.

Voor een bepaald rubriek (Raadslid van de Week) op 'onze' website, selecteren we willekeurig raadsleden die het verdienen om die week 'uitgelicht' te worden. Een overzicht van diegenen die geweest zijn én waar ze vandaan kwamen, ontbrak, totdat ik met een idee en bepaalde tools kwam om er simpel een visuele weergave van te maken: een kaart van Nederland met daarop 'stipjes' voor plaatsen, steden c.q. gemeenten

die al een raadslid voor dit rubriek hadden vervaardigd. Deze weergave bestaat uit een kaart Daar zijn ze me nog dankbaar voor!

Co-creëren en Arrangeren

De UPP schakelt en verbindt beleidsgebieden, -niveaus, partijen, belanghebbenden en netwerken. Op basis daarvan creëert en faciliteert hij doelgerichte coalities. Hij kan namens zijn opdrachtgever zelfstandig optreden in processen en/of netwerken rond de oplossing van maatschappelijke vraagstukken.

Met het derde paar blijven we even bij de meewerkstage uit het derde jaar. Met het co-creëren/arrangeren dient er moment of situatie gevonden te worden waarbij ik die situatie of dat moment mede mogelijk heb kunnen maken.

Daarbij moet ik terugdenken aan een seminar die ik grotendeels zelfstandig heb opgezet. Deze seminar, Wijzer met Raadsleden, vond plaats in het stadhuis van 'mijn' stad Utrecht en stond in het teken van een degelijke toerusting van raadsleden in hun taken. Het hele proces en alle interacties voorafgaand en tijdens de seminar, van een zaal regelen tot aan het verlaten ervan, is voor een groot deel tot stand gekomen door mij. Iets waarvan mijn praktijkbegeleider destijds vond dat het op de foto moest....:

Managen en Regisseren

De UPP is in staat tot het aansturen en faciliteren van mensen, processen, projecten en programma's gericht op oplossing van maatschappelijke vraagstukken. Hij geeft richting aan resultaatgerichte interactie van partners.

Als ik aan de competenties managen en regisseren denk, moet ik al gauw terugdenken (en in de lach schieten) om een gesprek c.q. discussie die ik had met mijn medegroepsgenoten tijdens mijn minor Bedrijfskunde voor niet-Bedrijfskundigen. Tijdens de minor dienden we te komen met een naam en logo voor een fictief warenhuis. Gezien we met alleen maar jongens waren, ging dit gesprek al gauw over wat minder 'geschikte' namen en uitingen, maar het moest die les c.q. dat college toch gebeuren.

Ik kapte het gesprek (meer het gelach en gedol) van mijn groepsgenoten af en nam het voortouw om binnen een aantal minuten iets te bedenken. We waren met zijn vijven: Job, Roy, Rick, Lucas en ik (Salim).

Waarom niet onze voorletters combineren? Warenhuis *Jarrels* was vanaf dat moment geboren, met het

volgende logo:

Monitoren en Handhaven

De UPP is in staat om de kwaliteit en de doelmatigheid van afspraken over de uitvoering van beleid te bewaken en waar nodig bij te sturen

Bij het doen c.q. verrichten van onderzoek of bij het uitvoeren van een project, dient er ook oog te worden gehouden op het totale proces, zodat er ingegrepen kan worden waar nodig.

Ik heb niet specifiek één voorbeeld hiervan; wel kan ik stellen dat deze competentie veelvuldig is teruggekomen in de verscheidene projecten die we als Bestuurskundigen in de eerste drie studiejaren hebben moeten verrichten. Hoewel ik meer een zelfstandig type ben, kan ik in een groep (ondanks dat het veel moeite kost) goed opereren. Ik breng zaken die nuttig zijn ter tafel en ben verbaal zeer aanwezig.

Mede vanwege daarom – maar ook vanwege bepaalde lovende commentaren van klasgenoten aangaande mijn denkniveau – voelde ik me vaak 'verplicht' om ook degene te zijn die bij obstakels 'aangesproken' diende te worden. Uiteraard probeerde ik te helpen waar ik kon, maar het kwam er in die periode (te) vaak

op neer dat ik met projecten – naast mijn eigen taken – ook het proces diende te bewaken (vergaderingen op poten brengen, andermans werk checken op (taal)fouten...), zodat het niet verkeerd afliep.

Overigens...het liep vaak genoeg verkeerd af (het resultaat), gelukkig heb je met bepaalde dingen in het leven een *do-over*!

Evalueren en Verantwoorden

De UPP is in staat om passende evaluatie-instrumenten te selecteren en te hanteren. Hij is in staat om de resultaten en uitkomsten van beleid te presenteren, te verantwoorden en terug te koppelen naar belanghebbenden

Met het laatste competentiepaar, evalueren en verantwoorden, dient een Bestuurskundige op een degelijke en correcte wijze zijn bevindingen te overwegen en te verantwoorden. In dit geval heeft de evaluatie en verantwoording betrekking op een opdracht uit het derde studiejaar, voor het vak Beleidsadvies.

Deze course diende middels een advies voor een bestaand en (destijds) actueel vraagstuk afgesloten te worden. Het vraagstuk wat destijds centraal stond, was die van de *bed-bad-brood-regeling* voor vluchtelingen.

Omdat mijn compagnon en ik reeds eerder gefaald hadden (zie je, weer een *do-over*!), besloten we (en voor een groot deel was het 'besloot ik') iets meer moeite voor het vak te doen en ook daadwerkelijk op zoek te gaan naar passende wijzen om dat centraal staande beleid te evalueren en onze aangedragen oplossingen te verantwoorden. Om niet weer een onvoldoende te krijgen, dienden we/diende ik dieper in te gaan op huidig beleid en obstakels in de uitvoering van oplossingen. De evaluatie geschiedde op meerdere terreinen, en het advies diende gedegen in een nota verantwoord te worden. Onderstaand de beleidsnota, de welke voor een aanzienlijk deel door mijn persoon tot stand is gebracht.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Beleidsnota

Wetgeving en Juridische zaken

Turfmarkt 147 2311

DP Den Haag

www.rijksoverheid.nl

Contactpersonen

Salim el Moughni

Salim.el.moughni@hva.nl

(2^e naam: weggehaald)

1. Status nota

Ter voorbereiding van het Kamerdebat inzake de herziening van de ‘BBB’-regeling voor asielzoekers c.q. vluchtelingen

2. Aanleiding

Steden kritisch op illegalenakkoord kabinet, luidde de kop van een artikel van de *Trouw* van april 2015 jl. Aanleiding hiervoor is het compromis dat de regeringspartijen PvdA en VVD hebben gesloten betreffende de opvang van vluchtelingen.

Het compromis houdt in dat vluchtelingen bij aankomst een voortraject ingaan, waarin ze tijdens de asielprocedure – waarbij er wordt gekeken naar de legitimiteit van de asielaanvraag – opvang krijgen aangeboden.

- Wanneer deze aanvraag wordt afgekeurd en betreffende persoon weigert medewerking te verlenen aan zijn/haar vertrek, zal er gekeken worden of gedwongen vertrek een mogelijkheid is.
- Indien dit niet mogelijk is en de vluchteling toont geen bereidheid mee te werken aan het vertrek, zal hij/zij ‘op straat komen te staan’: de vluchteling wordt uit de opvang gezet.
- Wanneer de vluchteling wel bereidheid toont mee te werken aan het vertrek, wordt hij/zij tijdelijk geplaatst in een andere opvang, de zogeheten ‘bed-bad-brood’-opvang in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht of Eindhoven. Deze opvang is ‘voor een beperkt aantal weken’ en dient te leiden tot een effectuering van het vertrek vanuit Ter Apel

Besturen van zowel uitvoerende gemeenten – zoals Amsterdam en Utrecht – als van overige gemeente hebben te kennen gegeven niet mee te werken aan ‘het op straat zetten van mensen’; daarnaast zien zij deze sobere en tijdelijke opvang als ‘inhumaan’.

3. Beslispunten/Advies/Beslistermijn

Wij willen u adviseren zo spoedig mogelijk het bed-bad-brood-akkoord te evalueren en te herzien. Hierbij dienen de volgende punten in acht te worden genomen:

- 1) Herziening c.q. wijziging van art. 15, lid.1 van de Regeling opvang asielzoekers.
- 2) De wetswijziging betreft de herziening van de voorwaarde die stelt dat gemeenten alleen op ministerieel verzoek opvang mogen bieden aan vluchtelingen
- 3) Deze wetswijziging dient ertoe te leiden dat iedere gemeente de mogelijkheid geboden krijgt een bed-bad-brood-opvang te realiseren
- 4) Gemeenten hebben krachtens de Grondwet, art.124, lid 1 de bevoegdheid de wijze van besturen zelf vorm te geven
- 5) Wij stellen de wensdatum van de inwerkingtreding van de wetswijziging op d.d. 1 januari 2017

4. Kernpunten

Positionering herziening opvangbeleid

- Art. 15, lid 1 van de Regeling opvang asielzoekers stelt dat gemeente verplicht zijn opvang te bieden aan asielzoekers ten aanzien van wie de minister aan de gemeente een daartoe strekkend verzoek heeft gericht. Dit artikel beperkt de bevoegdheid van de niet door de minister aangewezen gemeente(n) haar eigen bestuur c.q. de wijze van besturen zelf in te richten, zoals deze is vastgelegd in de Grondwet, art.124, lid.1.
- Kijkend op Europees niveau zien we dat het opvangbeleid in veel landen onder druk is komen te staan. In Italië, Hongarije en Malta zijn de opvanglocaties té vol; in Frankrijk komt slechts een derde van de asielzoekers in een opvangcentrum en in Griekenland is de situatie zo dat asielzoekers veelvuldig op straat, en zelfs in de gevangenis, belanden.
- In Nederland is de situatie minder schrijnend dan in de hiervoor genoemde landen. De kritiek hier richt zich met name op de beperkte opvanglocaties, en de soberheid ervan
- Diverse, overige gemeenten hebben in 2015 te kennen gegeven zich niet te houden aan de door de minister opgegeven verbod welke hen geen bevoegdheid geeft een opvang aan te houden c.q. te realiseren.
- In Groningen heeft coalitiepartner D66 aangegeven haar pas geopende illegalenopvang niet te sluiten.
- In Deventer heeft het college te kennen gegeven zich niet aan de kabinetsafspraken te houden die hen verbiedt de opvang aan te houden.
- Het college van B&W in Arnhem heeft duidelijk gemaakt 'áltijd álle mensen te helpen. Daar verandert een rijksoverheid niets aan'.
- De 'uitvoerende' steden hebben ook hevige kritiek op de huidige regeling: deze richt zich voornamelijk op de soberheid, duur én/of de afwezige zicht op de afloop (na vertrek) van de opvang
- Gezien de reacties van de niet-bevoegde als bevoegde gemeente(n) is er sprake van voldoende draagkracht om dit opvangbeleid te herzien. Een uitzending van *Nieuwsuur* van februari 2016 bevestigt dit: Gemeenten zijn het na een jaar onderhandelen over het bed-bad-brood-regeling nog

steeds oneens met staatssecretaris Dijkhoff op gebied van capaciteit en duur van de opvang. Daarnaast willen ze dat de boetes verdwijnen voor de gemeenten die tóch een opvang aanbieden terwijl ze daar niet voor zijn aangewezen door de staatssecretaris c.q. de minister.

Belangrijkste argumenten/verwachte effecten

- Met het huidige akkoord – waarbij opvang van vluchtelingen c.q. asielzoekers slechts is beperkt tot de vijf grootste steden – wordt er geen recht gedaan aan de bevoegdheid c.q. autonomie die gemeente(besturen) hebben krachtens de Grondwet, art.124, lid 1 om vraagstukken als het aanbieden van een opvang zelf vorm te geven
- De vijf grootste steden die toegewezen zijn vluchtelingen op te vangen, komen onder maatschappelijke druk te staan: deze steden behoren reeds tot de steden met de grootste bevolkingsdichtheid. Door de vluchtelingen louter over deze steden te spreiden – en als gevolg het nog ‘drukker’ worden van deze steden – kan dit leiden tot maatschappelijke onrust c.q. onvrede
- Een herziening van dit akkoord waarbij meer gemeenten willen blijven opvangen dan wel een opvang willen realiseren, hoeft niet te leiden tot hogere uitgaven. Het Rijk heeft een budget opgesteld voor de vijf toegewezen ‘opvangsteden’. Gemeenten die hier niet onder vallen – zoals Groningen, Deventer en Arnhem – hebben te kennen gegeven door te gaan met het opvangen van vluchtelingen. De bereidwilligheid hiervoor is groot, gezien de uitgaven uit eigen gemeentefinanciën worden bekostigd: hen daadwerkelijk toestemming geven voor opvang heeft, in financiële zin, geen nadelen voor het Rijk.
- Daarnaast zorgt een herziening van dit akkoord op dit punt dat op de eerste plaats de vluchtelingen over meer dan de vijf toegewezen gemeenten worden gespreid en zodoende de capaciteitsdruk in alle opvanglocaties omlaag gaat. De afname van de totale asielzoekers per opvang leidt tot minder uitgaven per opvanglocatie: hiermee komen er gelden vrij, die gebruikt kunnen worden om de opvang ‘ruimer’ aan te kleden en/of de duur van opvang te verlengen. Hiermee komt de staatssecretaris c.q. de minister toe aan de wensen van de gemeenten.
- Verder verwachten we dat een herziening van dit akkoord zorgt voor voldoende zicht op de nietrechtmatig verblijvende asielzoeker. In de huidige situatie verliezen gemeenten namelijk het zicht op degenen die uit de opvang geplaatst worden: zij dienen het land te verlaten, maar belanden vaak in de illegaliteit. In de nieuwe situatie – meer gemeenten die opvangen – wordt zowel de capaciteitsdruk als werkdruk op de opvang afgenomen waardoor er tijd en middelen vrijkomt om hen beter te begeleiden.
- Tevens zorgt een herziening van dit akkoord op dit punt dat de overheid recht doet aan de participatiesamenleving welke zij zelf aanmoedigt. Gemeenten, en ook burgers binnen die gemeenten, willen graag (en vrijwillig) helpen. De overheid dient, zeker gezien de omvang en relevantie van het probleem, hen hierin zoveel als mogelijk te faciliteren.

Uitvoering advies

- De uitvoering van het advies zal per de eerste van augustus in werking treden met het voorstel tot het wijzigen van art. 15, lid.1 van de Regeling opvang asielzoekers.
- De eerste stap hierin is het ontwerpen van een wetsvoorstel door de betrokken staatssecretaris c.q. de minister; deze wordt vervolgens aan de ministerraad voorgelegd

- Vervolgens zal het adviesorgaan van de Raad van State zich over de juridische kant van het voorstel buigen, waarna het wordt ingediend in de Tweede Kamer voor een plenaire behandeling
- Wanneer het voorstel is aangenomen, komt deze terecht in de Eerste Kamer. Nadat zij het voorstel heeft goedgekeurd, treedt het wetsvoorstel in werking.
- Actoren in deze zijn: ministerie van Veiligheid en Justitie; Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties; Sociale Zaken en Werkgelegenheid; Financiën; Eerste en Tweede Kamer; Raad van State.
- De tweede stap is het herzien van het bed-bad-brood-akkoord, zodat andere gemeenten in staat kunnen worden gesteld vluchtelingen op te vangen.
- Naast bovenstaande actoren, spelen ook een rol: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de diverse 'bereidwillige' gemeenten en dagelijkse c.q. algemeen bestuur

Financiering

- Het Rijk heeft een bedrag van 20 miljoen euro gereserveerd voor de steden die in het huidige akkoord een opvang mogen realiseren. Dit budget is bedoeld voor de *Vrijheidsbeperkende Locaties (VBL)* (in deze: de opvanglocaties) en voor het initiëren van terugkeertrajecten c.q. projecten
- In de herziening van dit akkoord – waarbij meer gemeenten een opvang mogen realiseren – hoeven geen extra middelen worden aangewend: gemeenten geven namelijk te kennen zelf voor opvang te zorgen. De herziening van dit akkoord is dan ook bedoeld voor die gemeenten die a) een opvang willen realiseren en, vooral, b) die het ook *zelf* kunnen realiseren.

3. Curriculum Vitae

CURRICULUM VITAE

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Salim el Moughni

Obrechtstraat 49 BS

3572 ED Utrecht

Mobiel: 06-83175542

Email: salim.elmoughni@hotmail.com

Geboren: Utrecht, 28-04-1990

09/2017 t/m 01/2018: Beleidsonderzoeker (Stage) Saluti, Stedelijk Adviesorgaan Interculturalisatie

09/2015 t/m 01/2016: Junior Medewerker In –en Externe Communicatie (STAGE) RAADSLID.NU, DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR RAADSLEDEN

- ❖ Het organiseren, bijwonen, spreken op én verslagleggen van diverse (regionale en landelijke) raadsledenbijeenkomsten
- ❖ Volgen en plaatsen van berichten c.q. artikelen van actualiteiten rondom raadsleden op diverse media: Facebook, Twitter en website
- ❖ Contact leggen met/interviewen van raadsleden in het kader van diverse onderzoeken waar ik aan bij heb gedragen in opdracht van de vereniging c.q. mijn studie. Deze onderzoeken spitsten zich op diverse grootstedelijke c.q. maatschappelijke vraagstukken.
- ❖ Het op wekelijkse basis opstellen, verzorgen en verspreiden van de nieuwsbrief middels mailclient Mailchimp.

WERKERVARING

08/2016 t/m huidig: Medewerker Planbalie

POSTNL, UTRECHT

- ❖ Het verrichten van administratieve werkzaamheden van teruggekeerde c.q. startende pakketbezorgers.
- ❖ Bij teruggekeerde chauffeurs zijn deze werkzaamheden onder meer het verslagleggen van (de reden van) de niet-bezorgde pakketten, verstoringen en overige (onvoorziene) omstandigheden.
- ❖ Daarnaast behoort tot dit takenpakket het administreren van de urenverantwoording/uitbetaling en het innemen van de door de bezorger gebruikte middelen (handsscanner, navigatiesysteem, autosleutels etc.)
- ❖ Bij chauffeurs die de dag starten dienen andere administratieve (voornamelijk voorbereidende) werkzaamheden worden gedaan: het toekennen van routes aan de juiste chauffeur, het klaarleggen van de middelen die de chauffeur nodig heeft, het autoriseren/vrijgeven van de routes (waarmee de dienst in feite van start gaat), et cetera.
- ❖ Na einde van iedere dienst dienen alle bijzonderheden/verstoringen van de dag gerapporteerd te worden in het zogeheten dagrapport.

02/2015 t/m 08/2015: Offertemedewerker Binnendienst,

ZON-IQ B.V.

- ❖ Het op maat aanbrengen van offertes voor klanten die zonnepanelen wensen te plaatsen, waarbij een redelijke kennis in en affiniteit met zonnestroom en duurzaam energie een vereiste is.
- ❖ Taken die leiden tot een maatwerkofferte zijn onder meer het kunnen opmeten en berekenen van een huis c.q. dak waar de (potentiele) klant zonnepanelen op wenst te plaatsen;

een eigen inzicht c.q. inschatting maken hoe het meeste rendement gehaald kan worden met de te plaatsen zonnepanelen; het berekenen en opstellen van een kostensaldo.
- ❖ Te allen tijde staan eerlijkheid en rechtvaardigheid ten overstaande van de klant op de eerste plaats: als het niet mogelijk is om de klant te voorzien van zonnepanelen, zal dit gemeld worden.

(werkervaring voor 01/2015 achterwege gelaten)

OPLEIDINGEN EN KWALIFICATIES

v.a. 09/13: Bachelor Bestuurskunde

Hogeschool van Amsterdam, Domein Maatschappij en Recht

v.a. 09/11: Bachelor Bedrijfskunde

*Vrije Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Economische
Wetenschappen en Bedrijfskunde*

v.a. 09/10: Bachelor Politicologie

*Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Maatschappij –en
Gedragwetenschappen*

2009-2010: VWO/Gymnasium 6

ROC Midden Nederland te Utrecht

2002-2009: Gymnasium 6 (VWO + Klassieke Taal)

Stedelijk Gymnasium te Utrecht

COMPUTERVAARDIGHEDEN:

TALEN

Microsoft Office (Word, Excel & Powerpoint)	Nederlands/Engels (vloeiend)
	SPSS
	Marokkaans-Berbers (goed)
	Duits/Frans (basis)

COMPETENTIES

INTERESSES

'Out-of-the-box'	Familie & vrienden
Taalvaardig	Reizen
Doorzettingsvermogen	Sport
Teamplayer	Boeken, films en serie

BURGERLIJKE STATUS

27 jaar oud, ongehuwd

4. Toekomstbeeld

In dit vierde onderdeel zal mijn toekomstbeeld geschetst worden, waarbij de gedachte is om een blik te werpen op de komende vijf jaar.

Korte termijn

De afgelopen vijf jaar heb ik met een goed gevoel de studie Bestuurskunde gevolgd. Met een theoretische en praktische verwerking van meerdere, diverse disciplines kan ik stellen dat ik me heb ontwikkeld als iemand die geschikt zou zijn voor de Bestuurskundige beroepspraktijk. Of ik me op dit gebied in het werkveld zal begeven, is echter voor mij nog niet helemaal duidelijk.

Voor de komende periode is het voor mij zaak dat ik afstudeer; hiervoor dienen nog enkele vakken gedaan te worden. Daarna is het (na wellicht een korte vakantie...) tijd om de banenmarkt te verkennen. In welke hoedanigheid zal dit zijn?

Lange termijn

De afgelopen jaren hebben diverse aspecten van de studie mij interesse gewekt: de veelzijdige (maar soms vermoeiende) projecten en de twee Bestuurskundig georiënteerde stages waren een verrijking in mijn ogen en stages zouden (voor degenen die geen stage hoeven te lopen) voor een ieder een toevoeging zijn, zowel voor het versterking van je eigen competenties alsmede het bepalen van je toekomst.

Ook zijn er dingen minder goed bevallen, en vooral als het gaat om bepaalde werking van de praktijk. Dan baseer ik me (ook weer) op mijn stages waar de werking van het bestuurskundig veld soms 'langzaam' kan werken: met twee beroepsstages als medewerker voor een vereniging van Raadsleden en bij een gemeentelijk adviesorgaan heb ik ondervonden dat bepaalde processen c.q. afspraken niet bepaald efficiënt waren, en wat bepaalde zaken complex heeft gemaakt.

Aan zulke momenten terugdenkend, ben ik niet bepaald zeker voor een toekomstige functie in de publieke sector. Met een meer efficiënt, resultaatgericht en *hands-on* mentaliteit ben ik zelf meer iemand die zaken wilt aanpakken (en het liefst zo snel mogelijk) zonder te veel erover te moeten polderen.

Dus als je me de vraag stelt 'waar sta je over 5 jaar?', kan ik zeggen dat ik in ieder geval (bij een goede gezondheid indien dit mij is gegund) werkzaam ben als een professional, maar waarschijnlijk niet in

de publieke sector. Hiermee wil ik inderdaad te kennen geven dat doorstuderen (voor een master) geen optie (meer) is, vanwege mijn leeftijd, situatie en, niet irrelevant, ontbrekende motivatie.

Wat me waarschijnlijker lijkt, is een baan in de private sector, waarbij concepten uit de Bestuurskunde terugkeren. Ik denk namelijk dat ik met mijn opgedane kennis en (praktijk)ervaring bepaalde Bestuurskundige concepten beheers die ik (ook in de private sector) ten uitvoer kan brengen. Zoals gezegd, is de studie Bestuurskunde zeer divers en met courses als Beleidskunde, Organisatiekunde en Bedrijfsvoering zijn er vakken die deze diversiteit (en mijn veelzijdigheid) recht aan doen.

Ik wil er uiteraard aan toevoegen dat ik op het moment niets (behalve het doorstuderen) uitsluit. Maar als je me nu vraagt of ik dadelijk ook echt als een Urban Public Professional te werk ga, kan ik deze op het moment afdoende bevestigen noch ontkennen...

5. P.O.P

In het vijfde en laatste gedeelte komt mijn persoonlijk ontwikkelplan naar voren. In dit plan zal er achtereenvolgens gesproken worden over enkele, bij mij niet afdoende aanwezige eigenschappen (weaknesses). Daarnaast zullen ook mijn sterke kanten naar voren komen (strengths). Het laatste gedeelte is een

S.W.O.T.

Met een Sterkte- en Zwakteanalyse breng je voor jezelf in kaart waar je goed in bent en wat je tekortkomingen zijn maar ook hoe je die kunt verbeteren. Je stelt een Sterkte- en Zwakteanalyse op om dit alles bespreekbaar te maken en je bewust te worden waar je kracht ligt en hoe je die het beste kunt ontwikkelen.

Sterktes

- * Anders denkend/”Out of the box”
- * Taalvaardigheid
- * Kennis bezittend

Zwaktes

- Gemakzucht
- Ongeduldig
- Punctualiteit

Sterkte: Hoe zet ik mijn sterke punten in?

In het verleden met groeps/projectmatig werk, maar ook met mijn stages, krijg en kreeg ik regelmatig te horen dat ik creatief en anders denk dan anderen en werd dit als een positief punt gezien. Ik kan me daar wel in vinden, want ik probeer vaak diverse kanten te belichten om zeker te zijn van een bepaalde mening/advies wat ik uitdraag.

Verder vind ik van mezelf dat ik vrij eloquent ben en kan ik dit tevens schriftelijk verwoorden. Dit helpt me vooral bij individuele opdrachten, waar ik met een dergelijk manier van schrijven “beter” overkom dan wanneer het geen wat ik wil schrijven met simpele bewoordingen op papier staat.

En mijn derde punt, het bezitten van kennis, komt vooral van pas bij tentamens, waarbij “logisch denken” me dikwijls het verst brengt. Verder helpt het me ook wel dat ik enkele vakken van deze bachelor reeds op universitair niveau heb gevolgd en de leerstof me niet onbekend voorkomt.

Zwakte: Hoe pak ik deze zwaktes aan?

Bovenstaande drie punten zijn voor mijn gevoel mijn zwakten. Het eerste, gemakzucht, is aan te pakken door structureel opdrachten te maken en lesstof door te nemen, zodat ik niet, wanneer de tentamens op het punt staan te beginnen, een achterstand heb en alles daags ervoor moet doornemen. Het is tot nu toe namelijk al wel voorgekomen dat ik bepaalde zaken uitstel en uiteindelijk beroep doe op mijn kennis en tentamens maak in de hoop op een goed resultaat, wat me overigens met wisselend succes is gelukt. In het verloop mijn carrière zal ik me dus hierop moeten verbeteren door planmatig te werken, zodat de druk voor tentamens minder is, en zal ik waarschijnlijk harder moeten werken om succes te hebben.

Verder vind ik van mezelf dat ik ongeduldig kan zijn jegens anderen. Deze ongeduldigheid komt voort uit een wellicht onterechte verwachting dat anderen op een “bepaald” niveau moeten acteren en van hen dan ook verwacht dat ze zaken meteen begrijpen. Een oplossing hiervoor is deze verwachtingen te temperen, “gewoon” kalm te blijven en dat wat ik wil uitdragen op een rustige en duidelijke manier te brengen.

Mijn derde zwakte, punctualiteit, komt voornamelijk voor bij colleges/vergaderingen/tentamens op een voor mij “onorthodox” tijdstip. Uiteindelijk kom ik nagenoeg altijd op tijd, maar het is de afgelopen vijf jaar te vaak voorgekomen dat ik een tentamen, die om half 9 in de ochtend aanving, of een andere afspraak (welke vroeg aanving) heb gemist. Dat is niet alleen nadelig omdat ik dan een tentamen mis, maar ook omdat het direct druk zet op de herkansing (en tevens laatste mogelijkheid). In het vierde jaar is het zelfs voorgekomen dat ik iets “belangrijks” (deadline) heb gemist en merk ik nog wel dat er bepaalde obstakels zijn (zoals af en toe een gebrek aan discipline om opdrachten direct te doen). Een oplossing voor het eerste is een slaapritme te ontwikkelen waarbij ik op tijd naar bed ga en tijdig wakker word, zodat mijn ochtend niet met haast/spoed verloopt en alles moet meezitten (openbaar

vervoer bv.) om op tijd te komen. En voor het tweede is dat ik dingen “gewoon moet doen” in plaats van zaken uit te stellen.

Stap 1: Inventarisatie

- Competenties eigen maken
- Persoonlijke valkuilen/zwakten aanpakken

Stap 2: Wees concreet

- Als UPP'er dien je enkele competenties te bezitten en eigen te maken. De eerdergenoemde zwakten, achtereenvolgens gemakzucht, ongeduldigheid en punctualiteit, dien ik op diverse manieren aan te pakken om mijn ontwikkeling te stimuleren en de omgang met anderen te bevorderen waar ik profijt van (zal) heb(ben) in mijn verdere (beroeps)leven, waar ik dagelijks met anderen in contact kom en zal komen.

Stap 3: Verdiep je in het probleem

- De competenties die ik moet beheersen zullen, als ik mijn volle capaciteit benut, geen obstakel vormen. Hierbij dien ik wel op te letten voor valkuilen als gemakzucht en uitstelgedrag.
- De hierboven genoemde zwakten komen voort uit betweterig gedrag (gemakzucht/ongeduldigheid) en luiheid(punctualiteit). Hierboven heb ik reeds vernoemd welke oorzaken hier ten grondslag aan liggen, zoals weinig structuur in studie –en slaapgedrag en weet ik wat ik moet doen om deze zwakten niet een te groot obstakel te laten worden.

Met de leerdoelen om bovenstaande zwakten aan te pakken, sluit ik dit profileringsportfolio af.

Nawoord

In de afgelopen maanden heb ik als (mogelijke) afstudeerder gericht op het volbrengen van een bachelorscriptie. Door middel van een praktijkstage bij een gemeentelijk adviesorgaan in de stad Utrecht, heb ik de laatste stap gezet als *Urban Public Professional*. Hoewel deze nog niet voltooid is – er dient zich nog een mondelinge verantwoording aan – leeft het gevoel dat ik met het product en een stage een wezenlijke bijdrage heb geleverd omtrent het centraal staande thema, en heb ik het idee dat ik me middels door de jaren heen verworven competenties goed heb weten staande te

houden in de Bestuurskundige beroepspraktijk. Of het nou wel of niet in het Bestuurskundig veld zal zijn, ik zal me blijven proberen te ontwikkelen in bovengenoemde competenties, en ik hoop dat de studie mij in het vervolg van nut kan zijn.

Door de Hogeschool van Amsterdam mede mogelijk gemaakt. Hartelijk dank!